

Miljøministeriet

Den 14. juni 2024
MIM 79-24

**REVIDERET SAMLENOTAT
RÅDSMØDE (MILJØ) 17. juni 2024**

1. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om jordbundsovervågning og jordbundsmodstandsdygtighed
- *Generel indstilling*

KOM (2023) 415 side 2
2. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om affaldsrammedirektivet
- *Generel indstilling*

KOM (2023) 420 side 13
3. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om grønne anprisninger
- *Generel indstilling*

KOM (2023) 166 side 27
4. Rådskonklusioner om det 8. miljøhandlingsprogram
- *Vedtagelse*

KOM-dokument foreligger ikke side 41
5. Kommissionens meddelelse til Europa-Parlamentets og Rådet om håndtering af klimarisici – beskyttelse af mennesker og velstand
- *Udveksling af synspunkter*

COM (2024) 91 final side 44
6. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om naturgenopretning
- *Vedtagelse*

KOM (2022) 304 side 48

Kommissionens forslag til Europa-Parlamentet og Rådets direktiv om jordbunds- overvågning og jordbundsmodstandsdygtighed KOM (2023) 416

Revideret version af samlenotat af den 8. marts 2024. Nye afsnit er markeret med en streg i margenen.

Resumé

Europa-Kommissionen har den 5. juli 2023 offentliggjort forslag til direktiv for jordbundsovervågning og jordbundsmodstandsdygtighed, der medvirker til udmøntningen af den Europæiske Grønne Pagt, særligt jord-til-bord strategien, EU's jordbundsstrategi for 2030 og biodiversitetsstrategien.

Formålet med forslaget er overordnet at overvåge og fastlægge status for jordbundssundheden af EU's jordøkosystemer, således at der arbejdes hen imod det ikke-bindende mål om, at alle jorde er i en sund tilstand i 2050 og forvaltes bæredygtigt. Kommissionen vurderer, at 60-70 pct. af jordbundene i EU er i usund tilstand. Sunde jorde er en forudsætning for at opnå EU's overordnede målsætninger om reduktion af drivhusgasemissioner og kulstofbinding i jorder, klimatilpasning, biodiversitet og fortsat fødevarerproduktion. Der lægges i forslaget særligt vægt på overvågning, vurdering, indberetning af jordbundens tilstand samt bæredygtig jordforvaltning, som vil kunne understøtte gennemførelse af EU's Grønne Pagt og øvrige EU-tiltag såsom LULUCF-forordningen og den fælles landbrugspolitik (CAP). Forslaget lægger op til en trinvis tilgang til, at samtlige jorder i EU skal være i sund tilstand i 2050, men fastlægger på nuværende tidspunkt ikke bindende delmål eller krav om genoprettelse.

Der foreslås en række tiltag, som kan inddeles under fire overskrifter: 1) Fælles definition af jordbundens sundhedstilstand inkl. indikatorer og grænseværdier, 2) Overvågningsramme for jordbundens sundhed og arealinddragelse og vurdering af jordbundens sundhed, inkl. certificeringsramme for sund jordbund, 3) Principper for bæredygtig jordforvaltning og arealinddragelse, 4) Krav om kortlægning, registrering og risikobaseret vurdering af jordforureninger mhp. genoprettelse. Det foreslås, at medlemsstaterne på baggrund af overvågningsindsatsen skal opgøre status for jordbundens sundhedstilstand fire år efter ikrafttrædelse og indberette denne status fem år efter ikrafttrædelse af direktivet. Der lægges endvidere op til, at direktivet efter seks år skal evalueres ift. opfyldelse af dets mål og behovet for at indføre mere specifikke krav til at sikre genopretning af jordsundheden og opnåelse af 2050-målet. Forslaget vurderes at have statsfinansielle konsekvenser. Forslaget forventes at have en positiv påvirkning på beskyttelsesniveauet i Danmark og EU. Regeringen hilser forslaget velkommen og støtter overordnet målsætningen om at overvåge jordbundens sundhedstilstand i EU og en risikobaseret tilgang på jordforureningsområdet. Regeringen vil arbejde for, at der etableres en ensartet tilgang til indsamling af data.

Regeringen vil desuden arbejde for at byrder for erhvervslivet og det offentlige holdes på et minimum.

Sagen forventes på dagsordenen for rådsmødet (miljø) den 17. juni 2024 med henblik på vedtagelse af en generel indstilling.

Baggrund

Europa-Kommissionen har ved KOM (2023) 416 af den 5. juli 2023 fremsat forslag til direktiv om jordbundsovervågning og jordbundsmodstandsdygtighed (lov om jordbundsovervågning).

Forslaget er fremsat med hjemmel i TEUF artikel 192 og skal behandles efter proceduren for den almindelige lovgivningsprocedure i TEUF artikel 294. Rådet træffer således afgørelse med kvalificeret flertal.

Forslaget følger op på EU's 8. miljøhandlingsprogram, der pålægger Kommissionen at fremsætte et lovgivningsmæssigt forslag om jordbundssundhed senest i 2023 og er tæt forbundet til de øvrige EU-politikker og strategier, der udspringer af den Europæiske Grønne Pagt. Forslaget udmønter EU's Jordbundsstrategi frem til 2030 (fra 2021) og skal ses i sammenhæng med Jord til bord-strategien og EU-biodiversitetsstrategien (begge fra 2020). Desuden skal forslaget ses i sammenhæng med EU's Soil Observatory og EU's Soil

Deal for Europe. Forslaget er fremsat som en del af Kommissionens pakke om *Bæredygtig anvendelse af naturressourcer*, der også inkluderer forslag om genmodificeringsteknikker og reduktion af tekstil- og fødevareraffald. Derudover er formålet, at overvågnings- og forvaltningsindsatsen i forslaget vil understøtte målsætningen om at reducere kulstofemissioner fra arealanvendelse i den reviderede *Forordning om arealanvendelse, ændringer i arealanvendelse og skovbrug (LULUCF)*, målet om genopretning af økosystemer i forslaget om *Forordning om naturgenopretning* samt forslaget om en *EU-certificeringsramme for kulstoffjernelse*.

Forslaget skal ses i lyset af, at den Europæiske Revisionsret i en særberetning fra den 10. juli 2023 har udtalt kritik af EU's jordbunds- og husdyrgødningsforvaltning og EU's manglende engagement og uambitiøse standarder for at forbedre jordtilstanden.

Sagen forventes på dagsordenen for rådsmødet (miljø) den 17. juni 2024 med henblik på vedtagelse af en generel indstilling.

Formål og indhold

Formålet med forslaget er overordnet at overvåge og fastlægge status for sundheden og modstandsdygtigheden af EU's jordøkosystemer, således at der arbejdes hen imod det ikke-bindende mål om, at alle jorde er i en sund tilstand i 2050 og forvaltes bæredygtigt. Samtidig skal jordforurening fra punktkilder reduceres til et niveau, der ikke længere er skadeligt for miljøet og menneskers sundhed. Ift. dette langsigtede mål lægger forslaget i sin nuværende form konkret op til en overvågningsramme, hvorefter jordtilstanden og arealinddragelse af natur- og landbrugsarealer til fx industri- eller bebyggelsesarealer inden for EU skal vurderes og indberettes til Kommissionen og Det Europæiske Miljøagentur. I sin nuværende form, fastlægger forslaget ikke konkrete krav eller delmål til at opnå sund tilstand i 2050. Der lægges dog op til, at direktivet skal evalueres efter seks år for at vurdere fremskridtene hen imod direktivets mål om sunde jorde i 2050 og med henblik på at vurdere behovet for at fastsætte mere specifikke krav. I forbindelse med en potentiel revision af direktivet, lægges op til en trinvis gennemførelse af bæredygtig jordforvaltningspraksis på baggrund af resultaterne af jordbundsvurderingerne, der skal gennemføres på alle forvaltede jorde.

Kommissionen anfører, at jord rummer en meget stor del af jordens biologiske mangfoldighed og udgør en afgørende ressource for EU og resten af verden. Kommissionen anfører samtidig, at sund jord er et centralt instrument ift. løsningen af en række af de store aktuelle udfordringer ift. drivhusgasreduktioner, klimatilpasning, biodiversitet, cirkulær økonomi, arealforbrug, fødevarerforsyningsikkerhed, næringsstofforvaltning og kulstofforvaltning. Kommissionen anfører, at det hidtil har været en udfordring at sikre jordbunden det samme beskyttelsesniveau som luft-, vand- og havmiljø og give jordbundens biodiversitet samme opmærksomhed som den øvrige biodiversitet. Kommissionens forslag skal derfor sikre en kortlægning af status for jordsundheden, så der på sigt kan ske ambitiøse og nødvendige ændringer i EU's forvaltning af jord.

Kommissionen anslår, at 60-70 procent af jordbunde i EU i dag er i dårlig tilstand og under kontinuerlig forværring. Det vurderes at have årlige omkostninger på 370 mia. kr. for medlemsstaterne og være en destabiliserende faktor for fødevarerforsyningsikkerheden, biodiversiteten samt menneskers sundhed i EU mv. Jordtilstanden er samtidig knyttet til klimaforandringer, da sunde jorde har evne til bedre at lagre CO₂ og kan mindske effekterne af klimarelaterede vejrphenomener såsom tørke, oversvømmelser og skovbrande.

Forslaget er bygget op omkring følgende hovedelementer:

- En fælles definition af jordbundens sundhedstilstand.
- En ramme for overvågning og indberetning på området.
- Principper for bæredygtig jordbundsforvaltning.
- Krav om kortlægning, registrering og risikobaseret vurdering af jordforureninger fra punktkilder mhp. genopretning.

- Bestemmelser om direktivets gennemførelse (information til offentligheden, adgang til klage og domstolsprøvelse samt sanktioner).

Fælles definition af jordbundens sundhedstilstand

Forslaget definerer jordbundens sundhedstilstand som dens fysiske, kemiske og biologiske evne til at fungere som et vitalt levende system og levere økosystemtjenester. Forslaget fastlægger en række parametre, indikatorer og grænseværdier, som sundhedstilstanden skal vurderes ud fra: På EU-niveau (A) fastlægger Kommissionen grænseværdier for fire parametre: salinitetsgrad, erosion, tab af organisk kulstof samt pakning af underjorden. På nationalt niveau (B) er det op til medlemsstaterne at fastlægge grænseværdier for tre parametre: fosforoverskud, jordforurening og reduktion i vandretentionskapaciteten. Hertil kommer en række indikatorer uden fastlagte kriterier eller grænseværdier (C) for kvælstofoverskud, biodiversitet, forsurening og pakning af øverste jordlag. Der opstilles også indikatorer for såkaldt arealinddragelse og befæstede arealer (D), som henviser til den jordforringelsesproces, hvor natur- og landbrugsarealer bliver inddraget til fx industri- eller bebyggelsesarealer. Hvis der ikke er angivet grænseværdier (C-D), skal jordbundstilstanden vurderes ud fra, om der er et kritisk tab af økosystemtjenester. I vurderingen (A-D) undtages atypiske jorder (fx naturligt saltholdige jorde) for udvalgte indikatorer og i et vist omfang angivet fleksibilitet for medlemslandene til at tilpasse sig lokale forhold herfor.

Ramme for overvågning og indberetning af jordbundens sundhedstilstand

Medlemsstaterne skal inden for fire år etablere et overvågningssystem for jordbundens sundhedstilstand, som skal baseres på og forholde sig til ovenstående parametre, indikatorer, grænseværdier og definitioner (A-D), herunder således også udviklingen i arealinddragelsen og befæstede arealer. Inden for fem år skal medlemslandene endvidere foretage en vurdering af tilstanden, som skal indberettes til Kommissionen og Det Europæiske Miljøagentur.

Det er et krav, at medlemslandene skal etablere såkaldte jorddistrikter inden for deres respektive territorier og udpege en relevant forvaltningsmyndighed for hvert distrikt. Antallet af jorddistrikter skal mindst fastlægges på NUTS1-niveau, og der er derfor et formelt krav om at etablere mindst ét jorddistrikt i Danmark. Forslaget indeholder herudover en række parametre, som medlemsstaterne skal forsøge at tage hensyn til ved inddeling i jorddistrikter. Dette skal gennemføres inden for to år efter direktivets ikrafttrædelse. Forslaget fastlægger foretrukne metoder til jordovervågning, herunder omfang og usikkerhed ved jordprøvetagning. Det følger, at prøveudtagning skal være repræsentativ og maksimalt må have en statistisk fejlmargen på fem procent. Medlemsstaterne skal som minimum foretage målinger hvert femte år.

Jordbundens sundhedstilstand skal vurderes ud fra, om den overholder fastlagte grænseværdier for syv parametre (A, B). I vurderingen af, hvorvidt en jordbund er sund eller usund, indgår ikke de øvrige fire indikatorer (C), som er uden grænseværdier.

Indikatorerne for arealinddragelse og befæstede arealer skal måles på årlig basis, og vil ikke indgå i den samlede vurdering af jordbundssundhed.

Kommissionen vil bistå medlemslandene med f.eks. jordprøvedata fra LUCAS-programmet samt fjernmålinger fra Copernicus-programmet. Kommissionens indsamlede jordprøvedata må udgøre op til 20% af den indberettede datamængde. Kommissionen forpligter sig desuden til at facilitere en digital portal, hvor data om jordbundens tilstand indberettes af medlemsstaterne, og som vil være offentligt tilgængelig for borgere og myndigheder. Der lægges op til, at Kommissionen kan opdatere de relevante målemetoder via delegerede retsakter.

Kommissionen lægger i forslaget op til at, at medlemsstaterne skal etablere et certificeringssystem, hvor jord-ejere og -forvaltere frivilligt kan belønnes for at sikre jordbundens sundhedstilstand. Medlemsstaterne skal

understøtte dette tiltag, som er komplementært med EU's forslag til en *certificeringsramme for kulstoffjernelse* samt forskning via Horizon Europe's mission *A Soil Deal for Europe*. Kommissionen bemyndiges til at harmonisere formatet via gennemførelsesretsakter.

Principper for bæredygtig jordbundsforvaltning og arealinddragelse

Medlemsstaterne forpligtes til at fastlægge bæredygtig forvaltningspraksis på baggrund af bæredygtige forvaltningsprincipper fire år efter direktivets ikrafttrædelse. Der er i det nuværende forslag ikke bindende krav eller delmål for genopretning. Medlemsstaterne har fleksibilitet til at definere disse praksisser i henhold til nationale forhold og i overensstemmelse med gældende EU-regulering.

Eksempler på bæredygtig jordforvaltning er brug af efterafgrøder, ingen eller minimal jordbearbejdning, afgrødediversificering, reduktion i pesticider og gødning og beskyttelse af kulstofrige jorder. Forslaget præsenterer også forvaltningsmetoder, som bør undgås, fx afbrænding af stubmarker og overdreven brug af gødning. Dette skal bl.a. skabe synergi til de strategiske CAP-planer for 2023-2027, som inkluderer lignende forvaltningsteknikker i sine normer for god landbrugs- og miljømæssig stand (GLM). Der lægges op til, at Kommissionen kan opdatere principperne i forhold til den videnskabelige udvikling via delegerede retsakter.

Forslaget forpligter endvidere medlemsstaterne til at sikre nem adgang til upartisk og uafhængig rådgivning og kapacitetsopbygning i bæredygtig jordforvaltning. Medlemsstaterne skal endvidere fremme viden om fordele ved bæredygtig jordforvaltning på mellemlang og lang sigt, understøtte forskning og implementering af holistiske jordbrugsteknikker samt kortlægge finansieringsmuligheder til dette.

Medlemsstater skal følge en række principper i tilfælde af arealinddragelse, hvor natur- og landbrugsarealer bliver omlagt til f.eks. bebyggelse og infrastruktur, som forværrer jordbundens evne til at levere økosystemydelser. Ifølge principperne skal medlemsstaterne enten undgå, minimere eller kompensere den negative effekt til jordbundens evne til at levere økosystemydelser, inkl. fødevareproduktion.

Krav om kortlægning, registrering og risikobaseret vurdering af jordforureninger mhp. genopretning

Forslaget indebærer krav om kortlægning af forurenede og muligt forurenede grunde i EU.

Medlemsstaterne skal inden for syv år systematisk og aktivt identificere og undersøge potentielle jordforureninger og herefter foretage en risikobaseret vurdering af disse. Medlemsstaterne skal tage risikoreducerende tiltag (fx oprensning eller inddæmning) i tilfælde, hvor de vurderer, at der er ikke-acceptabel risiko forbundet med jordforureningen. Dette skal følge princippet om, at forurenere betaler. Relevante risikoreducerende teknikker og forvaltningsfaser er opført i bilag til direktivforslaget, og Kommissionen bemyndiges til at opdatere disse fsva. den teknologiske udvikling via delegerede retsakter.

Kommissionen definerer jordforurening som punktkildeforurening forårsaget af miljøfarlige forurenende stoffer. Medlemsstaterne skal fastlægge om en jordforurening udgør en risiko for menneskers sundhed og miljø, ud fra lokalitetsspecifikke parametre. Medlemsstaterne skal registrere samtlige jordforureninger i et digitalt og offentligt tilgængeligt register for at sikre gennemsigtighed. Kommissionen fastlægger formatet for registeret via en gennemførelsesretsakt.

Øvrige bestemmelser

Forslaget indebærer bestemmelser om direktivets gennemførelse (information til offentligheden, adgang til klage og domstolsprøvelse samt sanktioner). Medlemsstaterne skal bl.a. indberette data og information om en række parametre efter fastlagte tidsfrister til Kommission, som samtidig skal gøres offentligt tilgængeligt.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet er i henhold til den almindelige lovgivningsprocedure (TEUF art. 294) medlovgiver. Sagen er blevet behandlet i Europa-Parlamentets miljøudvalg med indgivelse af holdning fra landbrugsudvalget.

Den 10. april 2024 vedtog Europa-Parlamentet sit ændringsforslag. I ændringsforslaget lægges op til, at medlemsstater skal kunne vælge imellem tre niveauer for overvågning, som gradvist stiger i antallet af indikatorer. I stedet for at vurdere jordbundens sundhed, skal overvågningsindsatsen basere sig på en vurdering af jordbundens økologiske status, hvilket indebærer et større fokus på overvågning af biodiversitetsindikatorer. I Europa-Parlamentets ændringsforslag lægges også op til at fjerne forslaget til en certificeringsordning af jordsundhed samt fjerne kravet om, at medlemsstaterne skal fastlægge praksisser for bæredygtig jordforvaltning. I stedet lægges op til, at Europa-Kommissionen skal etablere en værktøjskasse for bæredygtig jordforvaltning, som jordforvaltere kan tilgå. Dertil indføres mere fleksibilitet i principper for arealinddragelse.

Nærhedsprincippet

Kommissionens forslag vedrører jordbundens sundhedstilstand på EU-niveau. Kommissionen fremfører med forslaget den vurdering, at medlemslandene hidtil ikke har været i stand til at sikre jordbundens sundhedstilstand på nationalt niveau, hvilket har ført til forskellige beskyttelsesniveauer for miljø og sundhed i EU samt ulige konkurrencevilkår for erhvervet, herunder jordbruget på det fælles indre marked. Kommissionen bemærker, at årsagerne til og effekterne af jordforringelse er tiltagende og overskrider nationale grænser. Endvidere, at usunde jordbunde bl.a. kan medvirke til at øge effekterne af klimaforandringer, såsom tørke og oversvømmelser samt medføre tab af biodiversitet. Samtidig har jordbundsforringelse en direkte indvirkning på fødevarerforsyningsikkerheden og de grænseoverskridende fødevaremarkeder i EU.

Kommissionen finder at en indsats på EU-plan er berettiget, da formålet med forslaget er at sikre opfyldelse af EU's egne og internationale forpligtelser relateret til klimaforandringer, biodiversitetstab og mål om nulforurening og dertil skabe lige konkurrencevilkår for medlemsstaterne.

Regeringen er enig i Kommissionens betragtninger om, at lovgivning på EU-plan kan være berettiget, og det vurderes derfor på det foreliggende grundlag, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

Gældende dansk ret

Der er ikke en samlet jordlov i Danmark. De temaer, som behandles i forslaget, har snitflader til reguleringen i en række forskellige love, herunder bl.a. *Miljøbeskyttelsesloven*, *Naturbeskyttelsesloven*, *Råstofloven*, *Jordforureningsloven*, *Planloven*, *Lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om næringsstofreducerende tiltag*, *Lov om administration af den fælles landbrugspolitik m.v.* og *Husdyrbrugloven*.

Forslaget indeholder et selvstændigt kapitel om jordforurening på lokaliteter, som vil supplere eksisterende danske regler om jordforurening i *Jordforureningsloven* og tilhørende bekendtgørelser, som hidtil ikke har været underlagt EU-regulering.

Der tages forbehold for, at det kan være nødvendigt med justering af gældende regler for at overholde det endelige direktiv.

Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Forslaget vil have lovgivningsmæssige konsekvenser for miljø-, natur-, erhverv- og landbrugsområdet samt potentielt for klima-, energi- og forsyningsområdet. Bl.a. vil det kræve lov- eller bekendtgørelsesændringer for, at myndighederne kan tage jordprøver for samtlige indikatorer på privatejede arealer. Afhængigt af overvågningsreglerne og ambitionsniveauet for bæredygtig jordforvaltning vil der også skulle foretages ændringer af eksisterende lovgivning ift. jordforvaltning. Der kan også være behov for ændring i *Bekendtgørelse om indberetning og registrering af jordforureningsdata* for at sikre overensstemmelse med forslagets krav til registrering.

Statsfinansielle konsekvenser

Forslaget skønnes at indebære statsfinansielle konsekvenser ved etablering af en overvågningsramme af jordbundssundhed, udarbejdelse af principper for bæredygtig jordforvaltning, kortlægning af arealinddragelse og befæstede arealer samt etablering af certificeringsramme for sund jordbund mhp. frivillig certificering.

Jordbundsovervågningsindsatsen skønnes at medføre en etableringsomkostning i 2026 på ca. 4,8 mio. kr. Samtidig skønnes derefter årlige, løbende omkostninger til drift, løn og analyseudgifter på ca. 10-12 mio. kr. i de første fem år efter direktivets ikrafttrædelse. Det forventes, at omkostningerne vil falde efter første monitoringsrunde. Der tages forbehold for usikkerhed omkring den endelige organisering og implementering af overvågningsindsatsen, herunder omkostninger forbundet hermed.

Vurderingen er baseret på minimumskravene i direktivforslaget, men vil variere med omfanget af jordprøvetagning i det endelige forslag. Omkostningerne til en årlig kortlægning af arealinddragelse og befæstede arealer vil bestå i udgifter til indkøb og analyse af luft- eller satellitbilleder hos hhv. Miljøstyrelsen og Styrelsen for Dataforsyning og Infrastruktur.

Det bemærkes, at afledte nationale udgifter som følger af EU-retsakter, skal afholdes inden for de berørte ministeriers eksisterende bevillingsrammer jf. budgetvejledningen.

Forslaget om en certificeringsordning for jordbundssundhed kan have statsfinansielle og erhvervsøkonomiske konsekvenser. De administrative konsekvenser fsva. implementeringen af direktivet vil som minimum udgøres af udgifter til at etablere en mekanisme for certificeringsrammen samt udgifter til kvalitetssikring af lokationsspecifikke grænseværdier for sund jord ved relevante forskningsinstitutioner. Desuden vil der formentligt være udgifter forbundet med dataindsamling og datavalidering. Det er uvist, i hvilken grad private aktører kan bidrage til udviklingen og driften af certificeringssystemet. Forslaget lægger umiddelbart op til en høj grad af fleksibilitet for medlemsstaternes nationale implementering.

Forslaget om en certificeringsordning er udgået i forbindelse med forhandlingerne.

Der kan yderligere være behov for ændringer til den eksisterende jordforvaltning, som kan have statsfinansielle og erhvervsøkonomiske omkostninger. Dette afhænger dog af, hvordan direktivet implementeres. Dette indebærer eksempelvis udgifter forbundet til forskningsbaseret myndighedsbetjening, beskrivelse af principper for bæredygtig jordforvaltning, landbrugsfaglig bistand ifm. etablering af certificeringsmekanisme og ekstern konsulentbistand.

I forslaget er det op til medlemsstaterne at opsætte et system, der udpeger og foretager en risikovurdering af potentielt forurenede arealer. Oplysninger om forurenede og potentielt forurenende arealer skal registreres, så der er tilgængelighed for offentligheden. Tidshorisonten for at kortlægge forurenede arealer er foreslået til at være syv år fra direktivets ikrafttrædelse, og fire år når det gælder etablering af registre. Danmark har i mange årtier haft tradition for kortlægning af forurenede arealer, en opgave der varetages af regionerne. Der vil derfor ikke været behov for at etablere et helt nyt system, når der er tale om jordforurening fra punktkilder, idet de danske regler allerede i dag er baseret på et velfungerende system med kortlægning, registrering og risikovurdering af forurenede arealer.

Der kan dog være omkostninger forbundet med harmonisering af registre, som kan medføre omkostninger for regionerne.

Erhvervsøkonomiske konsekvenser

Forslaget om etablering af en certificeringsramme for sund jordbund kan medføre erhvervsøkonomiske konsekvenser for private aktører, som frivilligt vælger at deltage i certificeringsordningen, koblet til ansøgning om certificering og re-certificering, implementering og sikring af certificeringskrav.

| Forslaget om en certificeringsordning er udgået i forbindelse med forhandlingerne.

Der kan yderligere være behov for ændringer til den eksisterende jordforvaltning, som kan have erhvervsøkonomiske omkostninger. Dette afhænger dog af, hvordan direktivet implementeres.

Samfundsøkonomiske konsekvenser

De samfundsøkonomiske gevinster vurderes umiddelbart positive, idet forslaget sigter mod at styrke grundlaget for folkesundhed, fødevarerforsyningsikkerhed og beskyttelse af drikkevandsressourcer.

Beskyttelsesniveauet og andre konsekvenser

Forslaget vil have en positiv virkning for beskyttelsesniveauet i Danmark og EU, herunder for miljø, fødevarerforsyningsikkerhed, sundhed, CO₂-lagring og biodiversitet. Etablering af et omfattende monitoringsystem for jordbundssundhed vil sikre, at medlemsstaterne kan tage evidensbaserede beslutninger for at beskytte miljø, klima, biodiversitet, folkesundhed mv. i tide og dermed forebygge videre jordbundsforringelse og afledte effekter heraf.

Et forbedret datagrundlag vedr. bl.a. landbrugssektorens miljø-, klima- og sundhedsskadelige aftryk vil kunne bidrage til systematisk viden om jordbundens sundhed, hvilket er en forudsætning for at sikre bedre og mere effektiv regulering i fremtiden. Forpligtelserne til at overvåge kulstofindhold i jordbunden kan desuden bidrage til at indfri overvågningsforpligtelser i naturgenopretningsforordningen og kan potentielt understøtte fremtidige danske indsatser for at øge kulstofindholdet i jordbunde. Direktivet kan derudover bidrage til bedre dataindsamling til brug for udviklingen af metodologier under forordningen om en EU-certificeringsramme for kulstoffjernelse. En målrettet indsats om at overvåge indhold af næringsstoffer i jordbunde vil ligeledes sikre et bedre vidensgrundlag for kvælstofindsatsen og understøtte forpligtelser i henhold til bl.a. vandrammedirektivet (nationale vandområdeplaner m.v.). Kortlægning af arealinddragelse og befæstede arealer kan bidrage til et bedre beslutningsgrundlag, når der foretages investeringer i klimatilpasning, vandforvaltning og anlægsarbejder.

En harmoniseret, risikobaseret tilgang til forurenede grunde på tværs af EU vil sikre, at der tages hånd om historiske jordforureninger, der er til risiko for drikkevand, overfladevand og folkesundhed for EU-borgere.

Høring

Forslaget har været i skriftlig høring i EU Miljøspecialudvalget med frist 9. august 2023.

Dansk Industri (DI) finder, med henvisning til danske forhold fsva. natur, topografi og befolkningstæthed samt gældende dansk lovgivning ikke, at behovet for en europæisk lovgivning af en karakter som der lægges op til i forslaget er til stede. DI vurderer ikke, at der er en væsentlig grænseoverskridende sammenhæng i de udfordringer, som Kommissionen tager udgangspunkt i, som har betydning for det indre markeds miljø- og lovgivning.

DANVA ser generelt positivt på forslaget. DANVA finder det meget positivt, at forslaget inkluderer oplæg til at sikre beskyttelsen af blandt andet grundvand og vandkredsløbet generelt. Dog mener man, at direktivet bør inkludere konkrete tiltag, der styrker beskyttelse af grundvand m.m., fx ved en udvidelse af principperne for jordforvaltning, der specifikt er rettet mod beskyttelse af vandressourcer. I forhold til kriterierne for jord af god kvalitet som indeholdt i forslagets bilag I opfordrer DANVA til, at den øvrige lovgivning vedrørende håndtering af spildevandsslam tilpasses, så spildevandsselskaberne får bedre muligheder for at indføre andre metoder og teknologier til slamhåndtering end udspreddning. Endeligt mener DANVA, at det er meget positivt, at direktivforslaget lægger op til anvendelse af forurenere-betaler-princippet, når det kommer til forvaltning af forurenede områder.

Landbrug & Fødevarer (L&F) finder, at spørgsmål omkring jordsundhed kun i meget begrænset grad, hvis overhovedet, kan siges at være grænseoverskridende. En helt overordnet kommentar til udkastet til jordmoniteringsdirektivet er derfor, at man bør forholde sig til, om der i det hele taget er et behov for EU-regulering på området. Sekundært er det afgørende at forholde sig skarpt til hvilke områder, der eventuelt kunne have et grænseoverskridende element (jord der transporteres via vand eller luft) og nøjes med at inkludere disse i direktivet. I forhold til forslaget oplæg til monitoringsprogram hvad angår landbrugsdrift og -jord anbefaler L&F, at man forholder sig til hvilke komponenter af monitoringsprogrammet, der i en dansk kontekst overhovedet er relevant. L&F erklærer sig uenig i forslaget vurdering af niveauet i Danmark for tab af næringsstoffer og overskud af næringsstoffer i jorden. L&F finder i forlængelse heraf, at der kunne tilføjes en national vurdering af væsentligheden i de enkelte elementer i forslaget til monitoringsprogram således, at hvert enkelt land ikke behøver implementere hele programmet men kun de relevante dele. I forhold til jordforurening stiller L&F sig tvivlende overfor, om det er nødvendigt at EU regulerer jordforurening, da det ikke er grænseoverskridende forurening. Jordforurening kan efter L&F's opfattelse reguleres fuldt tilstrækkeligt på nationalt niveau. L&F lægger vægt på, at der i forslaget kapitel om forurenede grunde ikke stilles krav udover, hvad der allerede er gældende i dansk lovgivning samt at det sikres, at virksomhederne ikke pålægges ekstra administrative og økonomiske byrder, som følge af EU's forslag om at regulere jordforurening.

Sagen har været i skriftlig høring i EU Miljøspecialudvalget med frist 5. september 2023.

Danske Regioner er overordnet positive over for den tilgang, der beskrives til forslaget. Danske Regioner bakker op etablering af en fælleseuropæisk ramme for håndtering af forurenede jord ligesom man finder det positivt, at forslaget har fokus på tilgængelighed af information til offentligheden. I forhold til forslaget oplæg til etablering af et monitoreringsnetværk for udpegede jorddistrikter samt at monitoreringen skal forholde sig til en række parametre (descriptors), finder Danske Regioner, at det er uklart hvordan informationen skal bruges til at beskrive tilstanden af jord i et givent jorddistrikt. Dette da man finder, at både naturlige baggrunds niveauer og diffuse forureninger for hvert stof har sin egen geografi, der ifølge Danske Regioner næppe kommer til at have noget geografisk sammenfald med jorddistrikter eller med de øvrige deskriptors geografi. Danske Regioner mener, at direktivet bør basere sig på de erfaringer man igennem længere tid har gjort sig i mange europæiske lande og har følgende anbefalinger til det videre arbejde: Direktivet bør basere sig på en egnet-til-brug tilgang af jord og arealer; arealanvendelsen bør være en grundlæggende parameter i risikovurderingen; risikohåndtering af forurenede grunde bør ske under iagttagelse af princippet om en bæredygtig indsats; beskyttelsehensynet bør balanceres med hensynet til en cirkulær økonomi, herunder genanvendelse af jord, og at direktivet bør anvise en metode for at håndtere fladekilder såvel forurening fra diffuse kilder. Med henvisning til forskellige forhold og forudsætninger på tværs af EU finder Danske Regioner det positivt, at der lægges op til, at tidsfrister, metoder og risikoniveauer, fastsættes af medlemsstaterne. Med henvisning til delegerede beføjelser vedr. fastsættelse af mulige afværgemetoder, risikovurderinger, og hvad der skal fremgå af jordforureningsregistret, finder Danske Regioner, at det er vigtigt, at regionerne inddrages direkte i dette arbejde. Med henvisning til at det i forslaget anføres, at tilstedeværelsen af visse igangværende aktiviteter er tilstrækkelig grund til at en lokalitet kortlægges som potentielt forurenede, finder Danske Regioner, at moderne installationer under miljøtilsyn burde være tilstrækkeligt kontrolleret til ikke at blive kortlagt alene pga. aktiviteten. Desuden mener Danske Regioner, med henvisning til forslaget oplæg til at alle grunde kortlagt som potentielt forurenede skal undersøges, at der i stedet bør henvises til den risikobaserede tilgang, så kun de grunde undersøges, hvor et reelt behov kan begrunde det. Endelig bemærker Danske Regioner, at hvis der i EU vedtages et jorddirektiv, så anbefaler Danske Regioner, at regeringen benytter lejligheden til et serviceeftersyn af den danske jordforureningslov.

Sagen har været i høring i EU Miljøspecialudvalget forud for mødet d. 5. december 2023.

Dansk Skovforening finder i lighed med regeringens holdning, at en overordnet målsætning, om at styrke jordbundens sundhedstilstand i EU og derigennem sikre centrale hensyn om fødevareforsyningssikkerhed,

biodiversitet, folkesundhed og modstandsdygtighed imod klimaforandringer, er positivt. Samt at overvågningen skal ske på en omkostningseffektiv måde, og at byrder for erhvervslivet og det offentlige holdes på et minimum. Dansk Skovforening finder, at der i forhold til forslaget er behov for mere fleksibilitet for at tage hensyn til de forskelligartede jordbund- og miljøforhold i medlemsstaterne. Man finder, at medlemsstaterne selv bør bestemme, hvilke indikatorer der bedst beskriver nationale karakteristika for jordbundssundhed. Direktivets tilgang bør være resultatbaseret og ikke fokusere på de forvaltningsmetoder, der er opført i bilag III. Metoderne til at nå målet om jordbundssundhed bør være fleksible. Dansk Skovforening finder, at "one out, all out"-princippet skal erstattes med en mere fleksibel tilgang. Vurdering af jordbundens sundhed skal være et resultat af en kumulativ beregning af jordbundens sociale, økonomiske og miljømæssige funktion. Dansk Skovforening sætter spørgsmålstegn ved "one out, all out"-princippet, da man finder, at det vurderer jordbundens sundhed meget snævert og ikke adresserer tendenser og forbedringer over tid. Dansk Skovforening finder, at forslaget om etablering af en certificeringsramme for sund jordbund bør udgå. Dette, da man finder, producenter og forbrugere vil drukne i certificeringer, hvis alle delelementer af jordbrug skal certificeres enkeltvis. Dertil finder Dansk Skovforening, at en certificeringsramme for sund jordbund næppe vil give en merværdi for forbrugerne eller for samfundet som helhed, eller for den sags skyld være en omkostningseffektiv måde at sikre genopretning på. Med hensyn til dataindsamling fremhæver Dansk Skovforening, at slutanvendelsen og omfanget skal være klart. Dataene må ikke afsløre private oplysninger om lodsejere, og fortolkningen af dataene skal være baseret på den bedste tilgængelige videnskabelige ekspertise. Der bør ikke være nogen forpligtelser til dataindsamling for lodsejerne.

Dansk Skovforening sætter spørgsmålstegn ved, om der er behov for en gennemgang inden for 6 år og opfordrer til, at revisionen af et kommende direktiv udskydes til 15 år, samt at omfanget af revisionen indsnævres. Endvidere finder Dansk Skovforening ikke, at der er behov for delegerede retsakter, da man ikke mener, at disse understøtter implementering af lovgivning så tæt på lodsejeren som muligt. Endelig fremhæver Dansk Skovforening vigtigheden af, at respektere subsidiaritetsprincipperne og sikre proportionalitet, særligt med henvisning til skovjordbund.

Landbrug & Fødevarer (L&F) mener, at de erhvervsmæssige konsekvenser ved forslaget skal belyses, herunder især de økonomiske udgifter. Man finder, at det er overordentlig vigtigt, at erhvervet ikke belastes af nye udgifter til jordprøver, administration mv. L&F mener, at eventuelle merudgifter ved forslaget bør betales af staten eller EU. Endvidere mener L&F, at afrapportering af resultater af overvågning af jordbundens sundhed bør gennemføres i regi af eksisterende rapporter f.eks. NOVANA. Endelig henstiller L&F til, at et teknisk indhold i jordbunden af et givent mineral ikke nødvendigvis skal resultere i, at en jordbund klassificeres som usund.

Danmark Naturfredningsforening (DN) støtter generelt op om forslaget og regeringens holdning, om end man gerne havde set et forslag til skarpere mål for genopretning af jordbundssundhed. Man finder, at der bør opstilles grænser for ophobning af stoffer i jordbunden, særligt fosfor.

Danske Regioner fremhæver, at man med forslaget savner en bredere tilgang til jordforurening, der, udover punktkilder, også adresserer diffus forurening fra fx fladekilder.

Sagen har været i høring i EU Miljøspecialudvalget forud for møde i udvalget den 5. marts 2024.

Danmarks Naturfredningsforening (DN) finder, at principperne for bæredygtig jordforvaltning bør være gældende krav og ikke blot vejledende. Ligeledes bør implementering af bæredygtig jordforvaltning være obligatorisk og baseret på frivillighed.

Dansk Skovforening understreger deres tidligere fremførte holdning om, at seks år er for tidligt at gennemføre en evaluering af direktivet mhp. at vurdere fremskridt henimod målet om sunde jorder i 2050 – dette særligt i forhold til skov (skovjorder), da man her ikke har hyppig omdrift og arbejder med længere cyklusser.

Dansk Skovforening finder, at etablering af en certificeringsordning skal være frivillig, da man ikke oplever en efterspørgsel fra hverken producenter eller forbrugere for en specifik mærkning relateret til jordsundhed.

Landbrug & Fødevarer støttede op om Dansk Skovforenings synspunkt om frivillighed ift. certificeringsmekanisme og understregede, at man ikke finder, at der er p.t. er tilstrækkeligt vidensgrundlag til at gennemføre en certificeringsordning.

Sagen har været i høring i EU Miljøspecialudvalget forud for møde i udvalget den 31. maj 2024.

Rådet for Grøn Omstilling (RGO) er generelt positiv over for forslaget, og finder det vigtigt, at direktivet indebærer obligatoriske krav til medlemslandene. RGO finder, at der skal være skarpere mål for genopretning af jordbundssundhed, herunder at principperne for bæredygtig jordforvaltning, som bør være gældende krav. Ligeledes finder RGO, at implementering af bæredygtig jordforvaltning skal være obligatorisk. RGO finder også, at der bør opstilles grænser for ophobning af stoffer i jordbunden, særligt fosfor. RGO peger på, at det skal præciseres, at der med forureneede grunde kun tænkes på meget afgrænsede grunde nær punktkilder - for andre arealer skal der også være krav relateret til f.eks. gødning. Endelig mener RGO, at forslaget skal indeholde bindende krav til genopretning af forureneede arealer. Det behøver dog ikke være ensartede krav fastsat i direktivet, men kan være krav til medlemslandene om at melde individuelle krav ind, som så skal accepteres af Kommissionen.

Generelle forventning til andre landes holdninger

Medlemsstaterne har generelt budt forslaget velkommen og støttet op om en fælles overvågningsramme for jordbundssundheden.

Det forventes, at der vil være kvalificeret flertal bag en generel indstilling på rådsmødet i juni. I forhandlingerne har der været særligt fokus på de konkrete indikatorer, grænseværdier og prøvetagningsmetoder i overvågningssystemet. Medlemsstaterne er dog kommet til enighed om en harmoniseret tilgang, der baserer sig på fælles indikatorer. Der har været bred opbakning til at slette certificeringsordningen fra forslaget og gøre principper for bæredygtig jordforvaltning til vejledende principper med henblik på at tage hensyn til lokale forhold. Desuden har der i drøftelser været fokus på graden af fleksibilitet i principperne for arealinddragelse, idet nogle medlemsstater har ønsket at fastholde en ambitiøs tilgang, mens andre medlemsstaterne har ønsket mindre indgribende krav og lagt vægt på, at kravene ikke skal påvirke medlemsstaternes nationale kompetence til at foretage arealplanlægning.

Regeringens generelle holdning

Regeringen hilser forslaget velkommen og støtter overordnet målsætningen om at overvåge og styrke jordbundens sundhedstilstand i EU og Danmark, som er under pres fra grænseoverskridende udfordringer såsom klimaforandringer, biodiversitetskrise og fødevarerforsyningsusikkerhed.

I forlængelse heraf ønsker regeringen mulighed for fleksibilitet ift. overvågningsindsatsen, herunder bl.a. mulighed for at undtage områder med naturligt høje baggrundsværdier for tungmetaller mv. fra vurdering af jordbundens sundhedstilstand.

Et forbedret datagrundlag vedr. bl.a. landbrugssektorens miljø-, klima- og sundhedsskadelige aftryk vil kunne bidrage til systematisk viden om jordbundens sundhed, hvilket er en forudsætning for at sikre bedre og mere effektiv regulering i fremtiden. Forpligtelserne til at overvåge kulstofindhold i jordbunden kan desuden bidrage til at indfri overvågningsforpligtelser i naturgenopretningsforordningen og kan potentielt understøtte fremtidige danske indsats for at øge kulstofindholdet i jordbunde samt bidrage til bedre dataindsamling til brug for udviklingen af metodologier under forordningen om en EU-certificeringsramme for kulstof fjernelse. En målrettet indsats om at overvåge indhold af næringsstoffer i jordbunde vil ligeledes sikre et

bedre vidensgrundlag for kvælstofindsatsen og understøtte forpligtelser i henhold til bl.a. vandrammedirektivet (nationale vandområdeplaner m.v.). Kortlægning af arealinddragelse og befæstede arealer kan bidrage til et bedre beslutningsgrundlag, når der foretages investeringer i klimatilpasning, vandforvaltning og anlægsarbejder. Regeringen støtter en mere ensartet tilgang til overvågningsindsatsen for at sikre et sammenligneligt datagrundlag på tværs af EU.

Regeringen finder det centralt, at de administrative og erhvervsmæssige byrder holdes på et minimum bl.a. ved at arbejde for, at deadlines for overvågning forlænges, og at de oplyste principper for bæredygtige jordforvaltning gøres vejledende. Regeringen vil også arbejde for at sikre, at overvågningsindsatsen og dataindsamling harmoniseres med eksisterende krav og forpligtelser, herunder LULUCF-forordningen. Regeringen vil desuden arbejde for, at kravet om at etablere en mekanisme for certificering af jordbundssundhed bliver frivillig for medlemsstaterne, idet det vurderes, at efterspørgslen efter en sådan ordning i Danmark ikke vil afveje de potentielle omkostninger hertil.

Regeringen støtter en risikobaseret tilgang til forurenede og potentielt forurenede grunde i EU, som er på linje med den danske tilgang til jordforureningsområdet, og som vil sikre, at der tages hånd om historiske jordforureninger, der er til risiko for drikkevand, overfladevand og folkesundhed for EU-borgere.

Regeringen finder det centralt, at målsætninger og krav til forurenede og potentielt forurenede grunde kun dækker forurening fra punktkilder og ikke diffus forurening fra slam, gødning, transport eller andre fladekilder.

For så vidt angår forslaget om principper for modvirkning af arealinddragelse, finder regeringen det centralt, at aktiviteter med væsentlig samfundsmæssig interesse, herunder udbygning af VE, ikke berøres af yderligere forpligtelser, der kobler sig til hertil.

Regeringen støtter forslaget om fleksibilitet i forhold til at definere praksisser i forhold til bæredygtig jordforvaltning i henhold til nationale forhold og i overensstemmelse med gældende EU-regulering. I forlængelse heraf hilser regeringen det ligeledes velkomment, at forslaget ikke indeholder bindende krav til eller delmål for genopretning.

Det er vigtigt for regeringen, at der i direktivet foretages en præcis afgrænsning af anvendelsesområdet for de delegerede retsakter.

Regeringen arbejder for, at forslaget om elementer om overvågningsindsatser bliver komplementære med overvågningsindsatser i andre direktiver og forordninger.

Regeringen finder det centralt, at den styrkede overvågningsindsats ikke indebærer, at information, der vil kompromittere militær sikkerhed, videregives eller offentliggøres.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Der er oversendt samlenotat til Folketingets Europaudvalg den 8. marts 2024 forud for forelæggelse af sagen i udvalget til forhandlingsoplæg den 15. marts.

Der er oversendt samlenotat til Folketingets Europaudvalg den 6. december 2023 forud for rådsmøde (miljø) den 18. december 2023.

Der er oversendt samlenotat til Folketingets Europaudvalg den 7. september 2023 forud for rådsmøde (landbrug) den 18. september 2023.

Notaterne er ligeledes fremsendt til Folketingets Miljø- og Fødevarerudvalg.

Kommissionens forslag til Europa-Parlamentet og Rådets direktiv om affaldsrammedirektivet

KOM (2023) 420

Revideret version af samlenotat af den 18. april 2023. Nye afsnit er markeret med en streg i margenen.

Resumé

Europa-Kommissionen (KOM) har den 5. juli 2023 fremlagt forslag til revision af affaldsrammedirektivet. Forslaget indebærer nationale reduktionsmål for madaffald, herunder madspild, samt krav om national indførsel af et udvidet producentansvar for tekstiler. Forslaget forventes at medføre lavere affaldsmængder, et reduceret miljø- og klimaaftryk, herunder reducerede CO₂-udledninger. Forslaget forventes at medføre behov for tilpasning af dansk lovgivning og der forventes statsfinansielle konsekvenser i forbindelse med blandt andet indfrielse af reduktionsmål og indførelse af udvidet producentansvar for tekstiler. Endvidere forventes erhvervsøkonomiske konsekvenser blandt andet i form af administrative omkostninger. Samfundsøkonomisk forventes samlet en positiv effekt af forslaget og forslaget forventes i væsentlig grad at have en positiv virkning for beskyttelsesniveauet.

Regeringen byder forslaget om en revision af affaldsrammedirektivet velkomment og bakker op om omstillingen til en cirkulær økonomi i både fødevarer- og tekstilsektoren. Regeringen forholder sig positivt til KOM's forslag til kvantitative affaldsreduktionsmål for madaffald og arbejder for at fastholde ambitionsniveauet. Regeringen bakker op om at introducere harmoniserede EU-regler for udvidet producentansvar for tekstiler, tekstilrelaterede produkter og fodtøj.

Forslaget er sat på dagsordenen ved rådsmødet (miljø) den 17. juni 2024 med henblik på vedtagelse af generel indstilling.

Baggrund

KOM har den 5. juli 2023 fremlagt forslag til revision af affaldsrammedirektivet. Forslaget omfatter bl.a. reduktionsmål for madaffald, herunder madspild, og krav om indførsel af et udvidet producentansvar for tekstiler.

Forslaget er fremsat med hjemmel i TEUF artikel 192 og skal derfor vedtages af Rådet med et kvalificeret flertal efter proceduren om den almindelige beslutningsprocedure i TEUF artikel 294. Forslaget er modtaget i dansk sprogudgave den 27. september 2023.

Forslaget er sat på dagsordenen ved rådsmødet (miljø) den 17. juni 2024 med henblik på vedtagelse af generel indstilling.

Formål og indhold

Forslaget er et element i Den europæiske Grønne Pagt og EU's Handlingsplan for cirkulær økonomi, der bl.a. sætter fokus på behovet for at fremskynde den grønne omstilling af fødevarerektoren og tekstilsektoren. Reduktionsmål for madaffald indgår desuden i EU's jord til bord-strategi fra 2020, som bl.a. lægger vægt på, at madaffaldsreduktion kan fremme mere bæredygtig arealanvendelse. Forslaget om udvidet producentansvar for tekstiler følger op på EU's strategi for bæredygtige og cirkulære tekstiler fra marts 2022.

Fødevarerektoren har det største samlede miljøaftryk i EU, mens tekstilsektoren har det fjerdestørste. Både fødevarer- og tekstilsektorerne er koblet til et højt forbrug af naturressourcer og medfører væsentlige negative

konsekvenser for miljø og klima. KOM's forslag til revision af affaldsrammedirektivet har bl.a. til formål at mindske de negative miljø- og klimamæssige konsekvenser ved tekstil- og fødevarereproduktion og behandling af tekstil- og madaffald.

Det Europæiske Råd tilsluttede sig i 2015 FN's verdensmål for bæredygtig udvikling (SDG) nr. 12.3 om senest i 2030 at halvere mængden af madaffald pr. person i detail- og forbrugsleddet og reducere fødevareretabet i fødevarereproduktions- og forsyningskæderne, herunder tab af afgrøder efter høst. KOM vurderer, at mængden af madaffald i detail- og forbrugsleddet på tværs af EU-medlemslandene ikke er faldet væsentligt siden 2012, og at EU som helhed ikke har kurs mod at indfri verdensmål 12.3 i 2030. Det er bl.a. på den baggrund, at KOM vurderer, at der er behov for reduktionsmål for madaffald.

Detail- og forbrugsleddet omfatter detailhandlen og anden fødevareredistribution, restaurationsbranchen og -tjenester og husholdninger (herefter "husholdningslignende madaffald") og genererede 69 pct. af det samlede madaffald i EU i 2020. Tilsvarende genererede forarbejdning og fremstilling af fødevarer (herefter "fødevarereindustrien") 20 pct. i 2020, imens de resterende 11 pct. blev genereret i den primære produktion. Opgørelsen omfatter madaffald, inkl. madspild. Madspild er den del af madaffaldet, der kunne være spist. Madspild er typisk en væsentlig andel af det både det husholdningslignende madaffald og madaffald fra fødevarereindustrien.

Mængden af husholdningslignende madaffald genereret per person var i 2020 i gennemsnit 91 kg og 107 kg for hhv. EU og Danmark. Derudover genererer den danske fødevarereindustri væsentligt mere madaffald per person end det europæiske gennemsnit, hvilket er koblet til den relativt store produktion af fødevarer i Danmark. Det bemærkes samtidig, at EU's regler for opgørelsen af mængden af madaffald tillader en stor grad af fleksibilitet for medlemsstaterne, hvilket kan udgøre en udfordring for tværnationale sammenligninger.

Klimaaftrykket fra madaffald udgør ca. 16 pct. af det samlede klimaaftryk fra fødevarerektoren i EU og svarede i 2020 til en udledning på 252 Mt of CO₂e. Desuden er madaffald koblet til 12 pct. af det samlede vandforbrug fra hele fødevarerektoren, 16 pct. af påvirkningen af jordbundens sundhed og 15 pct. af marin eutrofiering, som er overgødsning af vandområder i EU.

Miljøaftrykket fra tekstiler ligger særligt i produktionsleddet, som oftest uden for EU. Her kræver produktion af nye, virgine tekstilfibre et stort energi-, kemikalie- og vandforbrug samt store arealer til bomuldsproduktion, der skader biodiversiteten, blandt andet gennem brug af pesticider. Derudover stammer miljø- og klimaaftrykket fra tekstiler fra brugsfasen, og i mindre grad fra affaldsfasen. Størstedelen af de tekstiler, der produceres i dag, fremstilles af syntetiske fibre (primært polyester), hvilket også har en negativ miljø- og klimapåvirkning både i produktionen og i brugsfasen, hvor der udledes mikroplast.

Tekstilforbruget globalt og i EU er stigende. I 2019 blev der ifølge KOM produceret 12,6 millioner tons tekstilaffald i EU. I dag håndteres tekstilaffaldet ikke tilstrækkeligt i overensstemmelse med principperne i affaldshierarkiet, som foreskriver, at affald først og fremmest skal forebygges og forberedes med henblik på genbrug. Hvor det ikke er muligt, bør tekstilaffaldet søges genanvendt. Kun de tekstiler, der ikke er egnet til genanvendelse, bør energiudnyttes ved affaldsforbrænding og mindst muligt tekstilaffald bør deponeres. KOM estimerer, at 78 pct. af tekstilaffaldet i EU i dag ikke indsamles særskilt og i stedet ender med at blive forbrændt eller deponeret. Af de resterende 22 pct. af tekstilaffaldet, der i dag indsamles særskilt, genbruges og genanvendes under halvdelen i EU, mens resten eksporteres. Dertil er mængden af brugte tekstiler og tekstilaffald, der eksporteres til lande uden for EU steget, hvor det i visse tilfælde håndteres på uforvarlig vis med negative sociale og miljømæssige konsekvenser til følge.

Nedenfor er de væsentligste elementer i forslaget gengivet.

Reduktionsmål for madaffald og krav til programmer til forebyggelse af madaffald

KOM foreslår at indføre to særskilte nationale reduktionsmål for madaffald genereret fra hhv. 1) fødevarerindustrien (dvs. madaffald fra forarbejdning og fremstilling af fødevarer) og 2) husholdningslignende madaffald (dvs. madaffald fra detailhandlen og anden fødevareredistribution, restaurationsbranchen og -tjenester og husholdninger). Særskilte reduktionsmål skyldes, at de relevante politiske tiltag for at reducere madaffald afhænger af, om der er tale om fremstilling eller forbrug af fødevarer.

Konkret foreslår KOM at forpligte medlemsstaterne til at opnå følgende nationale reduktioner af madaffald:

- 1) En 10 pct. reduktion i 2030 ift. 2020 af den samlede mængde madaffald genereret af fødevarerindustrien;
- 2) En 30 pct. reduktion i 2030 ift. 2020 i den genererede mængde husholdningslignende madaffald per person.

KOM foreslår inden udgangen af 2027 at evaluere reduktionsmålene for madaffald. Evalueringen skal vurdere hensigtsmæssigheden ved at ændre de konkrete satser og/eller udvide reduktionsmålene til at omfatte øvrige dele af fødevareræddikæden, samt overveje at opstille yderligere reduktionsmål efter 2030.

Forslaget udvider desuden det eksisterende krav om programmer til forebyggelse af madaffald, således at de fremover også skal indeholde følgende:

- adfærdsåndrende interventioner og oplysningskampagner med henblik på at reducere madaffald,
- identificere og afhjælpe ineffektivitet i fødevareræddikæden samt støtte samarbejde mellem alle aktører,
- støtte uddannelse og kompetenceudvikling samt lette adgangen til finansieringsmuligheder.

Udvidet producentansvar for tekstiler

KOM foreslår, at medlemsstaterne pålægges at indføre et udvidet producentansvar for tekstiler senest 30 måneder efter revisionen er trådt i kraft. Et udvidet producentansvar indebærer, at producenterne har ansvaret i hele produktets livscyklus, herunder affaldshåndtering. I praksis medfører det, at producenterne skal finansiere *eller* finansiere og organisere indsamling, sortering og håndtering af tekstilaffaldet.

Formålet med at indføre et harmoniseret udvidet producentansvar er dels at give producenterne et incitament til at producere produkter med længere holdbarhed og øget genanvendelighed, og dels at sikre, at indsamlingen og den efterfølgende behandling af tekstilaffaldet og brugte tekstiler i højere grad følger affaldshierarkiet, hvor genbrug, forberedelse med henblik på genbrug og fiber-til-fiber-genanvendelse prioriteres.

Ved at stille krav om, at producenterne betaler for indsamling og affaldshåndtering af tekstilprodukterne, forventer KOM, at et producentansvar kan sikre tilstrækkelig finansiering af teknologiudvikling i stor skala, så genanvendelsesmarkedet i Europa udvikles. Samtidig forventer KOM, at harmonisering af reglerne for affaldshåndtering vil skabe bedre forudsætninger for genanvendelse af tekstilaffald i stor skala, ligesom de forventede erhvervsøkonomiske omkostninger begrænses ved at harmonisere reglerne for udvidet producentansvar, herunder harmonisering af de kriterier, som tekstilvirksomhederne skal indberette data efter.

Det udvidede producentansvar vil gælde alle producenter, herunder importører, der markedsfører tekstilprodukter, tekstilrelaterede produkter (såsom tasker og bæltter) og fodtøj i EU. Virksomheder uden for EU, der sælger produkter i et medlemsland med udvidet producentansvar, vil således også være omfattet af reglerne. Producenterne skal indgå i et producentregister, uanset om der sælges til forbrugere, gennem online platforme eller til virksomheder med henblik på videresalg. Forslaget undtager 'mikrovirksomheder' (med 9 eller færre ansatte) og selvstændige skræddere, ligesom genbrugte tekstiler heller ikke omfattes.

Det udvidede producentansvar skal dække omkostninger til indsamling og den efterfølgende håndtering af tekstilaffald og brugte tekstiler. Med forslaget bliver det også producenternes opgave at finansiere analyser af det indsamlede affald for at belyse de genererede mængder tekstilaffald, at oplyse om bæredygtigt forbrug og

affaldshåndtering af tekstilerne, samt finansiere indsamling og rapportering af data. Producenterne forpligtes med forslaget også til at støtte forskning og udvikling af sorterings- og genanvendelsesløsninger med et særligt fokus på at udvikle løsninger til fiber-til-fiber-genanvendelse i stor skala.

Producentansvaret skal varetages af en eller flere kollektive ordninger mod et gebyr fra producenterne. Gebyret skal baseres på det markedsførte produkts vægt og skal miljøgraderes. Miljøgraderingen skal bidrage til at være i bedre overensstemmelse med affaldshierarkiet og være i overensstemmelse med de krav og parametre til mere cirkulært design af tekstilprodukter, som følger af Ecodesignforordningen eller anden relevant EU-regulering. Formålet med at miljøgradere gebyret er at give producenterne et økonomisk incitament til at designe deres produkter mere cirkulært ved at gøre gebyret mindre, hvis produktet er mere miljøvenligt. KOM kan i en implementerende retsakt sætte krav om harmoniserede regler for miljøgradering af gebyret. Medlemsstater skal godkende og føre tilsyn med de kollektive ordninger.

Indsamling og håndtering af brugte tekstiler og tekstilaffald

Indsamling af tekstilaffald og brugte tekstiler skal ske husstandsnaert, dvs. tæt på borgerne og skal ske med en passende indsamlingsfrekvens. Samtidig skal de kollektive ordninger sikre, at andelen af tekstilaffald, der indsamles særskilt, løbende øges. Forslaget lægger op til, at brugte tekstiler og tekstilaffald indsamles som en samlet affaldsfraktion for at gøre det lettest muligt for borgerne. Det adskiller sig fra måden, det indsamles på i dag i Danmark, hvor brugte tekstiler og tekstilaffald indsamles særskilt i hver sin strøm. Forslaget indebærer dertil et krav om, at også tekstilrelaterede produkter og fodtøj skal indsamles særskilt, når producentansvaret træder i kraft, hvilket er en udvidelse fra det nuværende krav i affaldsrammedirektivet om kun at indsamle tekstilaffald særskilt. Det vil være de kollektive ordningernes ansvar at informere forbrugerne om tekstilproduktionens miljø- og klimabelastning, tekstilindsamlingsordninger samt om forbrugerens rolle i at sænke miljøaftrykket fra forbruget af tekstiler.

Indsamlingen af brugte tekstiler og tekstilaffald skal ske i samarbejde med en eller flere relevante følgende tredjeparter: Velgørende organisationer, distributører, offentlige myndigheder eller tredjeparter, der indsamler brugte tekstiler og tekstilaffald på deres vegne.

KOM understreger i forslaget, at sociale aktører fortsat skal spille en aktiv rolle i indsamlingen og håndteringen af brugte tekstiler, og at de skal ligestilles eller tilgodeses i indretningen af producentansvaret. Det gør sig f.eks. gældende ved, at velgørende organisationer, der indsamler brugte tekstiler med henblik på genbrug, fortsat har adgang til tekstilerne. KOM foreslår hertil, at producenterne også skal dække omkostningerne for det tekstilaffald, som genereres af sociale aktører.

Eksport af brugte tekstiler og tekstilaffald

For at imødegå udfordringen med eksport af brugte tekstiler og tekstilaffald, foreslås det at opstille kriterier til bedre at kunne skelne mellem tekstiler, der er egnet til genbrug, og tekstiler, der udgør affald. Dette gøres ved, at alt særskilt indsamlet tekstil betragtes som affald og dermed omfattes af EU's affaldslovgivning, herunder forordning om overførsel af affald, indtil tekstilerne har gennemgået en sortering ved en uddannet genbrugs- eller genanvendelsesoperatør. Sorteringen skal udføres i overensstemmelse med de harmoniserede sorteringskrav, der sikrer genbrugelige fraktioner af høj kvalitet og opfylder behovene på de modtagende tekstilmarkeder i EU og globalt. Forsendelser af brugte tekstiler, tekstilrelaterede produkter og fodtøjsprodukter bør ledsages af oplysninger, der viser, at disse varer er resultatet af en sortering eller forberedelse med henblik på genbrug, og at varerne er egnet til genbrug. Disse oplysninger kan blive inspiceret af myndighederne ved tilsyn.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet har den 13. marts 2024 vedtaget sin holdning til revisionen af Affaldsrammedirektivet. Europa-Parlamentet har bl.a. ønsket en skærpelse af begge reduktionsmål for madaffald, således at mængden af husholdningslignende madaffald per capita reduceres med 40 pct. fra 2020 til 2030, mens mængden af madaffald fra fødevarerindustrien reduceres med 20 pct. fra 2020 til 2030.

Nærhedsprincippet

Kommissionen vurderer, at forslaget overholder nærhedsprincippet. Forslaget reviderer eksisterende EU-lovgivning. Det anses samtidig som nødvendigt, at reglerne om udvidet producentansvar for tekstiler er harmoniserede så vidt muligt, således at det sikres, at der er ens regler og konkurrencevilkår for virksomheder, der opererer på tværs af landegrænser, og at det indre marked fungerer uden hindringer.

KOM retfærdiggør behovet for EU-lovgivning fsva. reduktionsmål for madaffald ved at lægge vægt på, at fødevarerækeden og miljøkonsekvenserne ved madaffald er grænseoverskridende, behovet for at sætte en fælles retning og at fremskridt mod at forebygge madaffald har været utilstrækkelige på tværs af alle EU-medlemslande. Samtidig har medlemslandene fleksibilitet til selv at vælge tiltag til forebyggelse af madaffald i samarbejde med relevante nationale aktører og interessenter.

KOM retfærdiggør behovet for EU-lovgivning fsva. tekstiler ved at fremhæve, at værdikæden for tekstiler er grænseoverskridende, at der er behov for en fælles tilgang i EU for at indfri potentialet i at udvikle et velfungerende marked for genanvendelse af tekstilaffald, samt ønsket om at mindske administrative byrder for virksomheder, der opererer i flere europæiske lande.

Regeringen er enig i Kommissionens betragtninger, herunder at der er en klar merværdi ved at fastsætte fælles krav på EU-plan med henblik på at opnå formålet med direktivet. Da formålet med forslaget er at indfri FN verdensmål 12.3, mindske de grænseoverskridende og negative miljø- og klimamæssige konsekvenser ved tekstil- og fødevarerproduktion og behandling af tekstil- og madaffald, vurderes dette bedst at kunne indfries på EU-niveau, hvorfor forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

Gældende dansk ret

Indsamling og håndtering af mad- og tekstilaffald reguleres i affaldsbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 2512 af 10. december 2021 om affald) med hjemmel i Miljøbeskyttelsesloven (lovbekendtgørelse nr. 5 af 3. januar 2023). I affaldsbekendtgørelsen fremgår det, at kommunerne pr. 1. juli 2021 og pr. 1. juli 2023 skal have implementeret henteordninger for hhv. særskilt indsamling af mad- og tekstilaffald fra husholdningerne. Sortering og indsamling skal ske med udgangspunkt i Miljøstyrelsens vejledninger om sorteringskriterier og indsamling af husholdningsaffald. Tilsvarende har affaldsproducerende virksomheder, jf. affaldsbekendtgørelsen, bl.a. pligt til at sortere deres mad- og tekstilaffald til særskilt indsamling samt sikre en høj reel genanvendelse af affaldet.

Konsekvenser

Generelt om konsekvensvurderingerne bemærkes, at der er tale om foreløbige vurderinger, baseret på KOMs konsekvensanalyse, som udbygges i takt med, at forslagets bestemmelser bliver tydeliggjort under forhandlingerne. Der vil blive udarbejdet mere konsoliderede konsekvensvurderinger.

Lovgivningsmæssige konsekvenser

En vedtagelse af forslaget vil medføre behov for tilpasning af dansk lovgivning, som minimum fsva. udvidet producentansvar for tekstiler. Det vil indebære en ændring af Miljøbeskyttelsesloven at indføre de fornødne hjemler til at udmønte et udvidet producentansvar for tekstiler. Udmøntningen vil ske ved en revision af affaldsbekendtgørelsens bestemmelser om tekstilaffald eller evt. i en selvstændig ny bekendtgørelse.

Statsfinansielle konsekvenser og administrative konsekvenser for det offentlige

Forslaget om at indføre reduktionsmål for madaffald og udvidet producentansvar for tekstiler forventes at have statsfinansielle konsekvenser, da det bl.a. kan påvirke provenuet fra affaldsforbrændingsafgifter, ligesom der stilles nye krav til foranstaltninger i de eksisterende programmer til forebyggelse af madaffald. De nærmere statsfinansielle konsekvenser vil afhænge af hvilke konkrete tiltag og størrelsesordenen på disse, som implementeres mhp. at opnå reduktionsmålene og det udvidede producentansvar. Der er på nuværende tidspunkt ikke kendskab til hvilke virkemidler, der vil kunne indfri de påkrævede madaffaldsreduktioner, og hvilke økonomiske konsekvenser det vil have. Udgifterne hertil forventes dog at være betydelige, ligesom det vil kræve en kontinuerlig indsats at opbygge og fastholde oplysningsniveauet angående vigtigheden af madspiltsreducerende adfærd og tiltag.

Det forventes, at implementering af det udvidede producentansvar medfører omkostninger til staten på ca. 13 mio. kr. i implementeringsåret. Derudover forventes omstillingsomkostninger til evt. tilpasning af indsamlingssystem på ca. 1,8 mio. kr. Udgifter til drift af det udvidede producentansvar forventes at være ca. 11 mio. kr. årligt fra implementeringsåret og frem, som skønnes dækket af tekstilproducenterne via det udvidede producentansvar.

Det bemærkes, at afledte nationale udgifter som følge af EU-retsakter afholdes inden for eksisterende bevillingsrammer, jf. budgetvejledningens bestemmelser herom.

Samfundsøkonomiske konsekvenser

For reduktionsmålene for madaffald peger KOM's konsekvensanalyse på en mindre økonomisk gevinst i 2030. Dette skyldes bl.a. reduceret spild, og at fødevarerpriser og -forbrug forventes at falde, hvilket samlet resulterer i en besparelse for husholdninger, som i stedet øger forbrug af tjenesteydelser (set ift. til et scenarie, hvor reduktionsmålene ikke indføres). KOM's analyse peger på, at den reducerede efterspørgsel efter fødevarer kun forventes at udmøntes i et begrænset fald i produktionen af fødevarer i EU, da import af fødevarer forventes at falde og eksport forventes at stige. Den økonomiske værdi af miljø- og klimagevinsten ved forslaget som særligt bundet i en reduktion af miljø- og klimapåvirkningen fra produktion af fødevarer, herunder reducerede CO₂e udledninger, er desuden væsentlig. Der er endnu ikke foretaget en analyse af de samfundsøkonomiske konsekvenser for Danmark ved at indføre de foreslåede reduktionsmål for madaffald.

For udvidet producentansvar for tekstiler peger KOM's konsekvensanalyse på en nettoøkonomisk gevinst på europæisk niveau, da udgifter til affaldshåndtering og administrative udgifter til kollektive ordninger modsvares af gevinster ved investering i ny teknologi og øgede mængder genbrugelige og genanvendelige tekstiler. Dertil kommer den økonomiske værdi af forslagets miljø- og klimagevinst, herunder reducerede CO₂-udledninger. I en dansk kontekst forventes borgernes affaldsgebyr reduceret, da omkostningerne til affaldshåndtering af tekstiler i stedet betales af producenterne. Producenterne vil forventeligt dække merudgiften ved at lade salgsprisen stige.

Erhvervsøkonomiske og administrative omkostninger for virksomhederne

Eventuelle erhvervsøkonomiske konsekvenser ved at indføre reduktionsmål for madaffald afhænger af politisk beslutning om, hvilke tiltag som implementeres mhp. at opnå reduktionsmålene. Den reducerede affaldsmængde vil dog mindske virksomhedernes udgifter til affaldshåndtering for madaffald. Samtidig forventes erhvervsøkonomiske besparelser i form af reduceret spild.

Direktivforslaget fsva. udvidet producentansvar for tekstiler forventes at medføre væsentlige erhvervsøkonomiske og administrative omkostninger for virksomheder, der markedsfører tekstiler, tekstilrelaterede produkter og sko på det europæiske marked. Omkostningerne skyldes særligt, at virksomheder gennem kollektive ordninger overtager regningen for indsamling og håndtering af tekstilaffald og brugte tekstiler.

Det udvidede producentansvar for tekstil forventes at føre til en besparelse for borgerne på ca. 133 mio. kr. årligt i reducerede affaldsgebyrer i 2030 svarende til ca. 47 kr. årligt per husstand. Omkostningerne overvælttes på producenterne og forventes at udgøre ca. 133 mio. kr. årligt til affaldshåndtering, omkostninger til statslig administration og indrapportering, som alle betales gennem det udvidede producentansvar. Ca. 730 producenter forventes at være omfattet af det udvidede producentansvar i Danmark, hvoraf ca. 330 er lokaliseret i Danmark.

Konsekvenser for beskyttelsesniveauet

Forslaget vurderes i væsentlig grad at have en positiv virkning for beskyttelsesniveauet i Danmark og EU. Forslaget om reduktionsmål medfører mindre madaffald og dermed lavere miljø- og klimabelastning. Et udvidet producentansvar for tekstiler vurderes at medføre mere miljømæssigt forsvarlige og holdbare tekstiler og forøget genanvendelse af tekstiler, hvilket ligeledes mindsker miljø- og klimabelastningen fra produktionen af nye tekstilprodukter.

Høring

Forslaget har været i skriftlig høring i Miljøspecialudvalget, hvor der er indkommet følgende høringssvar:

Dansk Industri (DI)

DI bakker op om KOM's foreslåede reduktionsmål for madaffald. DI finder det afgørende, at opgørelsen af madaffald på tværs af medlemslandene tager udgangspunkt i en fælles metode og minimumskriterier. DI støtter desuden KOM's forslag om, at medlemsstaterne kan bruge et tidligere referenceår end 2020, hvis de kan levere de nødvendige data.

DI bakker op om et udvidet producentansvar for tekstiler med klare designincitament og en stærk håndhævelse af entydige harmoniserede krav og definitioner. DI støtter koblingen til Ecodesignforordningen og fremhæver, at der bør skabes incitament til implementering af nye forretningsmodeller baseret på produkt som service, deling, reparationer og genbrug.

DI anbefaler, at implementeringen af udvidet producentansvar for tekstiler i Danmark tager udgangspunkt i erfaringerne med implementeringen af udvidet producentansvar for emballage. DI ønsker, at det fortsat vil være muligt for medlemsstater at fastholde indsamling af brugte tekstiler og tekstilaffald i to separate strømme, hvor det giver mening.

DI finder det vigtigt, at det indsamlede tekstilaffald er tilgængeligt for producentansvaret. Samtidig bemærker DI, at de genbrugsegnete tekstiler, som velgørende organisationer i dag modtager kan udgøre en vigtig del af det økonomiske incitament for producenterne for genbrug og opfordrer til, at incitamentsstrukturen generelt tænkes godt igennem.

DI er usikre på, om et producentansvar er det rette instrument til at sikre forskning, udvikling og investeringer i ny teknologi til genanvendelse, da det kan være svært at ramme kravet tydeligt ind.

Dansk Erhverv (DE)

DE støtter indførelsen af nationale reduktionsmål for madaffald, men opfordrer til, at der også opstilles reduktionsmål for den primære produktion af fødevarer, så alle dele af værdikæden for fødevarer bliver omfattet. Samtidig gør DE opmærksom på, at det potentielt er vanskeligt for detailhandlen mv. at reducere mæng-

derne af madaffald yderligere, og sætter spørgsmålstegn ved, at KOM ønsker at opstille ét samlet reduktionsmål for både detailhandlen og anden fødevareredistribution, restaurationsbranchen og -tjenester og husholdninger. DE støtter desuden KOM's forslag om, at medlemsstaterne kan bruge et tidligere referenceår end 2020, hvis de kan levere de nødvendige data.

DE ser meget positivt på forslaget om udvidet producentansvar for tekstiler som et vigtigt og nødvendigt økonomisk incitament til at reducere brugen af nye fibre, fremme cirkulære forretningsmodeller, øge genbruget samt accelerere innovation og teknologisk udvikling inden for genanvendelse. DE byder referencen til Ecodesignforordningen velkommen i forbindelse med de miljøgraduerede bidrag.

DE opfordrer til at fokusere på harmonisering af reglerne og administrative krav, samt systemopbygning af registreringen på tværs af EU-landene. DE foreslår, at der oprettes et fælles europæisk producentregister frem for at virksomheder skal registrere sig i forskellige lande. DE mener, at implementeringstiden bør forlænges og henviser til erfaringerne fra implementeringen af producentansvar for emballage.

DE påpeger, at det bør defineres tydeligere, hvor mange midler producenterne skal bidrage med til forbrugeroplysning, kampagner, forskning, teknologisk udvikling og undervisningsmateriale. DE ønsker også en præcisering af producentdefinitionen.

DE påpeger betydningen af en stærk håndhævelsesindsats fra medlemslandene, og peger på, at det kan blive svært at kontrollere om online markedspladser lever til deres ansvar om, at sikre at de sælgende virksomheder reelt har betalt det bidrag, som de skal. I forhold til eksport af tekstilaffald, mener DE, at krav som udgangspunkt bør fastsættes i transportforordningen. DE fremhæver, at nogle af de dokumentationsoplysninger, der efterspørges, kan være svære at fremskaffe, da det kræver en finsortering af tekstilerne, som oftest først sker efter eksport af tekstilerne.

DE påpeger et behov for afklaring af implikationerne for krav om screening af indsamlet tekstilaffald og brugte tekstiler, samt implikationerne af forslaget om, at både brugte tekstiler og tekstilaffald skal anses som værende affald, når det indsamles

Genindvindingsindustrien

Genvindingsindustrien henviser til Dansk Erhvervs høringssvar, som Genvindingsindustrien støtter op om.

Dertil ønsker Genvindingsindustrien, at der indføres dokumentationskrav for frivillige organisationer og genbrugsaktører som følge af, at brugt tekstil til genbrug på flere områder ligestilles med tekstilaffald i forslaget. Dokumentationskravet til frivillige organisationer og andre genbrugsaktører bør ifølge Genvindingsindustrien være tilsvarende de dokumentationskrav, der stilles til de kollektive ordninger i forhold til data, herunder de behandlingsvirksomheder der skal levere data.

Genindvindingsindustrien støtter, at de frivillige velgørende organisationer kan have en aktiv rolle i et udvidet producentansvar, men understreger, at de frivillige organisationer og andre genbrugsaktører selv bør dække udgifter til indsamling, transport og sortering frem for at kunne få det finansieret gennem producentansvaret.

Genindvindingsindustrien opfordrer til, at Danmark inkluderer sko, læderartikler og tekstilrelaterede produkter i indsamlingen af tekstilaffald, eftersom disse produkter også er omfattet af forslaget om producentansvar og mener ikke, at det vil være forbundet med udfordringer.

Genvindingsindustrien støtter op om forslaget om, at al indsamlet tekstil klassificeres som affald. Det sikrer klare og ensartede regler, og vil ikke ændre på mulighederne for at tekstilerne bliver genbrugt. Genvindings-

industrien understreger, at reguleringen ikke skal ændre på de frivillige organisationers mulighed for at deltage i aktiviteter med indsamling, sortering, salg osv. med brugte tekstiler, da de frivillige organisationer gør et stort stykke arbejde. Der er blot behov for regulering, der sikrer mere gennemsigtighed med data og ens krav til aktørerne.

Forbrugerrådet Tænk

Forbrugerrådet Tænk støtter op om udvidet producentansvar på tekstil. Tænk bemærker samtidig, at der mangler separate mål for forebyggelse af tekstilaffald, indsamling, genbrug samt genanvendelse, hvilket Tænk mener, at der bør være. Tænk finder det meget vigtigt, at der er klare mål og definitioner, der er med til at minimere risikoen for, at tekstil ender som affald i 3. verdenslande.

Dansk Mode og Textil (DM&T)

DM&T ser meget positivt på KOM's forslag om at introducere et harmoniseret udvidet producentansvar for tekstiler, hvor producenter bliver ansvarlige for affaldshåndteringen af deres produkter. DM&T ser det udvidede producentansvar som et nødvendigt instrument som har et stort potentiale til at facilitere en cirkulær omstilling af mode- og tekstilbranchen.

DM&T fremhæver, at et udvidet producentansvar bør have til formål at understøtte en effektiv indsamling og ensartet sortering af tekstilaffald på tværs af EU, øget innovation i teknologier til sortering mhp. mere genbrug og genanvendelse, samt at forebygge tekstilaffald via harmoniserede miljøgraderede gebyrer, som bør følge Ecodesign-forordningen. DM&T ser harmonisering af definitionerne på tekstilaffald, de omfattede tekstilprodukter og tekstilproducenter, som værende en kritisk forudsætning for formålet med reguleringen og bakker op om harmoniserede krav til håndhævelse, registrering og rapportering. DM&T bakker op om tydelige forpligtelser for de forskellige involverede aktører, herunder kollektive ordninger, private og offentlige affaldsoperatører, genbrugsvirksomheder, lokale myndigheder, velgørende organisationer mv. Samtidig ønsker DM&T samarbejdsforpligtelser mellem de kollektive ordninger.

DM&T foreslår, at et udvidet producentansvar bør lægges i det sidste frem for første salgsled.

DM&T bakker op om at indføre en bagatelgrænse, men foreslår, at grænsen bør fastsættes ud fra den volumen af tekstiler, som producenten sætter på markedet, i stedet for at være baseret på antal ansatte. DM&T ønsker en mulighed for at fravige forpligtelsen om, at det indsamlede tekstil og tekstilaffald skal sorteres med henblik på at udsortere genbrugsegnete tekstiler, da effekten, ifølge DM&T, vil være relativt lille. DM&T er skeptiske over, at producenter skal have ansvaret for hele affaldshåndteringen, inkl. genanvendelsesfasen, og foreslår i stedet, at producenterne kun skal finansiere til og med forberedelsen til genanvendelsesfasen, dvs. indsamling og sortering af tekstilaffaldet.

DM&T påpeger, at kravene om forbrugerinformation og udvikling og støtte af genanvendelsesteknologi fremstår uklare i forslaget og ønsker i den forbindelse klarere rammer og definitioner for de kollektive ordningernes opgaver. DM&T opfordrer til, at EU sikrer, at markedsovervågningen sikres, særligt i forbindelse med salg via online platforme.

Dansk Affaldsforening (DAF)

DAF støtter konkrete reduktionsmål for madaffald, men sætter spørgsmålstegn ved, at målet sættes lavere end verdensmål 12.3 om halvering af husholdningslignende madaffald frem mod 2030. DAF opfordrer samtidig til at undersøge, om det foreslåede mål om 10 pct. reduktion af madaffald fra fødevarerindustrien er tilstrækkeligt.

DAF er meget positive over for, at der lægges op til udvidet producentansvar for tekstiler, tekstilrelaterede produkter og fodtøj, men ser gerne, at kravet om støtte til forskning og udvikling i genanvendelsesmetoder specificeres. DAF støtter, at gebyrerne miljøgraderes efter standarderne i regi af Ecodesignforordningen,

men finder det problematisk, at direktivet ikke fastsætter midlertidige kriterier før kriterierne fra Ecodesignforordningen kan træde i kraft.

DAF efterlyser reduktionsmål for tekstilaffald og et større fokus på problemer fra overproduktion og markedsføring af tekstiler. DAF finder det problematisk, at producenterne ikke er forpligtet til at garantere tilgængelighed af genbrug- og reparationsmuligheder.

DAF bemærker, at forslaget afviger fra indsamlingskravene til tekstilaffald i Danmark, da forslaget ikke lægger op til at indsamle tekstilaffald særskilt fra genbrugelige tekstiler, ligesom at tekstilrelaterede produkter samt fodtøj inkluderes som affald, der skal indsamles særskilt. DAF foreslår, at indsamlingsordninger, der allerede er implementeret i medlemsstater kan videreføres og ønsker generelt at lokale forhold tages i betragtning. Ligeledes foreslår DAF, at medlemsstaterne gives mulighed for at stille krav om, at de kollektive ordninger skal samarbejde med de lokale myndigheder om indsamling af tekstilaffaldet, så det kan implementeres i sammenhæng med øvrige affaldsfraktioner.

DAF bakker op om tiltag, der sikrer bedre data på tekstilområdet og ønsker udvidede affaldsanalyser, at informationer om eksport af tekstilaffald og brugte tekstiler registreres, og at produktionsåret for tekstilerne indgår i et mærke for at opnå mere viden om tekstilernes reelle levetid.

Landbrug og Fødevarer (L&F)

L&F støtter op om, at indsatsen øges for at reducere madaffald, men er tvivlende overfor, om fastsættelse af reduktionsmål for enkelte sektorer på nuværende tidspunkt giver mening grundet usikkert datagrundlag.

Landbrug & Fødevarer finder, at et udvidet producentansvar for tekstiler, tekstilrelaterede produkter og fodtøj skal være omkostningseffektivt og sikre reel genbrug og genanvendelse.

Plastic Change

Plastic Change er positive over for forslaget om at indføre udvidet producentansvar for tekstiler, tekstilrelaterede produkter og fodtøj, og ser gerne, at producenterne også skal finansiere reparationsordninger. Plastic Change mener, at gebyrerne bør afspejle den reelle skade, som produkterne forårsager for klima og miljø og fremhæver i den forbindelse, at gebyrerne bør være tilstrækkeligt høje til at give et reelt økonomisk incitament til design af mere miljøvenlige produkter. Plastic Change støtter, at miljøgradueringen skal følge de kommende kriterier i Ecodesignforordningen.

Plastic Change anbefaler, at der sættes reduktionsmål for tekstilaffald.

ARI

ARI er positiv over for et harmoniseret udvidet producentansvar, der understøtter affaldshierarkiet, og som indeholder miljøgraderede gebyrer. ARI foreslår, at bagatelgrænsen for, hvornår man som producent er omfattet af reglerne ændres fra at være baseret på antal ansatte og omsætning til at være baseret på vægt.

ARI opfordrer til, at det udvidede producentansvar for tekstiler i Danmark implementeres ligesom det udvidede producentansvar for emballager og med hensyn til de indsamlingsordninger for tekstilaffald, der netop er blevet implementeret.

ARI bakker op om, at eksport til tredjelande skal reguleres, så miljøproblemer ikke eksporteres, men fremhæver, at transport af tekstiler på det indre marked ikke skal være restriktivt.

Sagen har været i høring i EU Miljøspecialudvalget forud for mødet d. 3. oktober 2023. Følgende bemærkninger er fremkommet:

Dansk Mode og Tekstil mente, at man i forbindelse med etablering af det udvidede producentansvar med fordel kunne sætte grænsen for undtagelse fra producentansvaret ved volumen i stedet for ved antal ansatte. Dansk Mode og Tekstil mente desuden, at producentansvaret med fordel kunne ligge i salgsleddet. Dansk Mode og Tekstil understregede endvidere vigtigheden af europæisk harmonisering af producentansvaret.

Landbrug og Fødevarer mente, at det var problematisk, at der kunne være udefrakommende faktorer, som påvirkede, hvorvidt virksomhederne kunne nå deres reduktionsmål for madaffald i den primære fødevarer-sektor. Landbrug og Fødevarer mente også, at der var behov for et bedre datagrundlag samt bedre afklaring i forhold til definition af madaffald.

Sagen har været i høring forud møde i EU-Miljøspecialudvalget den 5. marts 2024.

Danmarks Naturfredningsforening (DN) gav udtryk for, at man gerne så mere ambitiøse mål for reduktion af madaffald samt at man for det udvidede producentansvar for tekstiler skelede til de metoder, som var udviklet i Norge.

Batteriforeningen udtrykte ønske om, at man skulle kigge på erfaringerne fra eksisterende ordninger med udvidet producentansvar og pegede især på forholdet mellem producenter/importører og kommunerne.

Dansk Industri (DI) udtrykte opbakning til målene på madaffald og udtrykte støtte til øget harmonisering samt forbedre opgørelsesmetoden for madaffald. DI mente, at det var vigtigt, at der blevet taget hånd om det tekstilaffald, som ikke blev håndteret i dag, og at affaldet tilgik producentansvaret.

Kommunernes Landsforening ønskede klarhed i forhold til ansvarsfordelingen i et udvidet producentansvar.

Dansk Mode og Tekstil gjorde opmærksom på vigtigheden af at tænke distributionskæderne ind i det udvidede producentansvar for tekstiler. Dansk Mode og Tekstil udtrykte skepsis overfor en eventuel reduktion af implementeringstiden og bakkede op om, at hensynet til genbrug blev tænkt ind i det udvidede producentansvar. Dansk Mode og Tekstil bakkede op om harmonisering herunder i forhold til afrapportering.

Samlenotatet har været til høring i EU-Miljøspecialudvalget i perioden 15.-17. april 2024, hvor der er indkommet følgende høringssvar:

Landbrug og Fødevarer (L&F) er overordnet positive overfor regeringens generelle holdning.

Affalds- og ressourceindustrien (ARI) og Dansk Industri (DI) bakker overordnet op om indførelsen af harmoniserede EU-regler for et udvidet producentansvar på tekstiler og ønsker at understrege, at harmonisering er afgørende for producentansvarets succes.

ARI og DI hæfter sig ved, at de 133 mio. kr. i årlige erhvervsøkonomiske omkostninger for virksomhederne virker meget lille i forhold til opgavens omfang og gør opmærksom på risikoen for regelomgåelse, fx via bevidst komplicerede selskabskonstruktioner hvis mikrovirksomheder undtages bestemmelserne for udvidet producentansvar.

ARI og DI opfordrer til så høj grad af harmonisering som muligt, for derved at minimere kompleksiteten for de omfattede virksomheder, sikre de økonomiske incitament samt skala i opbygningen af et marked for genanvendte tekstiler. ARI og DI opfordrer ligeledes til, at de velgørende organisationers rolle i producentansvaret balanceres således, at det økonomiske incitament ikke udhules samt, at mulighederne for at arbejde med genbrug ikke fjernes fra de private aktører.

Kommunernes Landsforening (KL) er overordnet set positive overfor revisionen af affaldsrammedirektivet. KL finder det positivt, at der fremover stilles kvantificerbare mål for madaffald idet der dog savnes en uddybning af de virkemidler, der, udover et kvantitativt mål, kan sandsynliggøre, at mængderne af madaffald vil reduceres.

KL bakker op om et udvidet producentansvar på tekstiler. KL understreger, at det er vigtigt, at medlemsstaterne selv får mulighed for at indrette producentansvaret, så det passer til det øvrige indsamlingsløsninger i medlemsstaten.

KL støtter op om et miljøgraderet gebyr for tekstiler, men mener at producenterne også skal forpligtes til at udvikle løsninger, der understøtter øget genbrug af tekstiler og ikke kun genanvendelse af tekstiler.

KL noterer sig, at forslaget lægger op til at tekstiler til genbrug og tekstiler til genanvendelse skal indsamles som en samlet affaldsfraktion. KL ønsker, at udmøntningen i videst muligt omfang tager højde for lokale forhold og at velfungerende indsamlingsløsninger kan bibeholdes.

Indsamlingsorganisationernes brancheorganisation (ISOBRO) peger på, at forslaget om, at donerede genbrugstekstiler fremover vil blive kategoriseret som affald, når det indleveres i organisationernes indsamlingscontainere og genbrugsbutikker vil få store negative konsekvenser for de af ISOBRO's medlemmer, der til dagligt arbejder med donation og salg af genbrugstekstiler. Det vil ligeledes have en negativ påvirkning på det danske marked for donation og salg af genbrugstøj, det frivillige arbejde i Danmark og det sociale arbejde, der finansieres gennem salg af donerede genbrugstekstiler i Danmark.

ISOBRO støtter op om arbejdet med at mindske mængden af tekstiler, der bortskaffes på måder, der er en belastning for miljøet. Men ISOBRO finder det meget problematisk at tekstiler, der er doneret til genbrug, bliver klassificeret som affald, når borgeren afleverer det. ISOBRO foreslår i stedet, at genbrugstekstiler først klassificeres som affald, hvis de efter at have undergået en sorteringsproces, ikke findes egnet til genbrug.

ISOBRO finder, at forslaget om at indsamle brugte tekstiler og tekstilaffald i én samlet strøm giver anledning til bekymring, da der er en risiko for, at genbrugelige tekstiler vil blive kontamineret og derfor gå tabt.

Sagen har været i høring i EU Miljøspecialudvalget forud for møde i udvalget den 31. maj 2024.

Dansk Mode & Tekstil (DM&T) finder det vigtigt at sikre en harmonisering af reglerne på tværs af EU-landene i forhold til det udvidede producentansvar. Fra industriens side ønskes der faste og ensrettede krav. DM&T ønsker også fokus på forberedelse af tekstiler til genanvendelse samt fokus på de komplekse salgskanaler, herunder online handel og det faktum at tekstiler kan krydse grænser mange gange.

Generelle forventning til andre landes holdninger

Der er generelt opbakning til forslaget blandt medlemsstaterne. Fsva. madaffald er der enkelte medlemsstater, der ønsker hhv. et højere eller lavere ambitionsniveau, herunder er der drøftelser om referenceår og korrektionsfaktorer. Fsva. udvidet producentansvar for tekstiler er der et ønske om at finde den rette balance mellem fleksibilitet for medlemsstaterne og harmoniserede EU-regler, herunder den rette balance mellem at sikre, at de velgørende organisationer fortsat kan spille en central rolle i indsamling af tekstiler og sikre mere kontrol med tekstilerne.

Regeringens generelle holdning

Regeringen forholder sig overordnet positivt til forslaget om en revision af affaldsrammedirektivet og bakker op om omstillingen til en cirkulær økonomi i både fødevarer- og tekstilsektoren. Regeringen finder det vigtigt, at omstillingen inden for tekstilområdet sker på en omkostnings- og miljøeffektiv måde.

Regeringen forholder sig positivt til KOM's forslag til kvantitative affaldsreduktionsmål for madaffald og arbejder for at fastholde ambitionsniveauet. Regeringen støtter opdelingen i to særskilte reduktionsmål for hhv. fødevarerindustrien og husholdningslignende affald, herunder at sidstnævnte reduktionsmål opgøres per capita. Denne opdeling gør reduktionsmålene robuste overfor langsigtede forskydninger i f.eks. befolkningsvækst og erhvervsstruktur. Regeringen forholder sig åbent til eventuelle tekniske justeringer til reduktionsmålene, f.eks. i form af ændringer til baseline år og/eller relevante korrektionsfaktorer, såfremt disse reducerer Danmarks reduktionsmanko.

Regeringen vil arbejde for, at EU's krav til opgørelsesmetode for mængden af madaffald strømlines yderligere med henblik på at sikre høj datakvalitet og sammenlignelighed over tid og på tværs af medlemsstaterne.

Regeringen byder det velkomment, at medlemsstaterne i højere grad implementerer tiltag, der har til formål at forebygge madaffald i hele værdikæden for fødevarer.

Regeringen er positiv over for at introducere harmoniserede EU-regler for et udvidet producentansvar for tekstiler, tekstilrelaterede produkter og fodtøj. Det er vigtigt for regeringen, at et udvidet producentansvar for tekstiler, tekstilrelaterede produkter og fodtøj understøtter affaldshierarkiet med fokus på affaldsforebyggelse, forberedelse med henblik på genbrug samt fiber-til-fiber genanvendelse. Regeringen bakker op om en harmonisering blandt medlemsstaterne for at begrænse de administrative byrder for erhvervslivet og sikre lige konkurrencevilkår. Klare og fælles rammer for produktion og affaldshåndtering af tekstiler på tværs af hele det europæiske marked har et betydeligt potentiale for at påvirke tekstilsektoren positivt og mindske sektorens miljø- og klimaaftryk.

Regeringen er positiv over for undtagelsen af mikrovirksomheder, da det vil mindske de administrative byrder betydeligt. Regeringen bakker op om, at Kommissionen vil harmonisere formatet for producentregistrering, og vil belyse muligheden for at harmonisere datakravene til indberetning med henblik på at muliggøre automatiseret indberetning af data.

Regeringen finder det vigtigt, at der er fleksibilitet for medlemsstater i indretningen af indsamlingssystemer, rollefordeling og aktørinddragelse i den nationale implementering, herunder at de velgørende organisationer fortsat skal spille en central rolle i at fremme genbrug af tekstiler. Regeringen støtter udvidelsen af kravet om særskilt indsamling til også at omfatte affald fra tekstilrelaterede produkter og fodtøj.

Regeringen bakker op om tiltag, der forbedrer datakvaliteten for tekstilaffald med henblik på at få et velfungerende udvidet producentansvar.

Regeringen vil arbejde for, at der sættes krav om miljøgraderede gebyrer, der giver incitament til mere miljømæssigt forsvarligt og cirkulært design. Regeringen vil i den forbindelse arbejde for en stærk kobling til Ecodesignforordningen og dertilhørende produktspecifikke reguleringer, samt en harmoniseret tilgang til de miljøgraderede bidrag i hele EU. Regeringen vil arbejde for, at virksomheders indberetninger af data til kollektive ordninger så vidt muligt bliver gjort med udgangspunkt i data fra tekstilernes digitale produktpas, som det forventes etableret i regi af Ecodesignforordningen.

Det er vigtigt for regeringen, at man fra EU ikke eksporterer affaldsproblemer til tredjelande. Derfor støtter regeringen, at der indføres dokumentationskrav til eksport af genbrugeligt tekstil, der bl.a. skal forebygge ulovlig eksport af tekstilaffald.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Samlenotat blev oversendt til Folketingets Europaudvalg den 18. april 2024 og forelagt Folketingets Europaudvalg den 26. april 2024, hvor der blev taget mandat.

Sagen har været forelagt Folketingets Europaudvalg den 16. marts 2024 forud for, at sagen var på dagsordenen til Rådsmødet (miljø) den 25. marts 2024. Samlenotat er oversendt den 7. marts 2024

Sagen har været forelagt for Folketingets Europaudvalg den 13. oktober 2023 forud for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 23. oktober 2023, jf. samlenotat oversendt den 5. oktober 2023.

Grund- og nærhedsnotat er oversendt den 13. september 2023.

Kommissionens forslag til Europa-Parlamentet og Rådets direktiv om underbygning og kommunikation af udtrykkelige miljøanprisninger (direktivet om grønne anprisninger)

KOM (2023) 166

| Revideret version af samlenotat af den 18. april 2023. Nye afsnit er markeret med en streg i margenen.

Resumé

EU-Kommissionen (KOM) har den 22. marts 2023 fremsendt et nyt direktivforslag om underbygning og kommunikation af udtrykkelige miljøanprisninger (direktivet om grønne anprisninger). Forslaget er kommet i dansk sprogversion den 26. maj 2023. Forslaget er fremsat med henblik på at forbedre det indre marked samt forebygge vildledende grøn markedsføring (greenwashing), når en erhvervsdrivende i sin markedsføring præsenterer sig selv eller sit produkt som miljø- eller klimamæssigt bedre, end det er. Over halvdelen (53 pct.) af miljøanprisningerne på det europæiske marked er uklare, vildledende eller ubegrundede, hvilket har medført, at forbrugertilliden til sådanne anprisninger, herunder miljømærker, er lav.

Som led i at undgå vildledende grøn markedsføring sætter direktivet krav til underbygning og kommunikation om frivillige miljøanprisninger i tekstform. Derudover sættes der yderligere krav til sammenlignende anprisninger, hvor to eller flere erhvervsdrivende eller produkter sammenlignes. Der introduceres et krav om, at en anprisning skal tredjepartsverificeres, inden den må anvendes på markedet, og i den forbindelse udstedes en overensstemmelsesattest der beviser, at anprisningerne overholder reglerne i direktivet. En verificeret anprisning fra én medlemsstat kan anvendes i hele EU jf. princippet om gensidig anerkendelse.

Med forslaget forbydes, at medlemsstater udvikler nye nationale miljømærkningsordninger, der ikke er etableret på tidspunktet for direktivets gennemførelse. Det vil være muligt at udvikle private miljømærkningsordninger, hvis de tilfører ”merværdi” ift. de eksisterende miljømærker. Miljømærkningsordninger fra tredjelande kan ligeledes blive godkendt til det europæiske marked. Derudover stilles en række krav om gennemsigtighed til eksisterende miljømærker. Direktivet vil forbyde miljømærker, der aggregerer flere miljøpåvirkningskategorier med en score eller rating, medmindre de er vedtaget i EU-regulering.

Regeringen er overordnet positiv over for direktivet, som vil skabe mere lige konkurrence ved at fastsætte en ramme, der bidrager til mere pålidelige og troværdige miljøanprisninger. Regeringen finder det vigtigt, at reglerne ikke svækker dansk retstilstand på området. Regeringen bakker op om, at anerkendte og troværdige nationale- og regionale type I-miljømærker, som Svanemærket fortsat kan eksistere, og vil arbejde for at verificationsbyrden for disse mærker nedbringes. Regeringen vil arbejde for, at der kan udvikles nye miljømærker i det omfang, de bidrager med merværdi. Regeringen finder det vigtigt, at grønne anprisninger skal verificeres, og vil arbejde for, at grønne anprisninger baseret på klimakreditter kan anvendes men alene under mere gennemsigtige og troværdige markedsføringsmæssige rammer. Desuden mener regeringen, at virksomhedernes administrative byrder bør reduceres, så de er proportionelle ift. forslaget formål.

| Forslaget er sat på dagsordenen til miljørådsmødet den 17. juni 2024 med henblik på vedtagelse af generel indstilling.

Baggrund

EU-Kommissionen (KOM) har den 22. marts 2023 fremsat et nyt direktivforslag om underbygning og kommunikation af udtrykkelige miljøanprisninger (direktivet om grønne anprisninger). Forslaget er kommet i dansk sprogversion den 26. maj 2023. Forslaget er en del af KOM's Grønne Pagt. Tiltaget har til formål at

forebygge vildledende grøn markedsføring (greenwashing). Direktivet skal bidrage til, at europæiske forbrugere får troværdig, sammenlignelig og verificerbar information om miljø- og klimabelastning, samt et mere velfungerende indre marked. Rådet udtrykte opbakning til et sådant initiativ i december 2020¹, ligesom det er i tråd med konklusionerne fra Konferencen om Europas Fremtid, hvor borgere fra EU diskuterer EU's fremtidige udvikling².

Vildledende grøn markedsføring sker, når en erhvervsdrivende markedsfører sig selv eller et produkt som miljø- eller klimamæssigt bedre, end det er, f.eks. ved anprisninger som "miljøvenlig", "CO₂-neutral" eller "indeholder genanvendt materiale". I 2020 fandt KOM, at 53 pct. af de undersøgte miljøanprisninger var uklare, vildledende eller ubegrundede. Endvidere var 40 pct. af anprisningerne ikke underbygget med data. Samme problemstilling findes for miljømærker, hvor halvdelen af de 232 aktive miljømærker i EU manglede eller havde utilstrækkelig verifikation af, om produkterne opfylder kravene til at anvende miljømærket. Dertil kommer, at KOM fandt, at 50 pct. af danske forbrugere har svært ved at afkode, hvilke produkter der reelt er har lavere miljøpåvirkninger³. Direktivet om grønne anprisninger bygger oven på den generelle markedsføringsregulering ved at sætte specifikke krav til underbygning og kommunikation om udtrykkelige miljøanprisninger.

Forslaget er oversendt til Rådet i en dansk sprogudgave den 26. maj 2023. Forslaget er fremsat med hjemmel i TEUF artikel 114 og skal behandles efter proceduren for den almindelige lovgivningsprocedure i TEUF artikel 294, og kan vedtages af Rådet med kvalificeret flertal. Forslaget vil være *lex specialis* til direktivet om urimelig handelspraksis.

Forslaget er sat på dagsordenen til miljørådsmødet den 17. juni 2024 med henblik på vedtagelse af generel indstilling.

Formål og indhold

Anvendelsesområde

Forslaget omfatter alle frivillige, udtrykkelige miljøanprisninger (herunder miljø- og klimamærker) af erhvervsdrivende og produkter i virksomhed-til-forbruger (business-to-consumer) forhold. En miljøanprisning anses som udtrykkelig, hvis den præsenteres i tekstform eller er indeholdt i et miljømærke. Omvendt vil implicite anprisninger udtrykt i lyde, billeder eller video ikke være omfattet af direktivet. Regler fastsat for obligatorisk og frivillig miljøinformation i anden EU-regulering er undtaget fra direktivet, herunder EU's energimærkning, virksomheders bæredygtighedsrapportering, finansielle produkter og økologi. Med direktivet sættes krav til, at et miljø- eller klimamæssigt tiltag, som anpriser skal være væsentlig ud fra et livscyklusperspektiv. Det miljø- eller klimamæssige tiltag, og dermed anprisning, kan omhandle miljø- eller klimapåvirkning (f.eks. CO₂-udledning) eller miljøaspekter som indhold af genanvendt materiale, der relaterer sig til produktet/den erhvervsdrivende. Miljøpræstation er ydeevnen af et produkt, service eller sektor, der baseres på miljøaspekter og -påvirkning. Med forslaget stilles krav til, at udtrykkelige miljøanprisninger evalueres senest hvert femte år eller tidligere, hvis der foretages ændringer ved et produkt eller den erhvervsdrivendes virksomhed, som kan forventes at have en effekt på, om anprisningen er retvisende.

Det foreslås, at mikrovirksomheder undtages fra underbygnings- og kommunikationsbestemmelserne. Medlemsstater vil desuden være forpligtede til at udarbejde retningslinjer med henblik på at støtte små- og mellemstore virksomheder (SMV'er). Medlemsstater kan frivilligt vælge at stille økonomisk støtte til rådighed.

Krav til underbygning af udtrykkelige miljøanprisninger

Med forslaget forpligtes den erhvervsdrivende til at kunne underbygge udtrykkelige miljøanprisninger. Der stilles ti krav, som bl.a. omfatter, at det tydeliggøres hvilken del af produktet der anpriser, brug af primære

¹ Rådskonklusion 13167/20 ([link](#))

² [Forslag 5 og 20 af Konferencen om Europas Fremtid endelige konklusion, maj 2022](#) ([link](#)).

³ Consumer market study on environmental claims for non-food products, Europa Kommissionen, juli 2014 ([link](#))

data (dvs. data knyttet direkte til produktet eller virksomheden), når det er tilgængeligt, og sekundære data (dvs. gennemsnitsdata for branchen), der er retvisende for værdikæden. Derudover skal den erhvervsdrivende vurdere væsentligheden af anprisningen ud fra et livscyklusperspektiv samt om produktet/den erhvervsdrivende, der anpriser, er væsentligt bedre end almindelig praksis. Den erhvervsdrivende vil ligeledes være forpligtiget til at identificere, om miljøaspektet, miljøpåvirkningen eller miljøpræstationen, der anpriser, er opnået på bekostning af væsentlig skade på andre miljøaspekter eller miljøeffekter. I tilfælde, hvor der ikke eksisterer almindeligt anerkendt videnskabelig dokumentation, kan anprisningen fortsat ske under forudsætning af, at den opdateres, når beviset foreligger, ligesom der skal være proportionalitet i kravene til at anvende primære data.

Kommissionens forslag sætter desuden krav til, at den erhvervsdrivende skal adskille andelen af CO₂-kompensation, optag og reduktion ved klimaanpriser. Bl.a. skal der oplyses om i hvilket omfang, en anprisning hviler på CO₂-kompensation, samt om denne er foranlediget af udledningsreduktioner eller optag.

Miljøanpriser, der sammenligner produkter eller erhvervsdrivende (sammenlignende udtrykkelige miljøanpriser), skal ud over de generelle dokumentationskrav til anpriser sikre, at sammenligningen anvender lignende datagrundlag, at de væsentligste led i værdikæden indgår i vurderingen, samt at de mest relevante miljøpåvirkninger indgår i vurderingen. Hvis sammenligningen sker i forhold til et produkt, der ikke længere er på markedet, er den erhvervsdrivende forpligtet til at dokumentere, hvordan den miljø- eller klimamæssige forbedring er relevant og angive et referenceår.

Det foreslås, at KOM får beføjelse til at vedtage fælles EU-regler for vurdering af anpriser via delegerede retsakter inklusiv hvilke miljø- eller klimaparametre, der anses for relevante for den enkelte produktgruppe. KOM vil ligeledes kunne stille krav til primære- og sekundære data, samt fastsætte hvilke livscyklusbaserede regler, der skal anvendes. Forud for vedtagelse af en retsakt skal KOM vurdere sektorspecifikke elementer, sektorens potentiale for at bidrage til EU's klima- og miljømål samt tilgængelighed af data for SMV'er. KOM vil vedtage delegerede retsakter, hvor monitorering viser, at der fortsat er et fragmenteret marked. Derudover foreslås det, at KOM bemyndiges til at vedtage krav til kommunikation, der understøtter de produktgruppe specifikke dokumentationskrav.

Krav til kommunikation af udtrykkelige miljøanpriser

Direktivet fastsætter en række krav til kommunikation af udtrykkelige miljøanpriser og dertilhørende dokumentation. Miljøanpriser skal bl.a. ledsages af en overensstemmelsesattest, en kort forklaring om, hvordan de anpriste forbedringer er opnået, samt en forbrugervenlig sammenfatning af vurderingen af den påkrævede dokumentation. Derudover skal den erhvervsdrivende informere om brug af relevante standarder, studier eller beregninger. For udtrykkelige anpriser om klima skal forbrugeren informeres, i hvilket omfang de er baseret på klimakompensation, og om klimakompensationen er baseret på reduktioner eller optag. Information kan gøres tilgængelig enten fysisk eller digitalt (f.eks. via QR-kode).

Hvis den udtrykkelige miljøanprisning vedrører et slutprodukt, og brugsfasen er en af produktets mest relevante livscyklusfaser, skal anprisningen indeholde oplysninger om, hvordan forbrugeren bør anvende produktet for at opnå det pågældende produkts forventede miljøpræstation. Drejer anprisningen sig om fremtidig miljøpræstation, skal den erhvervsdrivende inkludere en tidsbestemt forpligtigelse for de forventede forbedringer inden for egne aktiviteter og værdikæder.

Krav til miljømærker

Miljømærkeordninger skal leve op til de generelle underbygnings- og kommunikationskrav i direktivet, samt en række krav der skal sikre gennemsigtighed, herunder information om ejerskab af miljømærket og miljømærkets miljømæssige formål. Derudover er der krav til, at betingelserne for at opnå et miljømærke skal være proportionale ift. en virksomheds størrelse og omsætning, at kravene er udviklet af eksperter og er vi-

denskabeligt robuste, og at der er en tvistbilæggelsesordning og procedure for håndtering af manglende overholdelse af miljømærkets krav. Direktivet vil forbyde aggregerede miljømærker, der indeholder en score eller rating baseret på flere påvirkningskategorier, medmindre de er vedtaget i EU-regulering.

Med forslaget forbydes, at medlemsstaterne kan udvikle nye miljømærker efter gennemførelse af direktivet, mens eksisterende miljømærker, som f.eks. Svanemærket, kan fortsætte med at eksistere, såfremt de lever op til kravene i direktivet. Nye miljømærker kan fremover etableres af EU. Nye private miljømærker vil fortsat kunne sættes på markedet under forudsætning af, at de bringer en ”merværdi” i forhold til eksisterende miljømærker. Om et nyt privat miljømærke tilføjer merværdi vurderes af en medlemsstat. Efter eventuel godkendelse af en medlemsstat anerkendes miljømærket på det indre marked jf. princippet om gensidig anerkendelse. Miljømærker fra tredjelande (uden for EU) kan anvendes på EU’s indre marked efter godkendelse af KOM.

KOM kan via gennemførelsesretsakter stille detaljerede krav til, hvornår nye miljømærker fra private og tredjelande kan sættes på markedet, inklusiv hvordan medlemsstaterne vurderer, hvornår et miljømærke udgør en merværdi. Derudover vil KOM have ansvaret for løbende at opdatere en liste over miljømærker, der er anerkendt i EU, og medlemsstaterne har pligt til at oplyse KOM, når de har godkendt nye private miljømærker.

Verifikation og certificering

Direktivet indeholder krav om, at en udtrykkelig miljøanprisning skal verificeres af en uafhængig tredjepart, før den må sættes på markedet. Med en verifikation, der viser, at anprisningen overholder kravene i direktivet, følger en overensstemmelsesattest. Den uafhængige tredjepartsverifikator skal akkrediteres i henhold til EU’s krav om akkreditering for markedsføring af produkter⁴. Som led i akkrediteringen skal den uafhængige tredjepartsverifikator leve op til en række krav, der skal sikre tilstrækkelig faglig kapacitet, uafhængighed og integritet.

Med princippet om gensidig anerkendelse, anerkendes overensstemmelsesattesten af de kompetente myndigheder med ansvar for anvendelsen og håndhævelsen af dette direktiv i hver medlemsstat. Medlemsstaterne er forpligtet til at opdatere en liste over overensstemmelsesattester via et eksisterende informationssystem.

Håndhævelsesbestemmelser

Medlemsstaterne skal udpege en eller flere kompetente myndigheder, som har ansvaret for at håndhæve direktivforslaget. Medlemsstater kan vælge at udpege håndhævelsesmyndighederne, der håndhæver direktivet om urimelig handelspraksis⁵ i forhold til bestemmelserne om kommunikation og sammenlignelige miljøanprisninger. Det vil betyde, at håndhævelsesbestemmelserne i direktivet om urimelig handelspraksis vil finde anvendelse af bestemmelserne om kommunikation i dette direktiv.

Medlemsstaterne skal sikre, at de udpegede håndhævelsesmyndigheder får beføjelse til at efterspørge alle relevante dokumenter, data eller information i forbindelse med eventuel overtrædelse af reglerne. Ved overtrædelse af reglerne vil den erhvervsdrivende have 30 dage til at foretage de nødvendige korrigerende foranstaltninger. Det pålægges håndhævelsesmyndigheden at foretage regelmæssig kontrol af overholdelse af direktivets bestemmelser, hvor resultaterne skal sendes til KOM på årlig basis. Indrapporteringen vil bidrage til en samlet rapport, der vil identificere fremskridt og problemstillinger i forbindelse med implementering af direktivet, samt om reguleringen har den tilsluttede effekt.

⁴ Forordning 765/2008 om krav til akkreditering og markedsovervågning i forbindelse med markedsføring af produkter og ophævelse af Rådets forordning (EØF) nr. 339/93 ([link](#))

⁵ Direktiv 2005/29/EF om virksomheders urimelige handelspraksis over for forbrugerne på det indre marked og om ændring af Rådets direktiv 84/450/EØF og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/7/EF, 98/27/EF og 2002/65/EF og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 2006/2004 ([link](#))

Med forslaget pålægges medlemsstaterne at indføre sanktioner i form af bøder, konfiskering af indtægter eller udelukkelse fra offentlige indkøb i op til 12 måneder. Sanktionerne skal være effektive, stå i rimeligt forhold til overtrædelsen og have afskrækkende virkning. Bøder fastsættes i overensstemmelse med forordningen om samarbejde mellem nationale myndigheder og ansvar for håndhævelse af lovgivning om forbrugerbeskyttelse⁶. Maksimumsbeløbet for bøder skal fastsættes til mindst 4 pct. af den erhvervsdrivendes årlige omsætning.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet har den 12. marts 2024 vedtaget sin holdning til Direktivet om grønne anprisninger. Europa-Parlamentet har bl.a. ønsket, at enkle anprisninger skal have mulighed for en simple verificering, samt at mikrovirksomheder er undtaget for reguleringen.

Nærhedsprincippet

EU Kommissionen vurderer, at forslaget vil sikre et fælles regelsæt, der bidrager til et bedre fungerende indre marked og sikrer mere lige konkurrence for de erhvervsdrivende. De manglende EU-regler fører til markedsfragmentering, forvridding af konkurrencevilkårene og kræver, at den erhvervsdrivende skal justere miljøanprisninger til divergerende nationale krav i EU. KOM vurderer endvidere, at de manglende EU-regler fører til retsikkerhed og fragmentering i beskyttelsesniveauer for miljøet. EU anses derfor som det foretrukne valg til at harmonisere metodiske krav på tværs af medlemsstaterne.

Forslaget vurderes at være i overensstemmelse med nærhedsprincippet, idet det anses som generelt nødvendigt, at reglerne om miljøanprisninger er harmoniserede, således at det sikres, at det indre marked fungerer uden hindringer, og at der er et højt beskyttelsesniveau for miljøet.

Gældende dansk ret

Direktiv 2005/29/EF om urimelig handelspraksis er gennemført i dansk ret gennem markedsføringsloven. Markedsføringsloven gælder for en virksomheds handelspraksis, dvs. alle aktiviteter i forbindelse med salg af varer eller tjenesteydelser herunder når en virksomhed annoncerer, reklamerer, brander sig eller giver forbrugeren rådgivning om virksomhedens produkter.

Vildledende handlinger og udeladelser

Efter markedsføringslovens § 5 må en erhvervsdrivendes handelspraksis ikke indeholde urigtige oplysninger eller i kraft af sin fremstillingsform eller på anden måde vildlede eller kunne forventes at vildlede gennemsnitsforbrugeren. Det følger videre af markedsføringslovens § 6, at den erhvervsdrivendes handelspraksis ikke må vildlede ved at udelade eller skjule væsentlige oplysninger eller præsentere væsentlige oplysninger på en uklar, uforståelig, dobbelttydig eller uhensigtsmæssig måde.

Efter markedsføringslovens § 13 skal en erhvervsdrivende endvidere kunne dokumentere rigtigheden af faktiske forhold.

Markedsføringsloven finder også anvendelse på klima- og miljømæssige påstande. Disse udsagn skal således overholde markedsføringslovens generelle forbud mod vildledning. De skal dermed være korrekte og præcise, relevante og afbalancerede og klart formuleret, så forbrugeren umiddelbart forstår dem, og der må ikke udelades væsentlige oplysninger. Derudover skal udsagnene kunne dokumenteres. Udsagnene skal normalt kunne underbygges af udtalelser eller undersøgelser af uafhængige eksperter. Kravene til dokumentationens indhold og omfang vil afhænge af det konkrete indhold af udsagnet, og kompleksiteten af produktet eller aktiviteten vil have betydning. Forbrugerombudsmanden har som tilsynsmyndighed krav på at modtage dokumentation for rigtigheden af angivelser om faktiske forhold i de påstande, en erhvervsdrivende har markedsført.

⁶ Forordning 2017/2394 om samarbejde mellem nationale myndigheder med ansvar for håndhævelse af lovgivning om forbrugerbeskyttelse og om ophævelse af forordning (EF) nr. 2006/2004 ([link](#))

Forbrugerombudsmandens vejledning om virksomheders brug af bl.a. miljø- og klimamæssige udsagn i markedsføringen beskriver de krav, der stilles til virksomheders brug af klima- og miljømæssige påstande, som fx generelle miljømæssige påstande som ”grøn”, ”klimavenlig”, ”bæredygtig” mv.

Bilag I til direktivet om urimelig handelspraksis oplister en række specifikke former for handelspraksis, som altid anses for vildledende eller aggressive (sortlisten). Bilaget indeholder også bestemmelser om vildledende handelspraksis i forbindelse med adfærdskodekser. Det følger heraf, at det er vildledende, hvis den erhvervsdrivende hævder at have underskrevet en adfærdskodeks, selv om det ikke er tilfældet, hvis den erhvervsdrivende fremviser kvalitetscertificering, kvalitetsmærke eller tilsvarende uden at have opnået den nødvendige tilladelse, hvis den erhvervsdrivende hævder, at en adfærdskodeks er godkendt af en offentlig myndighed eller anden myndighed, selv om det ikke er tilfældet, eller hvis den erhvervsdrivende hævder, at den erhvervsdrivende (herunder dennes handelspraksis) eller et produkt er blevet godkendt eller tilladt af en offentlig eller privat instans, selv om det ikke er tilfældet, eller fremsætter en sådan påstand uden at opfylde betingelserne for godkendelse eller tilladelse. Bilaget til direktivet er implementeret som bilag til markedsføringsloven.

Forbrugerombudsmandens vejledning om virksomheders brug af klima- og miljømæssige påstande omhandler også virksomheders brug af mærkningsordninger, symboler eller certifikater. Det fremgår bl.a., at der skal gives oplysninger om betydningen af disse i markedsføringsmateriale evt. med oplysning om, hvor supplerende oplysninger om ordningen eller symbolet kan finde, og at kriterierne for brug heraf må kunne efterprøves og kontrolleres.

Overtrædelse af markedsføringslovens vildledningsbestemmelser og bestemmelser i bilaget til markedsføringsloven kan straffes med bøde.

For klima- og miljømæssige påstande i markedsføringen af fødevarer til den endelige forbruger finder fødevareinformationsforordningen ligeledes anvendelse.

Ifølge fødevareinformationsforordningens artikel 36, stk. 2, må fødevareinformation, der gives på frivilligt grundlag, ikke vildlede forbrugeren, jf. artikel 7 i forordningen. Endvidere må fødevareinformationen ikke være uklar eller forvirrende for forbrugeren, og den skal bygge på relevante videnskabelige oplysninger.

Udsagn om klima- og miljømæssige påstande i markedsføringen af fødevarer må således ikke være af en sådan art, at den vildleder. I forhold til klima- og miljømæssige påstande er det særligt artikel 7, stk. 1, litra b og c, der er relevante, idet disse påstande typisk vil antyde en egenskab, f.eks. i forhold til miljøet, ved den markedsførte fødevarer. Såfremt denne egenskab er gældende for alle lignende fødevarer eller ikke er gældende for den anpriste fødevarer, kan anprisningen være vildledende.

Dokumentationskravene i forhold til fødevareinformationsforordningen vil også afhænge af det konkrete udsagn og anvendelsen heraf.

Det er Fødevarestyrelsen, der fører tilsyn med overholdelse af fødevarerlovgivningen.

I Fødevarestyrelsens vejledning om mærkning af fødevarer er der et afsnit om anprisninger vedr. miljømæssige og etiske forhold, som også omhandler virksomheders brug af klima- og miljømæssige påstande.

Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

En vedtagelse af forslaget kan medføre behov for tilpasning af dansk lovgivning. Forslaget indeholder bl.a. krav om, at medlemsstaterne skal sikre, at en eller flere kompetente myndigheder kan udstede administrative bøder.

Statsfinansielle konsekvenser og administrative konsekvenser for det offentlige:

Direktivet forventes at medføre væsentlige statsfinansielle konsekvenser på ca. 12 mio. kr. i 2027 og 9 mio. kr. årligt. Meromkostningerne forventes at være forbundet med markedsovervågning og monitorering af markedsføring med grønne anprisninger, godkendelse af nye private miljømærkeordninger, forhandling af sekundære retsakter og verifikationsudgifter hos Miljømærkning Danmark. De statsfinansielle omkostninger vil desuden afhænge af implementeringen af det reviderede direktiv om urimelig handelspraksis.

Udgifter som følge af EU-retsakter, der medfører statslige merudgifter, skal afholdes inden for eksisterende bevillinger, jf. budgetvejledningens bestemmelser herom.

Samfundsøkonomiske konsekvenser

KOM vurderer, at direktivet vil have en ”meget positiv” effekt på miljø og klima. Eftersom miljøanprisninger dækker over en bred vifte af miljøeffekter, findes der endnu ikke kvantitative estimater. Derudover estimerer KOM en forbedring i forbrugervelfærd ved forbrug af flere produkter med lavere miljøpåvirkning svarende til mellem EUR 8,2 mia. og EUR 13,5 mia.

Erhvervsøkonomiske og administrative omkostninger for virksomhederne

Forslaget forventes at have en positiv effekt på konkurrenceevnen for danske virksomheder med produkter med lavere miljøpåvirkning, fordi der kan skabes mere lige konkurrence, og fordi det bliver nemmere for danske virksomheder, der handler på tværs af grænser i EU. Overensstemmelsesattesten, der beviser, at kravene i direktivet er opfyldt, betyder, at danske virksomheder ikke vil blive mødt med divergerende krav på tværs af EU's medlemsstater, hvilket forventes at mindske de administrative omkostninger ved handlen uden for de danske grænser. Desuden lægger dokumentationskravene i direktivet sig generelt tæt op ad Forbrugerombudsmandens vejledning.

Direktivet har kun økonomiske konsekvenser for de virksomheder, der aktivt vælger at foretage en frivillig miljøanprisning, når virksomheden vurderer, at det indebærer en kommerciel gevinst, der overstiger omkostningerne ved verifikation. Det vurderes, at de foreslåede krav til dokumentation og kommunikation er uændret ift. i dag, mens krav om verifikation af frivillig miljømarkedsføring vil medføre omstillingsomkostninger for virksomhederne på ca. 800 mio. kr. i 2027 i Danmark, hvis ca. 10 pct. af grønne produkter (svarende til 90.000 produkter), der markedsføres på det danske marked, skal verificeres i Danmark. Det skal i den forbindelse fremhæves, at der er betydelig usikkerhed forbundet med dette estimat, samt hvor hurtigt det vil være muligt at gennemføre de ønskede verifikationer. Løbende omkostninger til forhåndsgodkendelse af nye frivillige miljøanprisninger og evaluering af eksisterende miljøanprisninger estimeres til ca. 137 mio. kr. årligt fra 2028 og frem. En gennemsnitlig verificering forventes at koste knap 9.000 kr. pr. anprisning i forbindelse med ikrafttræden af direktivet og derefter 5.600 kr. årligt.

Konsekvenser for beskyttelsesniveauet

Forslaget skønnes at have positiv virkning for forbrugerbeskyttelsesniveauet i Danmark, idet forslaget skønnes at give bedre beskyttelse af forbrugernes rettigheder og mere lige konkurrencevilkår for virksomhederne på tværs af EU. Derudover skønnes forslaget at kunne bidrage til den grønne omstilling.

Høring

Forslaget har været i skriftlig høring i Miljøspecialudvalget og specialudvalget for konkurrenceevne, vækst og forbrugerspørgsmål, hvor der er indkommet følgende høringssvar fra Bryggeriforening, DAKOFO Danmarks Naturfredningsforening, Plastic Change og Rådet for Grøn Omstilling, Dansk Mode og Tekstil (DM&T), Danske Advokater, Dansk Erhverv (DE), Dansk Industri (DI), Danske Medier, Dansk Standard, Forbrugerombudsmanden, Forbrugerrådet Tænk, Forsikring og Pension (F&P), HORESTA, Ingeniørforeningen, Kosmetik og Hygiejne Branchen, Kreativitet og Kommunikation, Landbrug og Fødevarer og Økologisk Landsforening.

Bryggeriforeningen er overordnet positiv over for forslaget og certificering af miljøanprisninger. Bryggeriforeningen ønsker at differentiere anprisninger og dertilhørende krav samt at EU's miljøfodaftryksmetode kan anvendes som formodning til overholdelse af kravene til dokumentation. Det vurderes, at der er behov for at sammentænke direktivet med eksisterende regulering. Ift. krav til kommunikation mener Bryggeriforeningen, at adgang til information bør differentieres mellem forbrugere og tilsynsmyndigheder.

DAKOFO bakker op om harmoniserede regler og minimumskrav for miljøanprisninger, samt at fremme transparens med henblik på, at forbrugerne kan tage et informeret valg. DAKOFO ønsker, at der stilles krav til hvilke modeller, der kan anvendes til udarbejdelsen af livscyklusanalyser for at sikre sammenlignelighed inden for produktkategorier. Dette er med henblik på at undgå, at metodevalg bliver et konkurrenceparameter. Man ønsker desuden, at business-to-business anprisninger inkluderes i anvendelsesområdet.

Danmarks Naturfredningsforening, Plastic Change og Rådet for Grøn Omstilling byder forslaget velkomment og ser positivt på minimumsregler for dokumentation for miljøanprisninger samt for gennemsigtighed i dokumentations- og verifikationsproceduren. Organisationerne mener, at der mangler et forbud mod påstande om CO₂-neutralitet, forbud mod anprisninger af produkter, der indeholder farlige kemikalier og forbud mod anprisninger om plastik-neutralitet.

Dansk Mode og Tekstil (DM&T) bakker op om harmoniserede, klarere og strammere krav til miljøanprisninger. DM&T er bekymret for, at der kan opstå en byrde for SMV'er i forbindelse med certificering, bl.a. grundet de mange nye produkter hvert år. Der ønskes en opdeling mellem generiske og specifikke anprisninger. DM&T så gerne brug af en harmoniseret metode, hvilket kunne være EU's miljøfodaftryks metode (PEF).

Danske Advokater støtter overordnet direktivet, fordi det vurderes at gøre det nemmere for forbrugere at træffe grønnere beslutninger. Det vurderes, at forslaget fremmer konkurrenceevnen, bæredygtig produktion samt retssikkerheden for de involverede aktører.

Dansk Erhverv (DE) ser positivt på forslaget om miljøanprisninger, idet der er behov for at sikre, at anprisninger fortsat opfattes troværdig af forbrugerne, samt behov for enslydende rammer på tværs af EU. DE mener, at alle mærker, der opererer på det europæiske marked skal efterleve samme minimumskrav for at sikre, at forbrugerne kan have tillid til certificerede varer, og at private miljømærker kan udvikles for produktområder, hvor disse endnu ikke findes. DE er bekymrede for omkostninger relateret til tredjeparts verificering og støtter ikke forhåndskontrol, idet DE har en forventning om, at små- og mellemstore virksomheder kan forventes at blive hårdest ramt. Dansk Erhverv bemærker også, at der er risiko for, at officielle miljømærker revideres for langsomt og ikke udvikler relevante kriterier, som bidrager til at udvikle miljømærkede produkter, som forbrugerne efterspørger f.eks. produkter, der tager et større klimahensyn. Kommer der et nyt miljømærke, der gør det bedre for klimaet end eksisterende miljømærker, skal de ifølge Dansk Erhverv bydes velkomment for at give forbrugeren et stort udvalg af troværdige miljømærkede produkter.

Dansk Industri (DI) understreger, at troværdighed og transparens i grøn kommunikation er højt prioriteret hos virksomhederne som initiativer til at fremme den grønne omstilling. Det foreslås, at EU's regler lægger sig op ad Forbrugerombudsmandens vejledning. DI ønsker klare og simple regler for miljøanprisninger der undgår vildledning og er proportionale herunder at der tages hensyn til de administrative byrder ved forskellige former for dokumentationskrav. DI finder det i den forbindelse vigtigt, at de dokumentationskrav, som fastsættes i dette direktiv, tager hensyn til de dokumentationskrav, der allerede følger af anden EU-lovgivning. (f.eks. Corporate Sustainability Reporting Directive og Ecodesign for Sustainable Products Regulation). Overordnet mener DI, at de rapporteringskrav, som virksomhederne pålægges i forbindelse med CSRD, må være tilstrækkelig dokumentation, således at virksomheder kan anvende deres dokumentation fra rapporteringen i deres markedsføring af virksomhedens produkter. Derudover vurderes det vigtigt, at reglerne fortolkes og håndhæves ens på tværs af EU. Angående miljømærker vurderer DI, at det samlet vil være en fordel for danske virksomheder med europæiske løsninger som EU-Blomsten.

Danske Medier mener, at direktivet bør være afbalanceret i hensynet til forbrugerbeskyttelsen og de forpligtelser, som de erhvervsdrivende pålægges, samt at reglerne bør være teknologineutrale. Danske Medier forudser et behov for myndighedsvejledning.

Dansk Standard er overordnet positiv over for forslaget, som vurderes at have en positiv effekt for forbrugere, klima, miljø og virksomheder. Man ønsker, at Svanemærket og EU's miljømærke er juridisk ligestillet, og finder det vigtigt at undgå dobbelt kontrol af varer med miljømærker. Derudover pointeres et behov for at sikre, at der kan foretages relevante generiske anprisninger baseret på miljømærker, og at det er vigtigt at sikre sammenhæng til eksisterende EU-lovgivning om markedsføring. Dansk Standard ser gerne udvikling af standarder til at understøtte virksomhedernes arbejde med miljøanprisninger.

Forbrugerombudsmanden (FO) ser et behov for at sikre sammenspil med direktivet om urimelig handelspraksis (UCPD) og afklare en række tvivlsspørgsmål, bl.a. i forhold til om der sideløbende skal foretages vildledningsvurdering efter UCPD. Videre bemærker FO, at det vil være en lempelse af Forbrugerombudsmandens praksis om vildledende miljøanprisninger, såfremt den erhvervsdrivende blot skal fastslå, om en forbedring af miljøvirkninger, miljøaspekter eller miljøpræstationer angivet i anprisningen medfører væsentlig skade i forhold til miljøvirkninger på klimaændringer, ressourceforbrug og cirkularitet, bæredygtig anvendelse mv., idet det efter Forbrugerombudsmandens praksis er en betingelse, at miljøfordelen ved produktet ikke er fremkommet ved aktiviteter, der i sig selv skader miljøet. Det er FOs opfattelse, at der bør tilføjes et krav om, at en fremtidig miljøpræstation skal omfatte en plan, der er verificeret af en uafhængig instans, for at direktivforslaget er i overensstemmelse med fortolkningen af UCP-direktivet. FO vurderer, at det vil være en lempelse af praksis om vildledende miljøanprisninger, såfremt det ikke - eller kun i mindre grad - skal indgå i vurderingen af, om en erhvervsdrivendes miljøanprisning er lovlig, om produktet miljømæssigt er bedre end tilsvarende produkter. Efter FOs opfattelse må et sanktionssystem, som foreslået i direktivforslaget, antages at ville medføre en betydelig svækkelse af den præventive effekt af håndhævelse, da overtrædelser ikke sanktioneres, medmindre de fortsættes efter myndighedens indgriben.

Forbrugerrådet Tænk er overordnet positive over for forslaget, men understreger vigtigheden af at sikre efterfølgende markedshåndhævelse og mener ikke, at mikrovirksomheder bør undtages. Forbrugerrådet Tænk er bekymret for det frie valg ift. livscyklusanalyse metoder. Der ønskes et forbud mod miljøanprisninger af produkter der indeholder skadelige kemikalier samt anprisninger om CO₂-neutralitet. Det vurderes, at det er vigtigt, at den uafhængige tredjepart, der skal godkende anprisningerne lever op til stramme krav.

Forsikring og Pension (F&P) støtter overordnet forslaget. F&P mener, at direktivet bør sikre lige konkurrencevilkår bl.a. ved klare krav til dokumentation og kommunikation af miljøanprisninger, som gøres konkrete, operationelle og harmoniseres på tværs af EU. F&P ønsker fokus på at sikre sammenhæng til anden regulering, og at begreber fra disse anvendes hvor dette er muligt. F&P ønsker desuden tydeliggørelse af hvorvidt pensionsprodukter er omfattet af direktivet.

HORESTA er positiv over for Kommissionens forslag og anerkender, at forslaget læner sig op ad Forbrugerombudsmandens vejledning om grøn markedsføring. HORESTA understreger vigtigheden af troværdige miljømærker som følger internationale retningslinjer og standarder, og er positive overfor et forbud mod mærker med "egen kontrol" eller manglende verifikation. HORESTA undrer sig over det ønskede forbud mod nye nationale og regionale mærkningsordninger. HORESTA fremhæver, at EU ikke skal satse ensidigt på EU Blomsten, og at EU skal undlade at iværksætte tiltag, som kan være med til at udkonkurrere anerkendte, troværdige og velfungerende mærker som Green Key.

Der bakkedes op om verifikation af nye private miljømærkningsordninger samt ordninger fra tredjelande. HORESTA mener, at internationalt anerkendte, troværdige og velfungerende mærker skal anerkendes.

Ingeniørforeningen ønsker ambitiøse krav således, at en anprisning ikke kun skal overholde minimumskrav. Det bør ligeledes sikres, at interessenter er inddraget i fastsættelse af miljømærkekrav. Desuden vurderes der at være behov for, at en række definitioner tydeliggøres.

Kosmetik og Hygiejne Branchen støtter forslaget om ensartet og klare krav til virksomheder, som de kan agere efter, og ser gerne, at der udvises fleksibilitet over for sektorspecifikke elementer. Man ønsker at undgå en flaskehals i verificeringsprocessen af anprisninger samt sikre, at krav i direktivet implementeres ens på tværs af EU. Man finder det vigtigt, at private mærker fortsat kan eksistere ved brug af internationalt anerkendte standarder, der omfatter produkters livscyklus og er verificerbare. Der henvises desuden til Dansk Erhvervs høringsvar.

Kreativitet og Kommunikation ser positivt på forslaget, som langt hen ad vejen vurderes til at følge Forbrugerombudsmandens vejledning. Der ønskes en klar skelnen mellem ”udtrykkelige miljøanprisninger” og ”miljøanprisninger”. Kreativitet og Kommunikation udtrykker bekymring for, at krav om verificering kan lede til flaskehalse. Derudover vurderes det vigtigt, at reglerne harmoniseres på tværs af EU for at sikre dansk konkurrencedygtighed. Der udtrykkes opbakning til princippet om gensidig anerkendelse, samt at der i direktivet tages højde for støtte til SMV’er. Ift. mærker foreslås EU’s regler så vidt muligt strømlinet med Forbrugerombudsmandens retningslinjer.

Landbrug og Fødevarer er positive over for forslaget og ser et stort behov for harmoniserede, pålidelige og gennemsigtige krav til formidling af miljøanprisninger på det europæiske marked, herunder harmoniserede beregningsmetoder, f.eks. PEF (Product Environmental Footprint). Landbrug og Fødevarer er positive over for at rydde op i de mange forskellige private, nationale og regionale miljømærker i EU og støtter op om EU harmoniserede miljømærker. Landbrug og Fødevarer er kritiske over for reference til produktionsformer for fødevarer samt inddragelse af ”ikke miljøforhold” som dyrevelfærd. Dertil er der et ønske om at sikre sammenhæng til eksisterende regulering samt større præcisering af termer i direktivet med henblik på at sikre ens implementering på tværs af EU.

Økologisk Landsforening støtter, at miljøanprisninger skal dokumenteres, og finder det vigtigt at direktivet kun undtager certificering af økologi, men at økologiske produkter fortsat kan foretage miljøanprisninger, hvis kravene i direktivet opfyldes. Det vurderes vigtigt, at kravene står mål med omkostningerne. Derudover stiller Økologisk Landsforening sig kritisk over for EU’s miljøfodaftrykmetode, som menes at undtage centrale elementer ift. bæredygtig fødevarerproduktion, inklusiv dyrevelfærd.

Samlenotatet har været til høring i EU-Miljøspecialudvalget i perioden 15.-17. april 2024, hvor der er indkommet følgende høringssvar:

CO-industri udtrykte opbakning til tidligere bemærkninger fra Danmarks Naturfredningsforening, Forbrugerrådet og Forbrugerombudsmanden.

Miljømærkning Danmark finder det positivt, at der arbejdes for at nedbringe verifikationsbyrden for officielt anerkendte miljømærker såsom Svanemærket, hvilket særligt bør gøre sig gældende for artiklerne 3-6. Det er desuden positivt, at der arbejdes for en bedre sammenhæng med øvrige lovgivninger, hvor særligt 2024/825 (direktivet om styrkelse af forbrugernes rolle) er relevant.

Miljømærkning Danmark finder, at der er behov for at sikre, at virksomheder, der er i besiddelse af et officielt anerkendt miljømærke, såsom Svanemærket, kan foretage relevante, generiske grønne anprisninger på baggrund af miljømærket uden at skulle verificeres yderligere.

Miljømærkning Danmark minder om, at PEF blot er én metode til at dokumentere grønne anprisninger, idet kriterierne fra officielt anerkendte type 1-miljømærker, såsom Svanemærket, kan anvendes til samme formål.

Miljømærkning Danmark støtter en udfasning af særligt problematiske stoffer i forbrugerprodukter, men mener ikke, at dette bør forfølges i nærværende direktiv, som har til formål at sætte rammen for grønne anprisninger.

Landbrug & Fødevarer er overordnet positiv overfor regeringens generelle holdning.

Landbrug og Fødevarer støtter i høj grad, at der findes en løsning for dokumentationskravet i artikel 3.1.g om trade-off mellem miljøeffekter, som sikrer proportionalitet og operationalitet.

Landbrug & Fødevarer er også meget positive overfor, at regeringen vil sikre, at virksomhedernes administrative byrder ved verificering reduceres. Der er dog vanskeligt at forstå den foreslåede model til simplificering. Landbrug & Fødevarer så gerne en model, hvor der blev en forenklet verificering, hvis de anvendte beregninger allerede har gennemgået et tredje parts review, som det f.eks. er kravet til PEF-metoden og ISO 14040.

Forbrugerrådet Tænk kan for hovedparten tilslutte sig regeringsholdning, men gør dog opmærksom på to punkter, som tillægges stor vægt. Dels bør direktivets anvendelsesområde entydigt udelukke kvalitetsmærker og sammenlignende testprogrammer, der primært omfatter forbrugerrelevante aspekter såsom produkters tekniske ydeevne, holdbarhed og pris, og som ikke overvejende omfatter miljøaspekter. Dels bør der være retssikkerhed for, at direktivet ikke finder anvendelse på sammenlignende test, der offentliggøres i uafhængige forbrugermagasiner, undtagen når den relaterede testbedømmelse eller mærker licenseres til virksomheder.

Dansk Industri understreger som tilføjelse til tidligere høringssvar bekymring for at blande lovgivning om kemi og lovgivning om anprisninger sammen. Derudover bakker Dansk Industri op om regeringens mål om, at administrative byrder bør reduceres, så de er proportionelle ift. forslagetets formål. Der peges på, at særligt kravet om tredjepartcertificering vækker stor bekymring om proportionalitet, ligesom der er en generel skepsis om kapaciteten hos de virksomheder, der tænkes at skulle løfte denne opgave. Dansk Industri opfordrer således til at arbejde for at reducere og - hvor det ikke er muligt - at simplificere brugen af tredjepartcertificering. I stedet bakker Dansk Industri op om regeringens ønske om at styrke markedsovervågning og håndhævelse.

Sagen har været i høring i EU Miljøspecialudvalget forud for møde i udvalget den 31. maj 2024.

Dansk Industri (DI) er bekymret for omkostningerne forbundet med verifikation af anprisninger.

Miljømærkning Danmark ønsker fortsat, at Svanemærket bliver undtaget kravene i direktivet. Miljømærkning Danmark mener også, at EU's miljøfodaftryk metode (PEF) ikke skal være den eneste anvendelige metode.

Dansk mode og tekstil mener som udgangspunkt, at mikro-virksomheder bør undtages forslaget.

DANVA gør opmærksom på, at man finder definitionen af erhvervsdrivende utilstrækkelig, og at den bør klargøres yderligere.

Generelle forventning til andre landes holdninger

Forhandlingerne i Rådet pågår endnu. Forhandlingssituationen er ikke entydig og medlemslandene har generelt fortsat parlamentarisk forbehold. Der vurderes dog at være generel overordnet opbakning til direktivforslaget blandt medlemsstaterne. Flere medlemsstater har udtrykt skepsis over for det foreslåede forbud mod at etablere nye nationale offentlige miljømærkningsordninger, og der er et generelt ønske om at minimere de administrative byrder for erhvervslivet.

Regeringens generelle holdning

Regeringen er overordnet positiv over for direktivet, som vil skabe mere lige konkurrence ved at fastsætte en ramme, der bidrager til mere pålidelige og troværdige anprisninger for miljø og klima, og derved forebygger vildledende grøn markedsføring. Regeringen arbejder for at sikre et højt miljøbeskyttelsesniveau, herunder at dansk retstilstand for frivillige udtrykkelige miljøanprisninger ikke svækkes. Regeringen arbejder for, at der sikres robuste og præcise krav til underbygning af udtrykkelige miljøanprisninger, herunder krav til dokumentation, kommunikation og verificering med henblik på at sikre ens implementering på tværs af EU og dermed undgå markedsfragmentering og sikre lige konkurrencevilkår. I forlængelse heraf arbejder regeringen for at styrke markedsovervågningen med henblik på at sikre effektiv kontrol og håndhævelse af direktivet. Regeringen er ligeledes positiv overfor forslaget om medlemsstaternes pligt og mulighed for at sanktionere overtrædelser af direktivet, herunder manglende dokumentation og verifikation af miljøanprisninger.

For yderligere at styrke danske virksomheders konkurrenceevne hvad angår miljøanprisninger finder regeringen det vigtig, at reglerne ikke svækker dansk retstilstand på området, som beskrevet i Forbrugerombudsmandens ”Vejledning om brug af miljømæssige og etiske påstande m.v.”. Regeringen finder det samtidig vigtigt, at der indføres incitament til at anvende de samme metoder, som f.eks. EU’s livscyklusmetode (Product Environmental Footprint – PEF) til at dokumentere anprisninger. Regeringen støtter, at KOM på et senere tidspunkt kan fastsætte regler for brug af bestemte livscyklus metoder til at beregne produkters miljøbelastning for specifikke produktområder, der muliggør sammenligning mellem relevante produkttyper.

Derudover finder regeringen det vigtigt, at begreber, metoder og principper fra eksisterende og kommende regulering anvendes og refereres til for at sikre sammenhæng. Dette gælder f.eks., at dokumentationskravene relateres tydeligt til grundlæggende principper for, hvornår miljøanprisninger kan anvendes, herunder princippet fra EU’s taksonomiforordning om, at en grøn anprisning om en forbedring for ét miljøparameter ikke er tilladt at anvende i de tilfælde, hvor der gøres væsentlig skade på et andet miljøparameter. Det er dog afgørende, at dokumentationskravet herom bliver proportionalt. Dette er med henblik på at sikre, at en anprisning om miljømæssig forbedring af et produkt eller en erhvervsdrivende ikke udlignes eller overstiges af tilsvarende negative effekter på andre miljøparametre. Regeringen finder det samtidig vigtigt, at det tilføjes, at den anpriste miljøfordel ikke må være sædvanlig for tilsvarende produkter.

Regeringen vil arbejde for, at der sikres sammenhæng med eksisterende og kommende relevant regulering, særlig direktivet om urimelig handelspraksis med kommende ændringer relateret til styrkelsen af forbrugernes rolle i den grønne omstilling. Regeringen finder det endvidere vigtigt, at den erhvervsdrivende har mulighed for, hvor relevant, at basere miljøanprisninger om dennes forretning på metoder, data og dokumentation der ligger til grund for rapporteringskrav i direktivet om virksomheders bæredygtighedsrapportering (CSR) samt evt. andre relevante udbredte opgørelsesmetoder, og under forudsætning af at anprisningen lever op til kravene i direktivet om grønne anprisninger. Desuden ønsker regeringen, at KOMs arbejde med standarder for deling af data understøtter tilvejebringelsen af de data, der skal til for at underbygge miljøanprisninger.

Regeringen ønsker at understøtte arbejdet med at udfase særligt problematiske stoffer⁷ i forbrugerprodukter. Regeringen vil derfor arbejde for, at Kommissionen skal undersøge, om det er muligt, at der stilles mini-

⁷defineret under REACH-forordningen (Europa-Parlamentet og Rådets Forordning (EF) Nr. 1907/2006 af 18. december 2006) som defineret i artikel 57.

mumskrav om, at produkter, der indeholder særligt problematiske stoffer, ikke må anvende miljøanprisninger, selvom produkterne på andre punkter lever op til de grundlæggende vilkår for, hvornår man må anvende miljøanprisninger.

Det er vigtigt, at den information der kommunikerer fra den erhvervsdrivende til forbrugerne er gennemsigtig, troværdig og pålidelig, og regeringen er derfor positiv over for tiltagene vedr. kommunikation og transparens. I den forbindelse noterer regeringen sig KOMs betragtning om, at kompensationskreditter med lav miljømæssig integritet og troværdighed vildleder forbrugerne. Det er i den forbindelse vigtigt for regeringen, at sikre en tydelig sammenhæng til Kommissionens forslag om en certificeringsramme for kulstoffjernelse. Samtidig finder regeringen det vigtigt, at direktivet – i fravær af et internationalt regelsæt – sikrer, at virksomheder fortsat kan anvende grønne anprisninger baseret på klimakreditter på virksomhedsniveau, da et helt eller delvist forbud vil risikere at bremse finansiering af klimatiltag gennem klimakreditter. Regeringen arbejder derfor for, at reglerne i direktivet styrkes, så virksomheders grønne anprisninger baseret på klimakreditter alene kan anvendes under mere gennemsigtige og troværdige markedsføringsmæssige rammer, til gavn for forbrugerne samt den miljømæssige integritet. Når et internationalt regelværk for klimakreditter foreligger, kan direktivet eventuelt komme til revidering.

Regeringen er skeptisk over for muligheden for anprisninger om fremtidig miljøpræstation for produkter og services og vil derfor arbejde for, at der specificeres krav om bl.a. en konkret, effektvurderet implementeringsplan, samt at det skal udspecificeres hvad en effektvurdering skal omfatte. Herudover vil regeringen arbejde for krav om rapportering om fremgang. Regeringen arbejder desuden for, at klimakreditter i et vist omfang må indgå i den tidsbestemte forpligtelse, der skal ledsage virksomheders anprisninger om fremtidig klimapræstation. Virksomhedens anprisning af egne produkter eller services skal relatere sig til konkrete indsatser for produktets miljøtilstand og skal være absolutte og underbyggede for produktet. Det er regeringens holdning, at virksomheder kan understøtte nationale og internationale klimamål, samt kommunikere disse målsætninger, såfremt virksomheder følger de til enhver tid gældende krav om fremtidige miljøanprisninger. Regeringen vil arbejde for, at alle virksomheder som udgangspunkt omfattes af kravene i direktivet med henblik på at sikre lige konkurrencevilkår.

Regeringen bakker op om, at anerkendte og troværdige offentligt administrerede nationale- og regionale type I-miljømærker, som Svanemærket, fortsat kan eksistere og dermed bidrage til, at forbrugeren nemmere kan træffe grønnere valg i hverdagen. Regeringen finder det ligeledes positivt, at der stilles samme høje krav til miljømærker som til øvrige anprisninger, at der stilles krav til gennemsigtighed og troværdighed af miljømærker, samt at muligheden for at udvikle nye mærker begrænses til mærker, der bidrager til merværdi, uanset om disse udvikles af medlemsstaterne, tredjelande eller private aktører. Regeringen arbejder for, at verifikationsbyrden for Svanemærkede produkter nedbringes, idet disse allerede i dag omfatter tredjepartsverificering, hvorfor der ikke er samme behov for verificering af disse som for øvrige miljøanprisninger. For at undgå et fragmenteret marked og sikre lige konkurrencevilkår finder regeringen det vigtigt, at private miljømærkningsordninger, på linje med mærker fra tredjelande, godkendes af KOM og ikke medlemsstaterne selv.

Regeringen bakker op om, at KOM får delegerede beføjelser til at sætte specifikke krav for produktgrupper, idet der skal sikres inddragelse af medlemsstaternes eksperter samt en klar præcisering og afgrænsning af, hvad der delegeres til Kommissionen.

Regeringen arbejder for, at grønne anprisninger skal verificeres, og at der fastsættes præcise, operationelle regler for verificeringen, der sikrer et harmoniseret og velfungerende indre marked. Regeringen arbejder samtidig for, at virksomhedernes administrative byrder reduceres, så de er proportionelle ift. forslagetets formål, herunder at anprisningen først skal verificeres inden for et år fra første markedsføring på det europæiske marked samt at fristen udvides i en overgangsperiode i forbindelse med ikrafttrædelsen af direktivet (2-3

år). Regeringen vil arbejde for, at verificeringsprocessen indrettes smidigt for at undgå unødvendig forsinkelse af verificeringen af miljøanprisninger, samt at implementering og håndhævelsen sker i synergi med eksisterende dansk praksis.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Folketingets Europaudvalg fik en tidlig orientering af forslaget den 14. juni 2023. Grund- og nærhedsnotat er oversendt den 26. juni 2023.

Samlenotat blev oversendt til Folketingets Europaudvalg den 18. april 2024 og forelagt Folketingets Europaudvalg den 26. april 2024, hvor der blev indhentet mandat.

Rådskonklusioner om det 8. miljøhandlingsprogram

KOM-dokument foreligger ikke

Nyt notat.

Resumé

Formålet med rådskonklusionerne er at sætte retning for miljøpolitikken frem mod 2030. Rådskonklusionerne er centreret omkring emnerne klima, klimatilpasning, cirkulær økonomi, nulforurening og et giftfrit miljø, biodiversitet og naturgenopretning samt muliggørende betingelser. Rådskonklusioner har ikke i sig selv betydning for nærhedsprincippet, lovgivningsmæssige, økonomiske eller øvrige konsekvenser. I det omfang konklusionerne senere hen måtte udmøntes i konkrete tiltag, vil disse være genstand for særskilte konsekvensvurderinger. Regeringen byder overordnet konklusionerne velkomne og ønsker fortsat at styrke EU's indsats inden for klima og miljø frem mod 2030. Rådskonklusionerne forventes at være på dagsorden til vedtagelse på miljørådsmødet, den 17. juni 2024.

Baggrund

Kommissionen lancerede i december 2019 Den europæiske grønne pagt. Som opfølgning herpå har EU-Kommissionen efterfølgende lanceret en lang række strategier, handlingsplaner og konkrete lovgivningsmæssige tiltag. Det 8. miljøhandlingsprogram fastlægger de overordnede prioriteter og mål for EU's miljø- og klimapolitik frem til 2030. Da Den europæiske grønne pagt indeholdt en køreplan med de væsentligste tiltag på miljø- og klimaområdet for årene frem mod 2025, fastlægger det 8. miljøhandlingsprogram helt undtagelsesvist ikke selve de konkrete tiltag til virkeliggørelsen af dens prioriterede mål i perioden frem til 2025. I stedet henvises der i det 8. miljøhandlingsprogram blot til Den europæiske grønne pagt.

Det fremgår imidlertid af det 8. miljøhandlingsprogram artikel 5, at Kommissionen i lyset af en midtvejsevaluering i 2024 skal fremlægge et lovgivningsmæssigt forslag som supplement til programmet for perioden fra 2025 til 2030, indeholdende en liste med tiltag mhp. at virkeliggøre de prioriterede mål i miljøhandlingsprogrammet.

Rådskonklusionerne forventes at være på dagsorden til vedtagelse på miljørådsmødet, den 17. juni 2024.

Formål og indhold

Formålet med rådskonklusionerne er, at Rådet tilkendegiver sine forventninger til det kommende udspil fra Kommissionen til videre tiltag til miljøpolitikken for perioden fra 2025 til 2030.

Formandskabets udkast til rådskonklusioner omhandler således en række tematiske emner.

Klimareduktioner. Der peges blandt andet på behovet for og fordelene ved strategisk autonomi og mindre afhængighed af fossile brændsler på energiområdet. Konklusionerne peges ligeledes på vigtigheden af at nå EU's klimamålsætninger om henholdsvis mindst 55 pct. reduktion i 2030 ift. 1990 niveau og klimaneutralitet i senest 2050, behovet for en stabil politisk ramme og implementering af eksisterende lovgivning. Med konklusionerne opfordres ligeledes til, at der tages rettidig stilling til et 2040 klimamål i overensstemmelse med Parisaftalen.

Klimatilpasning (risiko og modstandsdygtighed). Der peges blandt andet på behovet for et styrket politisk svar på følgerne af klimarisikoen samt behovet for øget integration på tværs af sektorer, øget finansiering og samarbejde. Med konklusionerne opfordres ligeledes til lanceringen af en EU Blue Deal for "vandmodstandsdygtighed" med fokus på både vandkvantitet og -kvalitet.

Cirkulær økonomi. Der peges blandt andet på, at materialeforbruget er en af de største drivkræfter for de tre planetære kriser, og at det europæiske miljøaftryk langt overstiger de planetære grænser. Der er derfor behov

for yderligere tiltag under en ny handlingsplan for cirkulær økonomi med fokus på blandt andet cirkulære forretningsmodeller, markedsovervågning, udvidet producentansvar samt et mere velfungerende marked for sekundære materialer af høj kvalitet. Desuden er der en opfordring til at kigge på behovet for at revidere eller etablere en ny reguleringsramme for cirkulær økonomi i EU.

Nul-forurening og et giftfrit miljø. Der peges blandt andet på behovet for at følge op på de elementer, som den nuværende Kommission ikke har leveret på, herunder ikke mindst revision af REACH-forordningen. Desuden anerkendes problemer med PFAS og behovet for indsatser til at reducere disse. Rådskonklusionerne peger også på behovet for at tage hånd om de utilsigtede effekter af næringsstoffer og pesticider på miljø, klima og biodiversitet, og opfordrer til at dette forbliver en prioritet.

Biodiversitet, beskyttelse og genopretning: Der peges blandt andet på støtte til den eksisterende EU-strategi for biodiversitet og den internationale ramme for biodiversitet under CBD. Der er en opfordring til at evaluere de EU's finansielle instrumenter og integrere hensynet til biodiversitet på tværs af sektortiltag og politikker, samt at opskalere investeringerne og undersøge mulighederne for en fond.

Muliggørende betingelser. Der peges blandt andet på behovet for at understøtte en retfærdig omstilling, eksempelvis gennem integration i politiske initiativer, etablering af en finansieringsstrategi og en fond for retfærdig omstilling og øget inddragelse af civilsamfundet. Rådskonklusionerne opfordrer også til implementering af eksisterende initiativer under hensyn til principperne om "do no significant harm", ligesom der peges på behovet for at udfase miljøskadelige subsidier, en prioritering af naturbaserede løsninger og en afgørende indsats inden for forskning og udvikling.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke udtale sig.

Nærhedsprincippet

Rådskonklusionerne har ikke relevans for nærhedsprincippet.

Gældende dansk ret

Rådskonklusioner har ikke relevans for gældende dansk ret.

Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Rådskonklusionerne har ikke i sig selv lovgivningsmæssige konsekvenser.

Økonomiske konsekvenser

Rådskonklusionerne har ikke i sig selv statsfinansielle, samfundsøkonomiske eller erhvervsøkonomiske konsekvenser. Rådskonklusionerne indeholder elementer, som kan have økonomiske konsekvenser, herunder igennem EU-budgettet, i det omfang de omsættes til konkrete forslag. I det omfang konklusionerne senere hen måtte udmøntes i konkrete forslag, vil disse være genstand for særskilte konsekvensvurderinger.

Andre konsekvenser og beskyttelsesniveauet

Rådskonklusionerne har ikke i sig selv øvrige konsekvenser eller påvirkning på beskyttelsesniveauet.

Høring

Forslaget har været i høring i EU Miljøspecialudvalget forud for møde i udvalget den 31. maj 2024.

Dansk Industri peger på, at den nuværende Kommission efterlader en del ufærdigt arbejde med Green Deal, og opfordrer derfor til, at Kommissionen færdiggør deres nuværende arbejdet inden, at de søsætter et nyt 8. MHP.

Danmarks Naturfredningsforening (DN) peger på vigtigheden af, at sætte fokus på det 8. miljøhandlingsprogram. Overordnet er DN positivt stillet overfor rådskonklusionerne, men mener også, at der er specifikke mangler ved nogle punkter. Der opfordres til at danne en konkret lovgivningsmæssig ramme for cirkulær økonomi, som skal inkorporeres i den danske holdning. Herudover skal der skabes flere konkrete mål for materiale- og miljøaftryk samt nye målsætninger vedrørende havstrategidirektivet. DN ønsker også en revidering af REACH-forordningen. Forordningen om bæredygtig brug af pesticider er også en sag, som DN mener, skal med ind i det 8. MHP. DN henviser endvidere til, at kvælstofudledninger er for høj i alle medlemslande, hvilket bør adresseres med konkrete tiltag, særligt efter 2027 og frem til 2030. Endvidere blev det fremhævet, at udfasningen af miljøskadelige subsidier – herunder i CAP'en – er vigtig. Der ønskes en fortsættelse af udviklingen af velfærdsøkonomien. DN er positive overfor, at medlemslandene er blevet pålagt at udvikle naturgenopretningsplaner.

Dansk Mode og Tekstil mener, at der er et stort behov for, at revision af REACH-forordningen bliver prioriteret. Endvidere mener Dansk Mode og Tekstil, at en revision af REACH-forordningen er vigtig i forhold til at flugte med nuværende og kommende lovgivning.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes generelt opbakning til forslaget til rådskonklusioner.

Regeringens generelle holdning

Regeringen byder forslaget til rådskonklusioner og dets tematiske prioriteter velkommen, idet det findes vigtigt, at der sættes retning for miljøpolitikken og den kommende Kommissions arbejde frem mod 2030.

Regeringen finder det vigtigt, at rådskonklusionerne styrkes, så de i højere grad betoner vigtigheden af, at der træffes rettidig beslutning om et EU 2040 klimamål, der er i overensstemmelse med Parisaftalens 1,5 gradsmål og den europæiske klimalov. Det er vigtigt for regeringen, at alle sektorer bidrager til at nå EU's klimamål, samt at udmøntningen af målet sker så omkostningseffektivt som muligt gennem fællesskabsregulering med størst mulig brug af kvotehandel.

Regeringen finder det vigtigt, at rådskonklusionerne styrkes med henblik på, at der fremadrettet sikres en sammenhængende indsats for klimatilpasning, herunder med fokus sammenhæng mellem naturgenopretning og klimatilpasning, naturbaserede løsninger, vandeffektivitet og mindsket vandspild, eksempelvis gennem betaling for udnyttelse af vandressourcen.

Regeringen finder det vigtigt, at rådskonklusionerne styrkes med henblik på et lovgivningsmæssigt tiltag, der indebærer en revision af rammereguleringen for cirkulær økonomi, og følger op på forpligtelserne i det 8. miljøhandlingsprogram vedr. reduktion af EU's materiale- og miljøaftryk.

Regeringen finder det vigtigt, at rådskonklusionerne styrkes med henblik på at sikre fremsættelse af en revision af REACH forordningen og udfasning af PFAS hurtigst muligt.

Regeringen finder det vigtigt, at styrke rådskonklusionerne med henblik på at skabe grundlag og vejledning for medlemslandene til udvikling af deres naturgenopretningsplaner samt sikre fremsættelse af en målrettet revision af havstrategidirektivet.

Regeringen finder det vigtigt, at rådskonklusionerne ikke foregriber forhandlingerne om EU's flerårige finansielle ramme (MFF) og EU's budget.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Forslaget har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

Kommissionens meddelelse til Europa-Parlamentet og Rådet om håndtering af klimarisici – beskyttelse af mennesker og velstand

COM (2024) 91 final

Nyt notat.

Resumé

Kommissionen har den 12. marts 2024 fremlagt en meddelelse om håndtering af klimarisici – beskyttelse af mennesker og velstand. Kommissionen fremhæver fire overordnede kategorier af tiltag, der skal imødegå klimaforandringer og samtidig fordrer, at EU og medlemslandene kan bevare samfundsmæssige funktioner og økonomisk konkurrencedygtighed gennem et effektivt administrativt system. Disse 4 kategorier drejer sig om: 1) bedre forvaltning, 2) værktøjer for risikoejere, 3) udnyttelse af strukturpolitikker og 4) rette forudsætninger for finansiel modstandsdygtighed. Kommissionen understreger, at der er behov for en systemisk tilgang til håndteringen af klimarelaterede risici, da disse ikke kan adresseres i isolation til andre samfundsmæssige udfordringer. Kommissionen peger på, at de bedste og varige klimatilpasningsløsninger er dem, der sikrer flere forhold samtidig. Meddelelsen har i sig selv ikke lovgivningsmæssige eller økonomiske konsekvenser for staten eller erhvervslivet. Meddelelsen medfører i sig selv ikke ændringer i beskyttelsesniveauet i Danmark. Regeringen hilser meddelelsen velkommen. Meddelelsen er på dagsorden for rådsmøde (miljø) den 17. juni 2024 til udveksling af synspunkter.

Baggrund

Kommissionen har den 12. marts 2024 fremsendt meddelelsen ”Håndtering af klimarisici – beskyttelse af mennesker og velstand”. Meddelelsen adresserer de stigende risici, EU står overfor i mødet med klimaforandringer. Meddelelsen kan ses som respons på en ny klimarisikovurderingsrapport (EUCRA⁸). Rapporten er publiceret af Det Europæiske Miljøagentur (EEA), der detaljeret identificerer en række risikogrupper som følge af klimaforandringer, der påvirker det europæiske kontinent. Meddelelsen er på dagsorden for rådsmøde (miljø) den 17. juni 2024 til udveksling af synspunkter.

Formål og indhold

Formålet med meddelelsen er at belyse og styrke EU's og medlemslandenes kapacitet til at håndtere de voksende udfordringer forbundet med klimaforandringer. Det drejer sig om samfundets modstandsdygtighed over for klimarelaterede hændelser såsom oversvømmelser, tørker, hedebølger og stigende havniveauer. Det fremhæves i meddelelsen, at både EU og medlemsstaterne er nødt til at blive væsentligt bedre til at forberede sig på- og effektivt imødegå klimarisici.

Kommissionen peger på fire overordnede kategorier af løsninger, der skal gøre de administrative systemer i EU og medlemslandene bedre i stand til at håndtere klimarisici:

1. **Bedre forvaltning.** Klimarisici bør integreres bedre i EU's politikker, lovgivning og finansielle instrumenter for at skabe synergier. Der er yderligere behov for forbedringer i medlemslandenes håndtering af klimarisici på alle forvaltningsniveauer. Kommissionen opfordrer til fordeling af risikoejerskab mellem EU og medlemslandene i den nuværende lovgivningsramme, styrkede forvaltningsstrukturer og effektivisering af processer. Dette inkluderer bedre koordinering mellem nationale, regionale og lokale niveauer, tilstrækkelige ressourcer og integration af klimarisici i EU's processer. Kommissionen vil undersøge, hvordan gennemførelsen af krav på EU-plan kan lettes, strømlines og styrkes yderligere.

⁸ <https://www.eea.europa.eu/publications/european-climate-risk-assessment>

2. Værktøjer for risikoejere. Kommissionen vil forbedre adgang til informationssystemer, modeller og scenarier, som er nødvendige i forhold til beslutningstagning. Kommissionen vil fortsætte med kapacitetsopbygning, levere guidelines og drage nytte af eksisterende værktøjer såsom Climate-ADAPT, Copernicus og Galileo Emergency Warning Satellite Service. Værktøjer som kan bruges nationalt, regionalt og lokalt og understøtte kapacitetsopbygning. Herudover bør EU's klimaresiliensstatistik forbedres. Kommissionen vil ligeledes forbedre eksisterende værktøjer, udvikle undervisningsmateriale og bekæmpe klimadesinformation gennem politiske værktøjer og internationale samarbejder.
3. Udnyttelse af strukturpolitikker. Kommissionen peger på tre strukturpolitiske områder, der er særligt lovende for så vidt angår styring af klimarisici på tværs af mange sektorer. 1) Bedre fysisk planlægning i medlemslandene. Beslutninger herom bør tage højde for klimarisici og godkendes af de nationale myndigheder. Kommissionen vil overveje muligheder for at tilskynde til best practice. 2) Indarbejdelse af klimarisici i planlægningen og vedligeholdelsen af kritisk infrastruktur. Kommissionen vil ajourføre og udvikle relevante sektorspecifikke vejledninger og henviser til, at tilgængelige satellitdata og -tjenester bør anvendes fuldt ud til at styrke kritisk infrastrukturens modstandsdygtighed over for klimarisici. 3) Sammenkædning af solidaritet på EU-plan med passende nationale foranstaltninger vedrørende modstandsdygtighed. Kommissionen peger på, at der skal afsættes tilstrækkelige ressourcer til solidaritetsmekanismerne for at sikre, at EU kan hjælpe dem, der har behov for det, ligesom civilbeskyttelsessystemerne og -aktiverne skal fremtidssikres. Da EU's reaktions- og genopretningskapacitet i takt med stigende risici kan blive utilstrækkelig vil Kommissionen overveje, hvordan den gennem solidaritetsmekanismerne bedre kan tilskynde medlemsstaterne til at træffe passende forebyggende foranstaltninger vedrørende centrale risici.
4. Rette forudsætninger for finansiering af modstandsdygtighed. For at kunne styre klimarisici effektivt er der i meddelelsen fokus på, at offentlige udgifter og incitamenter til private investeringer bør prioritere forebyggelse af klimarelaterede skader. EU's og nationale udgifter skal være modstandsdygtige over for klimaændringer, og dette skal indarbejdes i EU-programmer og -aktiviteter efter 2027. Offentlige udbud, som udgør 14 % af EU's BNP, bør tage højde for klimarisici, især for infrastrukturprojekter, og fremme viden om klimaresiliens. Finansiering til modstandsdygtighed over for klimaændringer skal mobiliseres ved at tiltrække private investeringer. Kommissionen vil nedsætte en refleksionsgruppe, der skal vurdere, hvordan finansiering kan fremmes.

Kommissionen peger på, at klimarisici og EU-politik er forbundet på mange måder. De fleste EU-politikker omfatter allerede elementer om hensyn til klimarisici. Foruden det igangværende arbejde peger Kommissionen på yderligere foranstaltning for 6 klynger, der identificeres som områder, hvor der kræves politisk handling:

1. Naturlige økosystemer: Fokus på; naturbaserede løsninger som det første klimatilpasningsvalg når det er muligt, nødvendigheden af at beskytte og forvalte økosystemerne omhyggeligt, vurderinger af velstand og økonomisk aktivitet bør fuldt ud omfatte naturkapital ved hjælp af de seneste metodologiske fremskridt, større indsats for at forebygge forstyrrelse af skove og forbedre beredskabet, forbedring af de marine økosystemers sundhed samt udvikling af klimamodstandsdygtige landskaber.
2. Vand: Fokus på; vand som en livsvigtig ressource, sikring af økonomisk overkommelige og tilgængelige ferskvandsforsyninger af god kvalitet for alle er afgørende for at sikre et Europa med modstandsdygtige vandressourcer, at menneskelig efterspørgsel skal tilpasses det nye og mere knappe udbud, at Kommissionen vil gøre status over vandspørgsmål pba. de igangværende risikostyringsplaner for oversvømmelser, afvandingsområder samt nationale havhandlingsprogrammer – og på dette grundlag vurdere behovet for handling.
3. Sundhed: Fokus på, at klimaændringer påvirker mennesker sundhed og er årsag til bl.a. for tidlige dødsfald, Kommissionen vil intensivere foranstaltningerne til at sikre at arbejdstagere, der er udsat

for klimarisici, er tilstrækkeligt beskyttede. Endvidere skal følgende styrkes; Det Europæiske Klima- og Sundhedsobservatorium, overvågnings- og reaktionsmekanismer for klimarelatede sundheds- trusler, mobiliseringen på tværs af grænserne for af sundhedspersonale og patientoverførsel samt adgang til og udvikling af kritiske medicinske foranstaltninger.

4. **Fødevarer:** Fokus på, at fødevarerforsyningen i EU i stigende grad påvirkes af klimarisici, fremtidssik- ring af EU's fødevarerproduktion prioriteres af Kommissionen, udnyttelse af det fulde potentiale i de strategiske planer under den fælles landbrugspolitik til at styrke modstandsdygtigheden, styrke over- vågningen af jordbundens sundhed. Kommissionen vil desuden gennemføre en undersøgelse af til- pasningen indenfor landbruget inden udgangen af 2025, og endelig bør klimapåvirkninger indarbej- des i den fælles fiskeripolitik.
5. **Infrastruktur og byggede områder:** Fokus på; at infrastruktur er udsat for en betydelig risiko for oversvømmelser, naturbrande, høje temperaturer og andre ekstreme hændelser, hvilket potentielt kan føre til omfattende skader og at tab af adgang til energi, transport og kommunikation hurtigt kan afbryde samfundet. Kommissionen peger derfor på nødvendigheden af at styrke infrastrukturstan- darderne, støtte til klimarisikovurderinger og klimasikring for udviklingen af det transeuropæiske transportnet samt at klimarisikoplanlægning skal styrkes i energisektoren.
6. **Økonomi.** Fokus på; behovet for at styrke den finanspolitiske holdbarhed samt at de finansielle mar- kedspolitikker skal anlægge en fornuftig tilgang for at sikre den finansielle stabilitet.

Meddelelsen understreger også vigtigheden af tværsektorielt samarbejde og koordinering på tværs af EU- medlemslandene. Gennem fælles indsætter og erfaringsudveksling ønsker Kommissionen at sikre en ensartet og effektiv respons på klimaforandringerne, der kan minimere risici og maksimere fordelene ved tilpasnings- tiltag.

Sammenfattende repræsenterer meddelelsen et skridt mod at sikre, at EU er bedre rustet til at møde og håndtere de udfordringer, som klimaforandringerne fører med sig.

Meddelelsen er blevet præsenteret i Rådets miljøarbejdsgruppe. Meddelelsen er sat på til udveksling af syns- punkter på rådsmøde (miljø) 17. juni 2024.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke udtale sig om meddelelsen.

Nærhedsprincippet

Der redegøres ikke for nærhedsprincippet, idet der alene er tale om en meddelelse fra Kommissionen.

Gældende dansk ret

Kommissionens meddelelse om håndtering af klimarisici har i sig selv ikke nogen betydning for dansk ret.

Konsekvenser

Kommissionens meddelelse om håndtering af klimarisici har i sig selv ikke lovgivningsmæssige, økonomiske eller beskyttelsesmæssige konsekvenser.

Høring

Forslaget har været i høring i EU Miljøspecialudvalget forud for møde i udvalget den 31. maj 2024.

Danmarks Naturfredningsforening (DN) finder det fornuftigt, at tage hul på området og få lavet en europæ- isk ramme om klimarisici. F.eks. er der grænseoverskridende elementer, som knytter sig til bl.a. flodsystemer samt nogle naturtyper, f.eks. i Vadehavet. I forhold til de 6 klynger, som Kommissionen peger på i forhold til

øget handling, fremhæver DN naturlige økosystemer og vand som vigtige fokusområder. Endvidere mener DN, at der skal være fokus på, at Landbrugets dyrkningsmetoder ikke bør føre til problemer for resten af samfundet. Det bør man bl.a. tage højde for, f.eks. ved naturbaserede løsninger, genslyngning af åer og etablering af vådområder.

Dansk industri (DI) finder det vigtigt, at der er fokus både på for meget og for lidt vand.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Meddelelsen har været præsenteret og drøftet en gang i rådets miljøarbejdsgruppe. På baggrund heraf samt tidligere drøftelser vurderes det, at der blandt medlemslandene er generel opbakning til meddelelsen.

Regeringens generelle holdning

Regeringen byder meddelelsen om håndtering af klimarisici velkommen, idet man støtter formålet om at styrke EU's og medlemslandenes kapacitet til at håndtere de voksende udfordringer, der er forbundet med klimaforandringer.

Regeringen anerkender, at de tiltagende klimaforandringer er et væsentligt problem i EU, som medlemsstaterne ikke kan løse alene. Nogle af problemstillingerne er grænseoverskridende og kræver fælles løsninger, mens der samtidigt er behov for national fleksibilitet, da klimaforandringer rammer forskelligt i medlemsstaterne.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

Kommissionens forslag til Europa-Parlamentet og Rådets forordning om naturgenopretning

KOM (2022) 302

| Revideret version af samlenotat af den 6. juni 2023. Nye afsnit er markeret med en streg i margenen.

Resumé

Kommissionen har den 22. juni 2022 fremsat et forslag til forordning om naturgenopretning. Forslaget vedrører bl.a. genopretning af natur, sikring af biodiversitet i visse sektorer og ensartet dataindsamling og rapportering om natur i EU. Det overordnede formål er at sætte en ramme for, at medlemsstaterne skal træffe genopretningsforanstaltninger, som tilsammen skal dække 20 % af EU's land- og havareal i 2030, og alle økosystemer, som har behov for genopretning senest i 2050. Dette skal opnås gennem en række genopretningsmål for medlemsstaterne. Der er desuden krav om, at medlemsstaterne udarbejder nationale naturgenopretningsplaner samt gennemfører forskning, kortlægning og overvågning.

Forslaget forventes at have en positiv påvirkning på beskyttelsesniveauet for natur i Danmark og EU. Forslaget vil have betydelige statsfinansielle og erhvervsøkonomiske konsekvenser. De statslige minimumsomkostninger af forslaget skønnes foreløbigt at udgøre ca. 1,5 mia. kr. årligt. Forslaget vil få betydning for en lang række sektorer og aktiviteter, herunder bl.a. energisektoren, fødevarer- og landbrugsproduktion, fiskeriet, infrastruktur, klimatilpasningsindsatser og råstofudvinding. Forslaget kan endvidere have konsekvenser for mulighed for gennemførelse af forsvarsaktiviteter og dermed for national sikkerhed. Konsekvenserne forventes i et vist omfang at afhænge af de rammer der gives for den nationale tilrettelæggelse af genopretningsindsatserne samt for anvendelsen og omfang af undtagelsesbestemmelser.

Regeringen hilser forslagens fremsættelse velkommen og bakker op om formålet om forbedring af natur og biodiversitet. Regeringen støtter overordnet målsætningen om at styrke naturgenopretningen i EU, jf. rådskonklusioner af 16. oktober 2020 om EU's biodiversitetsstrategi 2030. Regeringen finder det centralt, at forslagens negative statsfinansielle og erhvervsøkonomiske konsekvenser nedbringes væsentligt, og at Danmark fortsat kan prioritere væsentlige hensyn såsom energi-, fødevarerproduktion og forsvarsaktiviteter. Regeringen finder det endvidere centralt, at områder med væsentlig samfundsmæssig interesse, herunder udbygning af VE og forsvarets aktiviteter, nationalt kan undtages for yderligere forpligtelser, hvormed undtagelser medfører tilsvarende reduktion af samlet målsætning for naturgenopretning.

| Sagen forventes på dagsordenen for rådsmødet (miljø) den 17. juni 2024 med henblik på endelig vedtagelse.

Baggrund

Kommissionen har den 22. juni 2022 fremlagt forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om naturgenopretning. Forslaget er oversendt til Rådet den 27. juni 2022 i en dansk sprogudgave.

Forslaget er fremsat med hjemmel i Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF) artikel 192, stk. 1 og skal behandles efter proceduren for den almindelige lovgivningsprocedure i TEUF artikel 294.

| Sagen forventes på dagsordenen for rådsmødet (miljø) den 17. juni 2024 med henblik på endelig vedtagelse.

Formål og indhold

Forslaget har baggrund i Den Europæiske Grønne Pagt (dec. 2019) og EU's Biodiversitetsstrategi 2030 (maj 2020). Formålet med forslaget er at sikre, at EU-landene bidrager til at løse biodiversitetskrisen i videst muligt samklang med håndtering af klimakrisen.

Med forslaget sættes der en ramme for, at medlemsstaterne skal træffe effektive og områdebaserede genopretningsforanstaltninger, som tilsammen skal dække mindst 20% af EU's land- og havområder senest i 2030, og alle økosystemer, som har behov for at blive genoprettet, senest i 2050. Med genopretningsforanstaltninger menes der en aktiv eller passiv indsats for at bringe et økosystem i god tilstand for at sikre en naturtype, et levested eller artsbestande med henblik på at bevare eller øge biodiversiteten. Det omfatter for eksempel omlægning af landbrugsjord til vådområder og at fjerne hindringer for vandløbs naturlige forløb.

Forslagets hovedelementer er:

- 1) Genopretningsmål og -forpligtelser for medlemsstaterne
- 2) Udarbejdelse af nationale naturgenopretningsplaner
- 3) Overvågning og rapportering

1) Genopretningsmål og -forpligtelser for medlemsstaterne

Der indføres en række genopretningsmål og forpligtelser for medlemsstaterne, som omfatter land-, kyst- og ferskvands- samt marine økosystemer, naturen i byer, bestøverbestande, vandløb og flodsletter samt landbrugs- og skovøkosystemer.

Genopretning af land-, kyst- og ferskvandsøkosystemer samt marine økosystemer

Med forslaget skal medlemsstaterne hver især:

- Træffe de nødvendige genopretningsforanstaltninger for at opnå en god tilstand i terrestriske-, kystnære- og ferskvandsøkosystemer samt marine økosystemer med en række naturtyper med delmål for grupper af naturtyper på 30 pct. af områder, som ikke er i god tilstand, i 2030, 60 pct. i 2040 og 90 pct. i 2050. Med Kommissionens forslag betragtes områder, hvor tilstanden ikke er kendt, for at være i dårlig tilstand.
- Træffe de nødvendige genopretningsforanstaltninger for at genetablere naturtyper i områder, der ikke er dækket af disse naturtyper. Disse foranstaltninger skal være indført for grupper af naturtyper i det omfang, det er nødvendigt for at sikre naturtypens og dens arters levedygtighed på længere sigt, samt alle betydelige økologiske varianter heraf i dets naturlige udbredelsesområde (det såkaldte samlede gunstige referenceområde) med delmål på 30 pct. i 2030, 60 pct. i 2040 og 100 pct. i 2050.
- Træffe genopretningsforanstaltninger med henblik på at opnå en tilstrækkelig kvalitet og kvantitet af levesteder for en række beskyttede arter og for vilde fugle.

I de områder, der er genstand for genopretningsforanstaltninger, skal medlemsstaterne sikre en løbende forbedring, indtil der er opnået god tilstand af de omfattede naturtyper og en tilstrækkelig kvalitet i de omfattede levesteder for beskyttede arter og vilde fugle. Medlemsstaterne skal sikre, at der ikke sker en forringelse af områder, hvor der er opnået en god tilstand og tilstrækkelig kvalitet af levesteder. Medlemsstaterne skal også sikre, at der ikke sker en forringelse af områder med de omfattede naturtyper.

Manglende opfyldelse af forpligtelserne til at sikre, at områder, der er genstand for genopretningsforanstaltninger, viser en løbende forbedring, indtil der er opnået god tilstand af naturtyper og tilstrækkelig kvalitet i levesteder for arter samt undgå forringelse er berettiget, hvis det skyldes:

- force majeure,
- uundgåelige ændringer af levesteder som direkte skyldes klimaforandringer eller
- projekter eller planer, der er omfattet af fravigelsesmuligheden i naturdirektiverne (inden for Natura 2000-områder), eller projekter af væsentlig samfundsmæssig interesse, hvor der ud fra en vurdering af den enkelte sag ikke findes en mindre skadelig alternativ løsning (uden for Natura 2000-områder).

De omfattede naturtyper er for land-, kyst- og ferskvandsøkosystemer de samme naturtyper, som er omfattet af habitatdirektivet. For marine økosystemer omfatter forslaget de samme naturtyper som habitatdirektivet og havstrategidirektivet, hvilket dækker hele det danske havareal. Kravene til land- og havnatur overlapper i

et vist omfang eksisterende direktiver som habitatdirektivet, fuglebeskyttelsesdirektivet og havstrategirammedirektivet, men udvider forpligtelser og sætter – i forhold til habitatdirektivet – tidsfrist for, hvornår naturgenopretning i de pågældende områder skal være påbegyndt.

Genopretning af byøkosystemer

Med forslaget indføres krav om, at medlemsstaterne sikrer, at der i 2030 ikke sker nettotab af grønne byområder og trædækningen i byområder, og at der sker en stigning i grønne byområder på mindst 3 pct. i 2040 og 5 pct. i 2050. Derudover skal medlemsstaterne sikre en trædækning i byområder på mindst 10 pct. i 2050. Forslaget vil gælde for de 53 danske kommuner, som indgår i kategorien ”mest urbaniserede”.

Genopretning af vandløbs naturlige forløb og de tilhørende flodsletters naturlige funktion

Medlemsstaterne skal kortlægge og fjerne hindringer for vandløbs naturlige forløb med henblik på at nå målet i EU's Biodiversitetsstrategi om genopretning af mindst 25.000 km. vandløb i EU i 2030, samt for at bidrage til opfyldelsen af forordningens genopretningsmål for land-, kyst- og ferskvandsøkosystemer. Medlemsstaterne skal primært fokusere på at fjerne hindringer, som ikke er nødvendige for sejlads, vandforsyning, produktion af vedvarende energi eller andre anvendelser.

Genopretning af bestøverbestande

Medlemsstaterne skal vende nedgangen i bestøverbestande senest i 2030 og herefter opnå en stigende tendens hvert tredje år, indtil der er opnået tilfredsstillende niveauer. Kommissionen fastlægger i gennemførelsesretsakter en metode, der skal sikre en ensartet tilgang til indsamling af årlige data om og vurdere tendensen i bestøverbestande.

Genopretning af landbrugsøkosystemer

Med forslaget forpligtes medlemsstaterne også til at øge biodiversiteten i landbrugsøkosystemer, ud over de landbrug, som er omfattet af kravene til genopretning af landarealer. Medlemsstaterne skal herudover opnå en stigende tendens hvert tredje år, indtil der er opnået et tilfredsstillende niveau, for a) indeks for sommerfugle på græsningsarealer, b) organisk kulstof i dyrket mineraljord og c) landbrugsareal med landskabstræk med stor biodiversitet.

Desuden skal medlemsstaterne øge omfanget af almindelige agerlandsfugle. For medlemsstater med mere reducerede bestande, skal bestandene øges i forhold til datoen for forordningens ikrafttræden med et indeks på 105 eller 110 i 2030, 110 eller 120 i 2040 og 115 eller 130 i 2050, afhængigt af om bestandene historisk set er mere eller mindre reducerede. Danmark er i gruppen af medlemsstater med historisk mere reducerede bestande.

Endelig foreslås der bestemmelser i forhold til genopretning af kulstofrige lavbundsjord, der anvendes til landbrugsformål, og som er drænedede tørveområder. Det kan for eksempel være omlægning af dyrkede arealer til permanente græsarealer eller vådområder. Foranstaltningerne skal være indført for mindst 30 pct. af sådanne områder i 2030, 50 pct. i 2040 og 70 pct. i 2050. Heraf skal mindst en fjerdedel genoprettes til vådområder i 2030 og mindst halvdelen i 2040 og 2050. For at give medlemsstaterne en vis fleksibilitet kan drænedede områder med tørveudvinding, samt i et vist omfang områder med anden arealanvendelse (f.eks. skove), indgå i målopfyldelsen.

Genopretning af skovøkosystemer

Medlemsstaterne skal træffe genopretningsforanstaltninger for at øge biodiversiteten i skove, ud over de skove, som er omfattet af kravene til genopretning af landarealer. Med forslaget skal der herudover opnås en stigende tendens hvert tredje år, indtil der er opnået tilfredsstillende niveauer, for a) stående dødt ved, b) liggende dødt ved, c) skove med en uens alderssammensætning, d) sammenhæng af skove, e) almindelige skovfugle og f) lager af organisk kulstof.

2) Nationale naturgenopretningsplaner

Medlemsstaterne skal udarbejde naturgenopretningsplaner inden for to år efter forordningens ikrafttrædelse, og Kommissionen skal vurdere naturgenopretningsplanerne. Planerne skal omfatte perioden frem til 2050.

Der fremgår en række indholdsmæssige krav til planerne, som bl.a. skal indeholde:

- Kvantificeringen af de områder, der skal genoprettes for at opnå genopretningsmål, og angivelse af tiltag, der sikrer, at områderne ikke forringes.
- Beskrivelse af tiltag, der er planlagt for at opnå mål og forpligtelser i henhold til forordningen samt frister herfor.
- Overvågningstiltag.
- Beskrivelse af hvordan der er taget hensyn til klimaforandringer og -tilpasning og forebyggelse af naturkatastrofer.
- Finansieringsbehov frem mod 2050.

Områder, der skal genoprettes, kvantificeres, herunder skal landbrugs- og skovområder, der har behov for genopretning, udpeges og kortlægges. Kvantificeringen af naturtyper, der skal genoprettes, baseres bl.a. på oplysninger om:

- det samlede levestedsareal
- den del af levestedsarealet, som ikke er i en god tilstand,
- hvilket areal der som minimum er nødvendigt for at sikre naturtypens og dens arters levedygtighed, idet der tages hensyn til tab inden for mindst de seneste 70 år og forventede ændringer som følge af klimaforandringer samt
- hvilke områder, der er bedst egnede til en genetablering.

Kvantificeringen af levesteder, der skal genoprettes, baseres bl.a. på oplysninger om, hvilke levesteder der er nødvendige for at sikre arternes gunstige bevaringsstatus. Det tages hensyn til, hvilke områder, der er bedst egnede til at genetablere levesteder, sammenhængen mellem levestederne samt klimaforandringerne.

Herudover skal medlemsstaterne senest i 2030 fastsætte, hvad der udgør tilfredsstillende niveauer for genopretning af bestøverbestande samt landbrugs- og skovøkosystemer på baggrund af en ramme, som Kommissionen fastlægger i gennemførelsesretsakter.

Medlemsstaterne skal ved udarbejdelse af planerne tage andre mål og planer i betragtning, herunder mål og planer efter vandramme-, natur-, havstrategi-, luftforureningsdirektiverne, Biodiversitetskonventionen og den fælles fiskeripolitik. Planerne skal herudover koordineres med udpegelsen af særligt egnede områder for vedvarende energi, og samspillet mellem den nationale naturgenopretningsplan og den nationale energi- og klimaplan. Særligt for økosystemer, der går på tværs af grænser, fremmer medlemsstaterne om muligt synergi med andre medlemsstaters nationale genopretningsplaner.

De nationale genopretningsplaner skal udarbejdes i en inklusiv og effektiv proces. Kommissionen vurderer de nationale genopretningsplaner senest seks måneder efter modtagelsen. Medlemsstaterne tager behørigt hensyn til Kommissionens eventuelle bemærkninger og offentliggør den endelige genopretningsplan senest seks måneder herefter. Medlemsstaterne tager deres planer op til revision mindst hvert 10. år. Hvis Kommissionen finder, at en medlemsstats fremskridt ikke er tilstrækkelige til at opfylde målene og forpligtelserne, kan Kommissionen anmode medlemsstaten om at indgive et ajourført national genopretningsplan med supplerende foranstaltninger inden for seks måneder.

Medlemsstaterne sikrer, at der er adgang til at prøve lovligheden af de nationale genopretningsplaner ved en domstol eller et uafhængigt organ.

3) Overvågning og rapportering m.v.

Der skal gennemføres kortlægning, overvågning og nødvendig forskning samt fastsættes en række indikatorer for genopretningsmålene og -foranstaltningerne. Der skal rapporteres om genoprettede arealer hvert år, og der skal leveres visse data og gøres status over gennemførelsen af den nationale genopretningsplan hvert tredje år. Der stilles desuden nye og forøgede krav til datakvalitet og form. De seksårige forpligtelser til rapportering efter eksisterende direktiver fastholdes.

Kommissionen kan ved delegerede retsakter tilpasse grupperne af naturtyper og listen over omfattede marine naturtyper og arter og beskrivelse af indikatorer samt overvågningsmetoder.

Forordningen træder i kraft tyve dage efter offentliggørelsen i EU-tidende. Kommissionen vurderer anvendelsen af forordningen inden udgangen af 2035.

Europa-Parlamentets udtalelser

Den 27. februar 2024 vedtog Parlamentet teksten i førstelæsning og oversendte den derpå til Rådets formelle vedtagelse.

Nærhedsprincippet

Regeringen er enig i Kommissionens betragtninger om, at lovgivning på EU-plan er berettiget på grund af omfanget og den grænseoverskridende karakter af tab af biodiversitet og forringelse af økosystemer. Det fremgår af forslaget, at ved at fastsætte retligt bindende mål og forpligtelser for genopretning af økosystemer på EU-plan skabes sammenhæng i den indsats, der er brug for i EU for at nå det overordnede mål om genopretning af biodiversiteten i EU, og at Kommissionens overvågning af og rapportering om fremskridt vil medføre yderligere fordele og en mere effektiv indsats fra EU's og medlemsstaternes side.

Det vurderes på det foreliggende grundlag, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

Gældende dansk ret

Forslaget vil supplere eksisterende EU-forpligtelser, der bl.a. følger af fuglebeskyttelsesdirektivet, habitatdirektivet, vandrammedirektivet, havstrategidirektivet og forordningen om invasive ikke-hjemmehørende arter, der på forskellig vis er implementeret i dansk ret. Dansk natur- og miljølovgivning følger primært af forskellige love, herunder miljømålsloven, naturbeskyttelsesloven, lov om vandløb, lov om vandplanlægning, lov om skove, lov om jagt- og natur forvaltning, lov om havstrategi, havmiljøloven, planloven m.fl. Derudover er miljølovgivningen integreret i en række sektorlove, f.eks. fiskerireguleringen, regulering af vedvarende energi og anden sektorregulering.

Konsekvenser

Forslagets betydning for en lang række sektorer og aktiviteter vil afhænge af de rammer som gives medlemsstaterne for at tilrettelægge genopretningsindsatserne og gøre brug af undtagelsesbestemmelser, herunder bl.a. ift. energisektoren, fødevare- og landbrugsproduktion, fiskeriet, infrastruktur, klimatilpasningsindsatser råstofindvinding samt forsvarsaktiviteter.

Anvendelse af undtagelsesbestemmelser for projekter af samfundsmæssig interesse forventes at være relevant i forhold til konkrete projekter relateret til bl.a. klimatilpasning, udbygningen af vedvarende energi, olie- og gasproduktion offshore, lagring af CO₂, eldistributions- og transmissionsnettet og udrulningen af Power-to-X (PtX), infrastrukturprojekter, råstofindvinding og forsvarsaktiviteter. Nationale beslutninger om anvendelse af undtagelsesbestemmelser tilsidesætter dog ikke forpligtelsen til at gennemføre forordningens bestemmelser om opnåelse af målsætninger og krav om tiltag. Undtagelser kan derfor blive særligt byrdefuldt for sektorer, som anvender arealer, hvor yderligere genopretning i så fald skal finde sted. Målet på 90 pct. god tilstand forventes at være meget vanskeligt at nå i betragtning af de store arealmæssige udfordringer for planlagte og fremtidige klima- og energiaktiviteter, råstofindvinding og bundslæbende fiskeri.

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Forslaget kan potentielt have lovgivningsmæssige konsekvenser.

Statsfinansielle konsekvenser

Forslaget vil have betydelige statsfinansielle konsekvenser. Kommissionens forslag skønnes at indebære statsfinansielle konsekvenser på minimum 1,5 mia. kr. årligt. Med formandskabets kompromisforslag reduceres skønnet for de kvantificerede statslige minimumsomkostninger fra 1,5 mia. kr. til 1,3 mia. kr. årligt. En del af ændringerne af Kommissionens forslag er sket fsva. dele af forslaget, der er vanskelig at vurdere udgifter for.

De skønnede statsfinansielle omkostninger udgøres af:

- 1,1 mia. kr. årligt til forbedring af i alt ca. 175.000 hektar eksisterende naturarealer (der kan være indenfor eller udenfor udpegede Natura 2000-områder) og genetablering af i alt ca. 20.000 hektar natur, der i væsentligt omfang forventes at være på landbrugsarealer. I skønnet er ikke modregnet omkostninger til forpligtelser under eksisterende direktiver eller allerede igangsatte initiativer. Der er afsat 0,3 mia. kr. årligt fra 2023-2040 til aktiviteter ifm. habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiverne og det vurderes, at indsatsen i vandområdeplanlægningen vil bidrage til forbedring af søer og vandløb, men ikke forventes helt at kunne dække behovet på ca. 0,3 mia. kr. årligt. Det vurderes, at op til 40 pct. af de 20.000 ha ny natur kan være overlappende med allerede finansieret lavbundsindsats. Kompromisforslaget ændrer ikke på udgifterne hertil.
- Indsatsen til forbedring og genetablering af havnatur, hvor indsatsbehov ikke er muligt at kvantificere på nuværende tidspunkt, men forventes at være af betydeligt omfang. Kompromisforslaget forventes ikke at ændre på udgifterne hertil.
- Op til ca. 158 mio. kr. årligt til tilvækst af op mod i alt 70.000 hektar bynatur. Med kompromisforslaget reduceres udgiftsskønnet til 2,5 – 34 mio. kr. årligt, afhængigt af den nationale gennemførelse.
- Minimum 100 mio. kr. årligt til merudtag af i alt ca. 33.000 hektar lavbundsjord efter 2030 ud over indsatsen i *Aftale om grøn omstilling af dansk landbrug* af 2021, som løber frem til 2030. Med kompromisforslaget reduceres udgiftsskønnet til minimum 30 mio. kr. årligt frem til 2050.
- Minimum ca. 160 mio. kr. årlige driftsudgifter til planlægning, kortlægning, overvågning og forskningsbaseret rådgivning. De overvejende udgifter er til kortlægning af havarealet. Med kompromisforslaget reduceres udgiftsskønnet til minimum ca. 140 mio. kr. årligt.

Herudover kan der med forslaget være statsfinansielle konsekvenser ved øvrige krav, herunder bl.a. relateret til vandløbsnære arealer, bestøverbestande, landbrugs- og skovøkosystemer, klimatilpasning og råstofforsyning.

Det bemærkes, at afledte nationale merudgifter som følge af EU-retsakter som udgangspunkt holdes inden for eksisterende bevillinger, jf. budgetvejledningens bestemmelser herom.

Erhvervsøkonomiske konsekvenser

Forslagets væsentligste erhvervsøkonomiske konsekvenser skønnes at vedrøre:

- Fiskeriet, idet forslagets mål for havnaturen, sammen med havstrategidirektivet, med stor sandsynlighed vil indskrænke fiskeri med bundslæbende redskaber væsentligt. Beregninger af landingsværdier med bundslæbende redskaber i danske farvande viser, at et forbud mod bundslæbende redskaber i danske farvande ved et genopretningskrav på 90 pct. vil indebære reducerede landingsværdier for dansk fiskeri på mellem 289 mio. kr. til 728 mio. kr. (gennemsnit 2017-2021). Med kompromisforslaget gives mulighed for at reducere genopretningsmålet, og under antagelse af at målet reduceres til 75 pct. vil det reducere de tabte landingsværdier til mellem 102 mio. kr. til 726 mio. kr. Det øvre spænd tager udgangspunkt i, at de mest lukrative områder lukkes for bundslæbende fiskeri, hvilket der ikke er krav om i forordningen. Der er ikke fraregnet, at havstrategidirektivets forpligtelser vil skulle efterleves, hvor der

er fastsat en tærskelværdi på 75 pct. god tilstand. Der indgår ikke forventet afledt nedgang i omsætning for følgeerhverv. Omvendt må der forventes et øget potentiale for garnfiskeri mv., idet Kommissionen vurderer, at øgede fiskebestande kan være en af de positive eksternaliteter af forslaget.

- Landbruget, hvor krav til landbrugsarealer, herunder stigende tendenser af landskabstræk med høj biodiversitet og øget kulstoflager i mineraljord, vil medføre omkostninger. For så vidt angår kravet til øget kulstoflager i mineraljord vil omkostningerne forbundet hermed afhænge af dels indsatsbehovet og dels de anvendte virkemidler. Kravet kan f.eks. antages efterkommet vha. betydelig øget brug af efterafgrøder og at halm nedpløjes eller anvendes til produktion af biokul i stedet for at blive fjernet fra markerne til energiformål. Øgning af efterafgrøder vil kunne være forbundet med erhvervsøkonomiske omkostninger på ca. 0,2 mia. kr. årligt. Værdien af halm, der i dag anvendes til energi, udgør ca. 1 mia. kr. årligt, hvorfor de samlede omkostninger ved sådanne indsatser vil være ca. 1,2 mia. kr. årligt. Hertil kommer, at en række udgifter forbundet med eksempelvis sommerfugleindeks, indeks for agerlandsfugle og konnektivitet ikke kan skønnes. Omkostninger vil afhænge af den nationale tilrettelæggelse af indsatser til opnåelse af genopretningsmål. Med kompromisforslaget fjernes behovet for udlægning af nye landskabstræk med høj biodiversitet.
- Energisektoren, hvor forslagets mål om at igangsætte genopretning af 90 pct. af arealet af omfattede naturtyper, som ikke er i god tilstand, samt kravet om at undgå forringelse af de omfattede naturtyper, kan have stor betydning for udbygning af VE på havet, men også CCS, el-infrastruktur, gas- og olieproduktion, hvis ikke der tages hensyn hertil i den nationale planlægning og anvendes undtagelser. Målet på 90 pct. god tilstand forventes at være meget vanskeligt at nå i betragtning af de store arealmæssige udfordringer for planlagte og fremtidige klima- og energiaktiviteter. Med kompromisforslaget nedbringes de økonomiske omkostninger for energisektoren, herunder udbygning af VE, idet medlemsstaterne selv kan fastsætte målene for bløde sedimenter, som sand og grus, hvilket typisk er dem, der anvendes til opstilling af VE. Det vil sige, at der kan fastsættes et lavere mål end 90 pct., dog i overensstemmelse med havstrategidirektivet, hvor der ventes vedtaget en tærskelværdi på 75 pct. For naturtyper, hvor der typisk opstilles VE, går forslaget således ikke videre end eksisterende forpligtelser.
- Råstofindvinding, hvor forslagets mål for havnaturen – sammen med havstrategidirektivet -, samt kravet om at undgå forringelse af de omfattede naturtyper, vil have betydning for råstofforsyningen i Danmark. Kompromisforslagets krav om genopretning svarende til niveau for god miljøtilstand i havstrategidirektivet er en forbedring ift. kommissionens forslag, som i højere grad åbner op for muligheden for råstofindvinding.

Forslaget kan også have erhvervsøkonomiske konsekvenser for andre sektorer, bl.a. hav- og dambrugerhvervet og klimatilpasning.

Værdien af de samfundsøkonomiske gevinster

Kommissionen estimerer, at værdien af de samfundsøkonomiske gevinster af forslaget udgør ca. 23,6 mia. kr. årligt i Danmark (heri er ikke modregnet Kommissionens vurdering af statsfinansielle omkostningerne ved forslaget på ca. 1,3 mia. kr. årligt). Vurderingen er ikke efterprøvet i en dansk kontekst.

Beskyttelsesniveauet og andre konsekvenser

Gennemførelse af forslaget vil have en positiv påvirkning af beskyttelsesniveauet for natur i Danmark og EU, herunder bl.a. gennem bevarelse af biodiversitet, forbedring af jord- og vandkvalitet samt forbedring af fiskebestande. Det fremhæves endvidere i Kommissionens forslag, at genopretning af natur kan have en positiv betydning for bekæmpelsen af klimaforandringer.

Forslaget kan begrænse Forsvarets evne til at varetage national sikkerhed og hævde dansk suverænitet. Dette beror på, om der, på baggrund af de rammer som forslaget stiller, i den nationale genopretningsplan planlægges indsatser hvor de danske og allierede styrker øver, træner og uddanner.

Høring

Forslaget har været i skriftlig høring i EU Miljøspecialudvalget (med frist 8. august 2022).

Danmarks Naturfredningsforening (DN) bakker op om forslaget. DN finder, at forslaget er i overensstemmelse med de mest nødvendige skridt på vej mod en omfattende, forstærket og tiltrængt naturgenopretning i en europæisk og dansk kontekst. DN opfatter forslaget om et vigtigt konkret skridt i forhold til at indfri målsætningerne i EU's Biodiversitetsstrategi og EU's Grønne Pagt. Derfor finder DN det altafgørende, at ambitionerne i forslaget sikres, opretholdes og tidsfastsættes. DN bemærker i forlængelse heraf, at man finder, at Kommissionens økonomiske estimater for det økonomiske overskud ved naturgenopretning i Danmark er særdeles konservativt sat, og at Danmark således også har god økonomisk grund til at fortsætte arbejdet med at levere på EU's Biodiversitetsstrategi.

DN fremhæver elementer, som man mener, at Danmark skal arbejde for at sikre eller styrke for at hæve ambitionerne: Ift. det overordnede EU-mål for naturgenopretning på 20% af arealet inden 2030 fremhæver DN, at medlemsstaterne skal kunne holdes til ansvar for indfrielse af målet på EU-niveau, samt at det bør tydeliggøres at 20%-målet gælder ligeligt på land og hav. Endvidere understreger DN, at medlemsstaterne bør forpligtes til ambitioner, der rækker ud over målsætningerne i habitatdirektivet, samt at genopretningsaktiviteter bør være additionelle eller bygge oven på indsatser, der i forvejen foreligger i planer om eller krav til igen habitatdirektivet og fuglebeskyttelsesdirektivet samt anden EU-lovgivning med naturbeskyttelsesformål; ift. økosystemspecifikke mål finder DN, at ambitionsniveauet skal op, og at Danmark bør arbejde for delmål på 50% og 70% i hhv. 2030 og 2040 samt særligt vigtigt, et endemål på 100% i 2050. DN finder endvidere, at genoprettede områder skal sikres beskyttelse gennem EU eller national lovgivning, samt at Danmark skal arbejde for, at genopretning af marine naturtyper ikke bremses af den fælles fiskeripolitik. Ift. floder og vandløb bør ambitionsniveauet hæves for at sikre, at det ikke konflikter med vandrammedirektivet og nitratdirektivet. DN finder, at der skal tilføjes mål for fjernelse af barrierer for 2040 og 2050 samt, at Danmark bør arbejde for, at minimum 15 % af EU's floder og vandløb og de vandløbsnære arealer bliver genoprettet snarest muligt, og senest med planer efter vandrammedirektivet. Ift. genopretning af naturen i landbrugslandet bør ambitionerne præciseres, og Danmark bør arbejde for, at det sikres, at objektive forskningsbaserede mål er grundlaget for medlemsstaternes indsats. Endvidere mener DN, at ambitionsniveauet for genopretning af lavbundsområder/drænede tørvemoser/vådområder skal op, da man finder, at der her vil være en stor mulighed for positivt samspil mellem biodiversitet og klima. Ift. skovøkosystemer bør Danmark stå stejlt på, at ambitionsniveauet ikke udvandes, og det bør sikres, at det er objektive forskningsbaserede mål, der danner rammen om medlemsstaternes indsats og opnåelse af de enkelte indikatorer. Ift. forslagets synergier til klimaudfordringer bør disse have et skærpet fokus, og det bør præciseres nærmere, hvordan klimaeffekter, både afbødning og tilpasning, estimeres og monitoreres og sikres sammenlignelige på tværs af medlemsstaterne. DN fremhæver endvidere, at de såkaldte 'go-to areas' fra REPowerEU bør laves i koordinat med de nationale genopretningsplaner. Ift. genopretning af naturen i byer bør Danmark støtte forslagets målsætninger. Ift. de nationale genopretningsplaner, bør det sikres, at disse udarbejdes på et vidensbaseret grundlag med passende deltagelse af interessenter. For at sikre momentum og indarbejdelse af opdateret viden bør planerne opdateres hvert 5. år. Danmark bør arbejde for en hurtig vedtagelse af planerne, samt at der stilles krav til rettidig inddragelse af civilsamfundet, herunder at reference til Århuskonventionen skrives ind. DN fremhæver vigtigheden af at fastholde, at skadelige subsidier, der negativt kan påvirke forslagets målsætninger, skal beskrives i de nationale genopretningsplaner.

Danske Regioner bemærker, at klimaforandringerne gør, at mange naturområder vil ændre karakter, og der er bred enighed om, at man skal udnytte synergieffekter mellem biodiversitet og klimatilpasning, men at et statisk natursyn i særligt EU-reguleringen vanskeliggør dette. Danske Regioner bemærker, at Natura 2000-områder i praksis anses som en væsentlig hindring for at gennemføre klimatilpasning, og at EU's naturbeskyttelsesinitiativer i større grad bør tage klimaforandringer i betragtning.

Dansk Skovforening finder ikke, at forslaget i tilstrækkelig grad anerkender, at meget af EU's skovareal også er produktionsareal. Derudover finder Dansk Skovforening, at omfanget af forslagens restaureringskrav og fastsættelsen af nationale forpligtelser er uklare. Dansk Skovforening savner derfor: En analyse af betydningen af udkastet til forordningen for træproduktionen i Europa og deraf afledte konsekvenser uden for Europa, en beskrivelse af betydningen af forordningen for jordejerne, og hvordan de inddrages som de primære interessenter i forordningen, en beskrivelse i forordningen af de administrative implikationer af at skulle igangsætte genopretningsforanstaltninger (finansieret gennem EU-midler), overvågning og årlig rapportering, samt en analyse af omkostningerne til gennemførelse af forordningen – på samfundsplan og for jordbrugerhvervene.

Dansk Skovforening finder generelt ikke, at rapporteringsforpligtelserne i forslaget i forhold til at følge udviklingen af naturens tilstand og fremvise kontinuerlig fremgang giver mening i forhold til skovene / skovøkosystemer, grundet den naturlige langstrakte udviklingshorisont for disse. Endelig finder Dansk Skovforening, at forslagens oplæg til delegerede beføjelser til Kommissionen i forhold til fastsættelse af genopretningsniveauer og indikatorer er bekymrende.

Dansk Vand- og Spildevandsforening (DANVA) er overordnet meget positive, da man finder, at forslaget kan bidrage til at løse nogle af de store og omkostningstunge udfordringer, som forsyningerne har i disse år. Det fremhæves, at naturgenopretning vil kunne medvirke til at afhjælpe konsekvenserne af ekstremt regn, hvis indsatsen omfatter genskabelse af naturlige hydrologiske forhold i ådale med genslyngning og mulighed for oversvømmelse af nærtliggende arealer. Tilsvarende vil omlægning til mere naturskov uden dræning føre til mere naturlige hydrologiske tilstande, der også vil reducere behovet for store infrastrukturinvesteringer i byer. Endelig finder DANVA, at samtænkning mellem naturgenopretning og vandforsyning kan øge beskyttelsen af vigtige indvindingsområder til drikkevand. Konkret foreslår DANVA derfor, at hensyn til klimatilpasning og drikkevandsbeskyttelse kommer til at fremgå mere klart i forordningen.

Landbrug og Fødevarer (L&F) bakker op om, at der skal ske en indsats for natur og biodiversitet – også på europæisk plan – og ser landbruget som en helt central medspiller i denne indsats. Ikke desto mindre ser L&F med stor bekymring på forordningsforslaget, da man finder, at der er tale om en række ekstremt vidtgående mål, som det kan være vanskeligt på nuværende tidspunkt at forudsætte konsekvenserne af. L&F finder således, at det bør være en klar forudsætning, at der ikke sker en vedtagelse af en ny forordning, før der er helt klarhed over den præcise rækkevidde og de reelle konsekvenser af forslaget. Forslaget mangler efter L&Fs mening en tilbundsående analyse af konsekvenser for land- og skovbrugserhvervet – herunder en opgørelse af hvor stort et areal, der vil blive påvirket af genopretningsmålene - og man finder, at der bør gennemføres en solid vurdering af de sociale, miljømæssige og økonomiske konsekvenser, som restaureringsniveauet vil have inden man går videre med beslutningsprocessen i forhold til de bindende mål for naturgenopretning.

Endvidere finder L&F det vigtigt, at en kommende forordning ikke opstiller mål og tidsfrister, som enten ikke er realistiske at opfylde, eller som vil være så indgribende for blandt andet land- og skovbruget, at det kan få alvorlige konsekvenser for både de enkelte lodsejere og for forsyningssikkerheden af blandt andet fødevarer. L&F bemærker i den forbindelse, at man finder, at forslaget lægger op til direkte urealistiske mål samt at sådanne bl.a. vil svække incitamentet til medvirken fra private lodsejere. L&F fremhæver i den forbindelse, at det vil være afgørende, at en kommende genopretningsindsats respekterer den private ejendomsret. Man finder, at det vil være helt uacceptabelt, hvis man vælger at gennemføre genopretningsindsatserne, som hel eller delvist erstatningsfri regulering, og det vil være en afgørende forudsætning, at indsatser på private arealer sker frivilligt og i tæt dialog med de berørte lodsejere.

L&F finder, at en helt central udfordring med forslaget er, at det ikke anviser klare og vedvarende finansieringskilder i forhold til de meget store økonomiske konsekvenser, som man mener det vil medføre. L&F

fremhæver i den forbindelse, at man finder, at forslaget oplæg til at anvende midler fra den fælles landbrugspolitik indebærer en række alvorlige udfordringer, herunder at midlerne i landbrugspolitikken allerede er udnyttet fuldt ud i forhold til målsætninger m.v., der allerede skal opnås i dag. Desuden fremhæves, at landbrugspolitikken ikke kan anvendes til finansiering relateret til områder, der tages ud af landbrugsdrift og dedikeres alene til natur og biodiversitetsformål. Det bør derfor være en forudsætning for en dansk opbakning til forordningen, at Kommissionen fremlægger en realistisk finansieringsplan for opfyldelse af forordningen, som man fremhæver vil generere et meget stor behov for finansiering i Danmark både hos private og myndigheder.

L&F finder, at forslaget på en lang række områder rummer store uklarheder i forhold til definitioner m.v. Der vil for at kunne vurdere rækkevidden af forslaget være behov for at fastlægge klare forståelser af, hvordan centrale begreber i udkastet vil skulle fortolkes i praksis, samt hvad der reelt set forstås ved de forskellige begreber, der anvendes. Samtidig finder L&F det dybt problematisk, at der med forslaget lægges op til, at der skal fastlægges mål for områder, hvor der ikke foreligger eksisterende baseline eller monitoringsystemer. Det er helt afgørende, at der foreligger tilstrækkelig viden om de forskellige indikatorer m.v., inden man fastsætter mål – dette med henblik på, at sikre, at tiltag gennemføres mest effektivt.

L&F bemærker, at der med valg af en forordning er risiko for, at der fastsættes mål eller indsatser, som ikke er målrettet de enkelte medlemslandes behov og derved ikke giver den optimale indsats for natur og biodiversitet. Samtidig finder L&F forslaget oplæg til brugen af delegerede retsakter til at foretage ændringer i forordningens bilag bekymrende. Begge disse forhold bør ifølge L&F analyseres nøje i forhold til medlemsstaterne indflydelse, og man finder, at det bør overvejes om målene for genopretning med fordel kunne fastlægges i et direktiv, der i L&Fs optik vil give et langt større nationalt råderum.

I forhold til udarbejdelse af nationale genopretningsplaner understreger L&F vigtigheden af, at dette sker i dialog med både lodsejere og lodsejerorganisationer, samt at man opfatter det som en alvorlig mangel, at dette ikke fremgår eksplicit i forslaget som et krav til processen.

Tænketanken Hav glæder sig over, at genopretning af havets natur og biodiversitet nu kommer på dagsordenen med dette forslag til forordning. Man opfordrer regeringen til at holde fast i sine ambitioner og sikre, at den endelige forordningstekst forbliver ambitiøs. Tænketanken Hav finder det samtidig vigtigt at sikre, at gennemførelsen af forordningen sker på en måde, der sikrer, at havets tilstand forbedres samtidig med, at en bæredygtig brug af havet muliggøres.

For at fremme indsatsen for biodiversiteten opfordrer Tænketanken Hav Danmark til, ligesom EU-Kommissionen, at starte det forberedende arbejde allerede nu, inden forordningen vedtages. Dette gælder både, hvad angår analyser, kortlægning af økosystemer og indsamling af viden, herunder om egnede lokaliteter til marin naturgenopretning, synergieffekter mellem naturgenopretning og klima, udvikling af effektive metoder til naturgenopretning mv. Man finder, at der bør afsættes væsentlige midler hertil. I forlængelse heraf finder Tænketanken Hav det vigtigt, at der sker en videns- og kompetenceopbygning, herunder en samling af kompetencerne i de myndigheder, som forvalter havet i Danmark. Samtidig bør man allerede nu inddrage naturgenopretning i de igangværende forhandlinger om Danmarks Havplan.

Tænketanken Hav savner en bedre kobling til beskyttede havområder i forslaget og finder, at havstrategidirektivets krav om, at indsatsprogrammer skal indeholde geografiske beskyttelsesforanstaltninger, bør være en integreret del af forordningen om naturgenopretning. Ligeledes savner man sammenhæng med direktivet om maritim fysisk planlægning og de nationale havplaner og finder, at dette bør fremgå i forordningen med henblik på at sikre koordination og relevant genbrug af data. For at sikre bedre viden og data om det marine miljø finder Tænketanken Hav, at det bør kræves i forordningen, at data indsamlet i regi af miljøvurderinger mv. under VVM-direktivet også anvendes her. I det hele taget finder man, at der bør stilles krav om at genbruge data så meget som muligt – uanset om det indsamles i privat eller offentligt regi.

Tænketanken Hav finder det er positivt, at der skal være en kobling til klimaindsatsen, men naturlig CO₂-lagring i marine økosystemer bør også inddrages. Målene i forordningen bør således suppleres med et mål om naturlig CO₂ fanget i økosystemer, herunder i marine økosystemer – som et supplement til EU's eksisterende reduktionsmål for CO₂-emissioner for 2030.

Tænketanken Hav anbefaler, at forordningen kræver, at lokalsamfund og interessenter altid inddrages i naturgenopretning, og at den private sektor inddrages i videst muligt omfang, da man finder, at dette vil skabe de mest langtidsholdbare resultater med bred opbakning samfundet. Der bør være mere præcise krav til omfanget af denne inddragelse.

Tænketanken Hav finder, at forordningen bør tage stilling til håndteringen af fiskeriregulering udenfor 12 sømil-grænsen, da man finder, at der kan være tilfælde hvor det kan være nødvendigt, at EU-Kommissionen beslutter fiskeriregulering til at opfylde de marine genopretningsmål inden for de fastsatte tidsfrister. I forlængelse heraf finder Tænketanken Hav, at der også bør tages stilling til, hvordan de arealbaserede genopretningsforanstaltninger kan følges op med mere generelle tiltag ift. fiskeriet, såsom fastsættelse af kvoter eller regler for anvendelse af bestemte fiskeriredskaber mv.

Verdens Skove stiller sig overordnet positivt over for forslaget. Verdens Skove finder det positivt, at der ikke må ske forringelser, og at samspillet mellem klima, energi, biodiversitet osv. tages i betragtning. Man finder forslaget vigtigt og opfordrer regeringen til at arbejde for det og have in mente, at Europas beskyttede områder ikke har det godt. Verdens Skove ser forslaget som ikke blot en mulighed for at etablere mere beskyttet natur, men også for at sikre en effektiv beskyttelse i eksisterende kategoriserede område for at formindske den meget alvorlige biodiversitetskrise.

Verdens Skove ser positivt på de konkrete mål i forslaget, herunder målet om at øge biodiversiteten i skov-økosystemer, samt de mere overordnede mål om at genoprette alle økosystemer i dårlig tilstand inden 2050. Verdens Skove ser forslaget som helt nødvendigt, hvis EU skal leve op til målsætningerne i biodiversitetsstrategien, hvorfor man finder, at Danmark bør arbejde for at forslaget ikke udvandes eller svækkes, men i stedet styrkes, blandt andet ved at hæve målene fra 90 pct. til 100 pct. i 2050.

Verdens Skove savner en sammenkobling mellem forslaget og målene i EU's Biodiversitetsstrategi om, at 30 pct. af EU's landjord og marine områder skal beskyttes, hvoraf 10 pct. skal være strengt beskyttet. Verdens Skove finder, at genopretning og beskyttelse hænger tæt sammen, og det ville være på sin plads, at nogle af de genoprettede økosystemer under dette forslag også senere hen opnår beskyttelse – måske endda streng beskyttelse.

I forhold til skovenes rolle glæder Verdens Skove sig over, at målene rækker ud over Natura 2000, og opfordrer Danmark til at arbejde for, at dette bliver fastholdt. Man finder, at krav til genopretning af skovøkosystemer ikke bør udvandes eller på anden måde forringes. Verdens Skove finder, at Danmark bør arbejde for, at Kommissionen skal godkende medlemsstaternes mål for tilfredsstillende niveau for genopretning af skov-økosystemer, og at der bør fastsættes fælles mål og standarder, da Verdens Skove finder, at der skabes risiko for, at barren sættes for lavt, hvis medlemsstaterne selv fastsætter målene.

Verdens Skove finder, at der mangler konkrete muligheder for Kommissionen til at sikre opretholdelse af de fastsatte mål i forslaget. Verdens Skove finder, at Danmark bør arbejde for, at det eksempelvis indskrives, at Kommissionen kan komme med direkte krav til medlemsstaterne naturgenopretningsplaner, eller indskrives specifikke konsekvenser, hvis man ikke når målsætningerne.

Verdens Skove bemærker, at det er helt essentielt, at medlemsstaterne kommer i gang så hurtigt som muligt, da biodiversitetskrisen er presserende, og man finder derfor, at Danmark bør arbejde for, at tidsperioden til

at udforme nationale genopretningsplaner forkortes fra 24 til 12 måneder, og at planerne revideres hvert 5. år frem for hvert 10. år. Det bemærkes videre, at Danmark bør arbejde for, at der kommer konkrete mål for, hvornår ”god tilstand” er opnået, og at dette vurderes af Kommissionen.

Verdens Skove opfordrer til, at bestemmelserne om adgang til retfærdighed ikke udvandes, herunder at det skal være uden omkostninger at klage. Adgangen til at klage bør også forbedres, bl.a. ved at tilføje en reference til Aarhus Konventionen.

Endelig støtter Verdens Skove op om de konkrete mål for at sikre grønne urbane områder, men er bekymret for, hvordan der sikres biodiversitet, når målene blot er baseret på kvantitet.

Verdensnaturfonden (WWF) støtter forslaget om en forordning om naturgenopretning idet man finder, at det vil være en afgørende og nødvendig mulighed for at bringe naturen tilbage i Europa. WWF finder, at forslaget indeholder stærke elementer som f.eks. det overordnede mål om arealbaserede genopretningsforanstaltninger på 20 % af EU's land- og havareal inden 2030 samt tidsbundne og resultatbaserede genopretningsforpligtelser og mål for naturtyper og økosystemer. WWF bemærker, at disse vil forpligte medlemsstaterne til at gøre fremskridt med hensyn til at genoprette sårbare arter og deres levesteder i land- og havområder, der i øjeblikket ifølge WWF overudnyttes af intensiv praksis og produktionsaktiviteter. Desuden finder WWF det positivt, at medlemsstaterne skal udarbejde nationale genopretningsplaner med de vigtigste elementer om, hvad der skal genoprettes, hvor og hvordan det skal finansieres. Endvidere bemærker WWF, at Kommissionens revision og den dermed forbundne forpligtelse for medlemsstaterne til at tilpasse deres planer i overensstemmelse hermed ser lovende ud med henblik på at sikre, at planerne giver resultater.

WWF opfordrer til, at forordningen vedtages uden forsinkelse, og at den styrkes, hvor det er nødvendigt. De vigtigste punkter, der efter WWFs opfattelse kræver en styrkelse, er følgende: 1) Styrkelse af forvaltningen for at sikre, at medlemsstaterne kan holdes ansvarlige for deres bidrag til det overordnede mål for hele EU; 2) øge ambitionsniveauet for de arealbaserede genopretningsmål både med hensyn til tidsplan og det areal, der skal genoprettes; 3) målene for genopretning af havmiljøet bør ikke være afhængige af den fælles fiskeripolitik's procedurer, og der bør tilføjes en beskyttelsesmekanisme for at sikre, at medlemsstaternes manglende evne til at nå til enighed om en fælles henstilling ikke underminerer gennemførelsen af effektive genopretningsmål; 4) forordningen bør fastsætte kvantificerede og tidsbestemte mål for at fjerne hindringer. Medlemsstaterne bør forpligtes til at genoprette 15 % af flodlængden til frit flydende floder. Den nuværende tekst, der ifølge WWF primært omhandler forældede hindringer, begrænser bestemmelsens anvendelsesområde og bør udgå. Prioriteringen af hindringer bør i stedet foretages på nationalt plan eller på vandløbsoplandsniveau ved hjælp af en vurdering fra sag til sag, hvor der tages hensyn til hindringens specifikke formål og de økologiske fordele ved fjernelse samt behovet for at sikre forbindelsen mellem marine økosystemer og ferskvandsøkosystemer; 5) mål om genopretning af drænedede tørveområder bør udvides til også at omfatte andre former for arealanvendelse end landbrug, f.eks. skovbrug. Der skal være en klar forpligtelse til at genoprette alle nedbrudte tørveområder uanset den nuværende arealanvendelse, og det skal præciseres, at alle drænedede tørveområder skal genoprettes og vådlægges. Desuden bør målene for genopretning af tørveområder generelt øges både med hensyn til tidsrammer og areal; 6) i forhold til de indikatorbaserede mål for genopretning af landbrugs- og skovøkosystemer savner WWF kvantificerede, tidsbundne mål og finder, at der er behov for en klar ramme og vejledning om de minimumskrav, som medlemsstaterne skal opfylde for at definere disse tilfredsstillende niveauer; 7) forslaget bør indeholde en forpligtelse for Kommissionen til at vurdere den eksisterende EU-støtte til naturgenopretning og undersøge mulighederne for at udvide denne støtte, f.eks. ved at oprette særlige midler til naturgenopretning i forbindelse med midtvejsrevisionen af EU's flerårige finansielle ramme; og 8) overholdelsesstrukturen skal gøres mere robust for at muliggøre håndhævelse og korrekt overvågning og sikre, at hver enkelt medlemsstat bidrager retfærdigt til det overordnede mål.

Sagen har været i høringen i EU Miljøspecialudvalget forud møde i udvalget den 29. november 2022.

Green Power Denmark finder det afgørende, at der ikke træffes beslutning om forslaget før end de nødvendige konsekvensanalyser foreligger. Relateret til forordningen om en ramme for fremskyndelse af udbredelsen af vedvarende energi understreger Green Power Denmark behovet for at sikre sameksistens, herunder særligt mellem naturgenopretning og vedvarende energi, som en del af naturgenopretningsforslaget. Desuden finder Green Power Denmark det bekymrende, at der fremlægges forslag til to forordninger med så stort et overlap i interessefelt, uden at der i Green Power Danmarks optik tages højde for sameksistens, herunder også sameksistens i forhold til hvordan forordningerne skal arbejde sammen.

Tænketanken Hav opfordrer Miljøministeriet til at dele analysen af forslagens konsekvenser, når den foreligger og understreger i den forbindelse, at Kommissionen har estimeret, at fordelene ved naturgenopretning generelt overstiger omkostningerne, og at der også vil være omkostninger ved ikke at gøre en indsats for at standse tabet af natur. Tænketanken Hav understreger behovet for, at der afsættes væsentlige midler til den nationale implementering, herunder i forhold til at overholde tidsfrister frem for at udskyde indsatserne. Tænketanken Hav har forståelse for behovet for en vis fleksibilitet i den nationale implementering, men understreger samtidig, at det er vigtigt, at øget fleksibilitet ikke betyder, at forslagens overordnede mål reelt ikke opnås. Man opfordrer derfor til, at regeringsholdningen justeres således, at det fremgår, at fleksibiliteten sikres uden at gå på kompromis med ambitionerne i forslaget. Tænketanken Hav finder det helt afgørende, at der anlægges en bredere tilgang til naturgenopretning, end man hidtil har haft under habitatdirektivets marine elementer, som man ikke finder er dækkende for havmiljøets økosystemer. I forhold til regeringens holdning om definitioner finder Tænketanken Hav derfor, at det bør fremgå, at forslagens definitioner bør afspejle, at havområdet er dækket af flere forskellige miljø- og naturdirektiver og -regelsæt, herunder havstrategidirektivet.

Danmarks Naturfredningsforening (DN) understreger behovet for at Kommissionens estimater over de positive økonomiske effekter af forslaget (herunder et årligt overskud for Danmark på næsten 3 mia. EUR, svarende til ca. 22,3 mia. DKK) reflekteres i regerings stillingtagen hertil. DN fremhæver desuden vigtigheden af, at man i forhandlingerne af forslaget ikke sænker ambitionerne omkring forpligtelsen til at sikre mål om naturgenopretning i EU. I forhold til tidsfrister for udarbejdelse af nationale genopretningsplaner har DN forståelse for, at det kan tage tid at udarbejde disse, men finder samtidig, at det bør fremgå af regeringens holdning, at tidsfrister skal sikre opnåelse af forslagens mål i hhv. 2030, 2040 og 2050.

Landbrug & Fødevarer udtrykker generel opbakning til regeringens holdning, omend man stadig overordnet set er bekymret for konsekvenserne af forslaget. Man finder det positivt, at konsekvenserne af forslaget analyseres og fremhæver i den forbindelse vigtigheden af, at se på betydningen af konkrete arealmål for anvendelsen af arealet. Inddragelse af lodsejere understreges som afgørende.

Verdensnaturfonden (WWF) er bekymret for udvanding af forslaget i forhandlingerne. WWF understreger ønsket om, at fordelene ved naturgenopretning indgår i analysen af de økonomiske konsekvenser af forslaget, herunder betydningen af naturtiltag for klimaindsatser. WWF opfordrer til interessentinddragelse i det økonomiske analysearbejde. Desuden fremhæver WWF vigtigheden af at tage implementering af de kommende globale naturmål med i betragtning i behandlingen af forslaget. I forhold til tidsfrister fremhæver WWF, at man, selvom der kan være behov for øget kortlægning særligt af marine områder, finder, at der allerede nu er tilstrækkelig viden til at udarbejde genopretningsplaner og igangsætte naturgenopretningsaktiviteter.

Dansk Industri (DI) finder det positivt, at man analyserer konsekvenserne. Endvidere finder man det positivt, at der lægges op til fleksibilitet i forhold til nationale tiltag. Endelig fremhæver DI vigtigheden af, at man kan bruge træ og biomasse fra naturområder i industrien.

Dansk Skovforening finder det positivt at man analyserer konsekvenser. Man opfordrer til øget fokus på kvalitet i naturgenopretningstiltag, fremfor hvad man opfatter som i for høj grad, at have fokus på kvantitet og

målsatser for arealer. Da implementeringen af en kommende forordning vil påvirke ned på ejendomsniveau, fremhæves vigtigheden af, at inddrage lodsejere og generelt at sikre respekten for ejendomsretten.

Danmarks Jægerforbund udtrykker opbakning til at styrke naturgenopretning i både Danmark og EU og fremhæver, at man med forslaget ser en ambitiøs plan, der kan vende udviklingen for agerlandsfugle i landbrugsøkosystemet.

Sagen har været i skriftlig høring i EU Miljøspecialudvalget med frist den 22. marts 2023.

NOAH mener at Kommissionens forslag er et skridt i den rigtige retning og at Danmark bærer et særligt stort ansvar grundet et relativt lavt niveau af naturbeskyttelse især på land. NOAH finder det misvisende at forslaget har negative økonomiske konsekvenser for landbruget og fiskeriet, da man mener, at disse sektorer, aggregeret set, underminerer det naturressourcegrundlag de er afhængige af. I forlængelse heraf finder NOAH, at man bør anvende en langsigtet betragtning samt at man i en samfundsøkonomisk analyse af disse erhverv også bør medtage det nuværende niveau af stats- og EU-støtte, som man finder er yderst signifikante. NOAH mener heller ikke, at det med rimelighed kan siges, at energisektoren skulle opleve gener pga. naturbeskyttelse, hvis man undgår at anskue problemstillingen i et siloperspektiv. Med henvisning til den udbredte foderproduktion i Danmark mener NOAH, at arealanvendelsen hertil vil være oplagt at ændre på, for at frigøre plads til udbygningen af vedvarende energi og naturgenoprettelse. Derudover finder NOAH, at de statsfinansielle konsekvenser på 1,3 mia. kr. er overskuelige sammenholdt med de estimerede gevinster ved forslaget. Derfor mener NOAH ikke, at der er nogle væsentlige årsager til at Danmark ikke kan bidrage til målsætningen på lige fod med alle andre EU-lande. NOAH bemærker i forlængelse heraf, at man mener, at Danmark i den sammenhæng bærer et væsentligt historiske ansvar. NOAH finder, at problemet med regeringens tilgang er, at den i NOAHs optik overvejende benytter en "business as usual" tilgang og beror sig på silotænkning fremfor at tænke holistisk, systemisk og dynamisk, og at se de mange synergier der ifølge NOAH er mulige i den danske arealanvendelse.

Landbrug og Fødevarer (L&F) er enige i, at forslaget til forordning om naturgenopretning kan have alvorlige konsekvenser både statsfinansielt, erhvervsøkonomisk samt for arealanvendelsen i øvrigt og bakker fuldt ud om op regeringens holdning om, at det er centralt, at forslagets negative konsekvenser nedbringes væsentligt, og at det fortsat skal være muligt at prioritere væsentlige samfundshensyn som fødevarerproduktionen. L&F vil dog ydermere opfordre til, at den danske holdning til forslaget skærpes således, at det tydeligt fremgår, at der ikke kan bakes op om forslaget med mindre, det sikres, at forslaget tilpasses, så de negative konsekvenser nedbringes væsentligt. Det er endvidere L&Fs klare opfattelse, at det vil være yderst u hensigtsmæssigt, hvis man fra dansk side forlader sig på at minimere negative konsekvenser gennem brug af undtagelsesbestemmelser, idet det ikke kan forudsiges, hvordan disse fremadrettet vil blive udformet, fortolket og administreret. Man finder derfor, at det bør sikres, at forordningen ikke får et utilsigtet omfang af negative konsekvenser gennem konkrete ændringer i forordningens indhold og formuleringer. Ift. vurderingen af statsfinansielle konsekvenser og behovet for udtag af landbrugsjorder fremhæver L&F vigtigheden af, at hvis disse mål fastholdes, skal det ske gennem frivillige ordninger og mod fuld kompensation, hvilket vil påføre staten en betydelig omkostning. Ift. erhvervsøkonomiske konsekvenser og evt. brug af efterafgrøder tager L&F stærk afstand fra et sådan forslag og fremhæver også her, at en sådan indsats skal ske gennem frivillige aftaler og mod betaling, hvorfor omkostningen også bør fremgå af de statsfinansielle konsekvenser. Specifikt vedr. forslaget om øget optag af kulstof i mineraljorder finder L&F det afgørende, at der sikres en national fleksibilitet i forhold til målsætninger, da der er meget stor forskel på kulstofindholdet i jorden blandt de forskellige medlemslande, og der bør tages hensyn til, at der medlemslande, såsom Danmark, der allerede i dag har et højt kulstofindhold i jorden. En central bekymring for L&F er forslaget til bestemmelser om, at der ikke må ske forringelse af områder med naturtyper. L&F understreger, at hvis dette vil kunne betyde, at der skal gribes ind overfor bestående lovlige aktiviteter, som det fx i dag er tilfældet med husdyrlovens specifikke ammoniakrestriktioner, mener man, at det vil kunne få store conse-

kvenser for eksisterende lovlige aktiviteter, herunder eksisterende produktion i både landbrug og andre erhverv. Derfor mener L&F, at denne potentielle konsekvens bør fremgå af beskrivelse af konsekvenser for blandt andet landbrugserhvervet. Men henvisning til bekymring over konsekvenser af forslaget bestemmelser om genopretning af naturtyper både i og uden for Natura 2000 finder L&F, at der bør arbejdes for at indskrænke rækkevidden af forordningen til at være i overensstemmelse med habitatdirektivet. Endelig opfordrer L&F til, at der i de fortsatte konsekvensvurderinger også medregnes, hvilken betydning forslaget kan få for skovbrugssektoren.

Verdens Skove finder det dybt beklageligt, at regeringen udelukkende har fokus på de negative statsfinansielle og erhvervsøkonomiske konsekvenser, når Kommissionens beregninger tydeligt viser, at de positive gevinster - også de økonomiske - langt overgår disse. Verdens Skove understreger vigtigheden af en styrket indsats for naturen i Danmark. Desuden efterlyser man en fremhævelse af betydningen af naturgenopretning for samfundet generelt, herunder ift. reduktion af klimaforandringer og klimatilpasning samt som grundlag for en lang række sektorer inkl. landbrug, fiskeri og skovsektoren, der efter Verdens Skoves opfattelse vil nyde godt af naturgenopretning.

Verdens Skove understreger vigtigheden af at den danske regering støtter Kommissionens forslag og ikke modarbejder denne vigtige dagsorden. Med henvisning til at man finder, at forslaget fra Kommissionen netop tager højde for at genopretning skal koordineres med nationale klima- og energiplaner, mener Verdens Skove det overdrevet at insinuere at fødevarer og energiproduktion er truet af forslaget.

Greenpeace finder det yderst problematisk, at regeringen lægger op til at arbejde for et lavere ambitionsniveau i Rådet, der risikerer at udvande forordningen, samt at regeringen lægger op til en dansk minimumsimplementering af forordningen. Man finder det endvidere problematisk, at regeringen kun forholder sig til forslaget negative statsfinansielle og erhvervsøkonomiske konsekvenser, og ikke medregner og understreger de meget store positive gevinster ved at genoprette natur, som forslaget også indebærer. Greenpeace finder det herunder særlig problematisk, at regeringen ikke forholder sig til de store klimamæssige gevinster ved lagring af kulstof i jord og biomasse, og at naturgenopretningsforordningen dermed vil bidrage positivt til opnåelse af Danmarks og EU's klimamål. Greenpeace finder vi det også særlig problematisk, at regeringen ikke redegør for, at Kommissionens forslag vil bidrage positivt til at opnå målene i regeringsgrundlaget, herunder efterlevelse af vandrammedirektivet. Endelige finder man, at regeringens holdning til, at medlemslandene skal have en længere tidsfrist for udarbejdelse af nationale genopretningsplaner, er under al kritik.

Danmarks Jægerforbund er fortsat positive over kommissionens forslag til forordning om naturgenopretning. Med henvisning til regeringens bekymring over negative statsfinansielle og erhvervsøkonomiske konsekvenser opfordrer Danmarks Jægerforbund regeringen til, at se naturgenopretning som en investering, der sikrer nuværende og udbygger fremtidige økosystemtjenester til gavn for samfundet. I forhold til gennemførelse af naturgenopretningstiltag opfordrer Danmarks Jægerforbund på det kraftigste til, at inddrage alle interessenter i en inkluderende proces, som giver ejerskab for naturgenopretningen både lokalt og nationalt.

Tænketanken Hav er enig i, at gennemførelse af forslaget vil have en positiv påvirkning af beskyttelsesniveauet for naturen i Danmark og EU og at genopretning af natur kan have en positiv betydning for bekæmpelsen af klimaforandringer. I forlængelse heraf mener Tænketanken Hav, at regeringen bør tilpasse sit mandat og arbejde for: At fastholde et højt ambitionsniveau i forslaget, idet det som udgangspunkt er mindre ambitiøst end havstrategidirektivet, som kræver at hele Danmarks havområde skulle have været i god tilstand i 2020; at forordningsforslaget kobles tættere til forpligtelserne i havstrategidirektivet; at der etableres en EU-naturgenopretningsfond, som understøtter implementeringen af forordningen; at det danske fiskeri understøttes til at videreudvikle et mere miljømæssigt bæredygtigt fiskeri; og at Folketinget afsætter de nødvendige midler til genopretning af havområdet. Tænketanken Hav udtrykker uenighed i forhold til regeringens beskrivelse af forslaget i relation til gældende ret, idet man understreger, at Danmark gennem EU-lovgivning allerede er forpligtet til at opnå god økologisk tilstand i kystvande i 2015 (og allersenest i

2027), god miljøtilstand i hele havområdet i 2020 og gunstig bevaringsstatus for bestemte marine naturtyper og arter.

Dansk Skovforening finder at forslaget vil have betydelige økonomiske konsekvenser for skovbrugserhvervet og efterlyser derfor en beskrivelse af disse i grundlaget for regeringens holdning.

DI ser generelt positivt på Kommissionens forslag. Man påpeger dog, at det på nuværende tidspunkt er vanskeligt, at kunne tolke de konkrete konsekvenser af forslaget og understreger behovet for mere klar afgrænsning, definitioner og begreber samt afklaringer i forhold til fx forskellige branchers forpligtelser og konsekvenser. DI finder, at der er behov for yderligere økonomiske konsekvensanalyser af forslaget, herunder på brancheniveau. Endvidere mener DI, at fleksibilitet i forslaget i forhold til lokale (landes) forhold, naturgrundlag mm. vil være afgørende for en dansk implementering, herunder at det muliggøres at prioritere væsentlige hensyn såsom fx energi- og fødevarerproduktion, anlæg mm. DI finder, at genopretningsmål- og forpligtelser skal samtænkes med eksisterende EU-regulering, og at det derudover er afgørende, at forslaget giver mulighed for, at medlemsstaterne også kan samtænke øvrige oplagte planer og indsatser, hvor der kan være sammenfaldende interesser eller konflikter. DI opfordrer regeringen til at involvere erhvervslivet i det fremadrettede arbejde, bl.a. i forhold til vurderinger af forslagets indgriben eller, hvor det vurderes at være forholdsmæssigt byrdefuldt, undtagelser, økonomiske konsekvensanalyser fx på brancheniveau og ikke mindst fremadrettet i forhold til udarbejdelse af nationale genopretningsplaner. DI fremhæver behovet for at opnå sammenhæng og synergier med en række andre lovgivninger, planer, mål og arealanvendelser i Danmark mm., for at implementering af forslaget sker så omkostningseffektivt som muligt, men også for at få de bedste resultater. Derudover finder man, at det vil være afgørende at også proportionalitet i forhold til påvirkning af biodiversitet og økonomiske konsekvenser/forpligtelser vil være en vigtig del af de fremadrettede konsekvensanalyser, implementering mm.

Danmarks Naturfredningsforening (DN) finder det, med henvisning til regeringsgrundlagets angivelse af, at vor tids største udfordring er klima- og biodiversitetskrisen, besynderligt at regeringen understreger, at Danmark generelt støtter formålet med forordningen, hvorefter man modsætter sig de konkrete forpligtelser og udtrykker bekymring over tidsfristerne i forslaget. DN finder det dybt beklageligt, at den danske regering grundlæggende anlægger en meget problematiserende tilgang til naturgenopretning og forbedring af biodiversitet med dette rammenotat, herunder fokus på de negative konsekvenser ved naturgenopretning. DN finder det dybt betænkeligt at notatets resumé alene giver indtryk af, at forslaget vil kunne medføre store afledte udgifter, når EU-Kommissionen når frem til, at der for Danmark netto vil være samfundsøkonomiske gevinster årligt på mere end 23 mia. kroner. DN finder, at notatet giver indtryk af, at der hos regeringen er en dyb modvilje mod ambitionsniveauet for naturgenopretning med henvisning til bekymring for de økonomiske konsekvenser samt dybe forbehold over for EU-Kommissionens beregninger af de økonomiske fordele, mens der ikke stilles spørgsmål ved EU-Kommissionens beregninger af udgifterne. DN finder at regeringen med den beskrevne tilgang vil arbejde for at kommende EU-regulering på naturområdet bliver så uambitiøs som muligt. DN efterlyser hvilke tiltag regeringen konkret støtter i forslaget mhp. at opnå en naturgenopretning og en forbedring af biodiversiteten. Man finder det underligt, at Danmark arbejder for markant at svække Kommissionens forslag til naturgenopretningsforordningen og dermed at svække indsatsen for naturgenopretning – ikke kun i Danmark – men i hele EU. Som DN ser det, går regeringens holdning mod både grundkernen i EU's biodiversitetsstrategi og Kunming-målene for biodiversitet, der blev vedtaget i Montreal i december 2022. Det er dybt bekymrende, at Danmark med denne linje reelt viser, at der ikke er et ønske om at vende tilbagegangen for biodiversiteten og arbejde for genopretning og mere beskyttelse af naturen. DN opfordrer til, at regeringens kommende beregninger af forordningens positive og negative økonomiske konsekvenser fremlægges offentligt, herunder både erhvervsøkonomiske konsekvenser, samt beregninger af de samfundsøkonomiske gevinster af en genoprettet landnatur og havnatur. I forhold til det videre arbejde anbefaler DN, at man fra dansk side støtter forslaget til forordningen om naturgenopretning, idet man: Arbejder for et højt ambitionsniveau som foreslået i Kommissionens forslag, herunder at der sættes klare mål for

naturgenopretningen i EU's medlemslande, både på land og på havet, samt at indsatser og tidsfrister defineres klart; arbejder for, at forordningen bør ledsages af udvidede EU-støtteordninger under såvel Landbrugs- og Naturdirektoraterne, som kan fremme udmøntningen af målene, med henvisning til, at midlerne da vil følge indsatserne, på tværs af grænser og nationale interesser; arbejder for at Kommissionen styrker, operationaliserer og formidler beregningsmodellerne og vejledningerne om værdisætning af naturens økosystemtjenester, herunder hvordan værdiforøgelse på samfundsniveau kan omsættes til incitamenter til private jordejere, inden for rammerne af EU's støtteordninger og muligheder for national støtte til erhvervslivet til en grøn omstilling; og arbejder for at indsatserne for naturgenopretning kan foregå med videst mulig synergi mellem forøgelse af naturkvaliteten og rammerne for udbygning af VE, klimasikring.

KL støtter op om fokus på bedre natur og kommunerne er klar til fortsat at yde deres til genopretning af økosystemerne i Danmark. Det forventes fra KL's side, at kommuner skal bidrage til genopretningsprocessen. I forlængelse heraf ser man frem til en afklaring af det samlede omfang af, hvad kommunens rolle forventes at blive, og hvad de administrative rammer vil blive.

Sagen har været i skriftlig høring i EU Miljøspecialudvalget med frist den 5. juni 2023.

Foreningen for Skånsomt Kystfiskeri (FSK) støtter en ambitiøs implementering af EU's forordning om naturgenopretning. Man finder, at naturgenopretningsforordningen bør ses som en mulighed for at ændre vores produktion generelt. Overordnet finder FSK, at kompromisset er en udvanding af kommissionens vision og mål med forordningen, og at Danmark bør arbejde for højere ambitioner på naturens vegne, end kompromisforslaget lægger op til. FSK støtter at målet om genopretning af 30 pct. af land-, kyst- og ferskvands- samt marine økosystemer, som er i dårlig tilstand, i 2030 skal opnås på nationalt niveau – og ikke på EU-niveau. FSK finder at kompromisforslaget i højere grad end Kommissionens oprindelige forslag åbner op for muligheden for råstofindvinding, hvilket FSK er kritiske overfor. FSK finder at de erhvervsøkonomiske konsekvenser generelt burde fremstilles mere balanceret – at en afbalancering af de erhvervsøkonomiske konsekvenser holdt op imod hvad den nuværende produktionsmønstre koster samfundet som helhed, ville have gjort fremstillingen mere nuanceret og reel. Ift. de erhvervsmæssige konsekvenser for fiskeriet finder FSK, at fremstillingen bærer præg af en forsimpning af de økonomiske og naturmæssige muligheder der ligger i forordningen. FSK finder, at det burde fremhæves, at man i FSKs optik ved at omlægge en større del af fiskeriet til skånsomt fiskeri, også ville få direkte økonomiske fordele, fordi selektiviteten i fiskeriet derved vil blive øget markant og give større og mere robuste fiskebestande. Derudover savner FSK en italesættelse af, at de skånsomme fiskerier ofte får en højere pris for deres fisk, og at de lander fisk af en størrelse, der rent økonomisk giver den bedste økonomiske udnyttelse af fiskekvoterne. FSK finder det mangelfuldt, at denne, ifølge FSK, helt oplagte økonomiske fordel ved en omlægning til skånsomt fiskeri ikke er iberegnet og ikke fremgår. Desuden savner man en fremstilling, af de klimaforbedringer der kunne ske ved en omlægning af fiskeriet til mere skånsomt fiskeri, herunder det mindre brændstofforbrug der er ved skånsomme fiskeredskaber, samt en øget oplagring i havbunden af organisk materiale der kommer som følge af en uforstyrret havbund. Ift. oplægget til, at nationale genopretningsplaner skal tage bl.a. den fælles fiskeripolitik i betragtning, fremhæver FSK, at man finder, at fiskeripolitikken bør udfase fiskeri med bundsløbende redskaber.

Dansk Skovforening vurderer sammen med de øvrige skovejersorganisationer i Europa, at forslaget til forordning om naturgenopretning vil få store konsekvenser for bæredygtig skovdrift i Europa. Dansk Skovforening finder ikke, at de erhvervsmæssige konsekvenser for skovbrugserhvervet i Danmark og i Europa er blevet tilstrækkelig analyseret og oplyst på samme måde som for landbruget. Man savner således regeringens stillingtagen til og afspejling af konsekvenserne for skovbrugserhvervet i afsnittet om de erhvervsøkonomiske konsekvenser og i regeringens holdning. Dansk Skovforening anmoder om, at det i afsnittet om de erhvervsøkonomiske konsekvenser som minimum tilføjes eksplicit, at skovbrugserhvervet er blandt de sektorer for hvem forslaget kan have konsekvenser. Tilsvarende ønsker man, at skovdrift tilføjes afsnittet om regerings generelle holdning som et af de væsentlige hensyn Danmark fortsat skal kunne prioritere. Dansk Skovforening finder, at de ændringsforslag, der lægges op til i formandskabet kompromisforslag, er et skridt i den rigtige

retning. Man mener dog fortsat, der er behov for at forslaget ændres, så genopretningsforanstaltningerne prioriteres inden for Natura 2000-områderne. Dette, da man finder, at genopretningsforanstaltninger målrettet mod beskyttede områder sikrer både langvarige fordele ved genopretningsforanstaltninger og hjælper med at undgå mulige modstridende interesser relateret til arealanvendelse.

Greenpeace finder, at det er under al kritik, at regeringen agter at arbejde for at svække Kommissionens forslag på flere afgørende punkter. Man finder, at dette er i direkte modstrid med tidligere udmeldinger fra både denne og den tidligere regering. Greenpeace anbefaler medlemmerne af Folketingets Europaudvalg at stemme nej til et forhandlingsmandat til regeringen på grundlag af det foreliggende notat. Greenpeace fremhæver en række forhold som man ser som særligt problematiske elementer i det svenske kompromisforslag og den danske regerings holdning hertil. Det gælder i forhold til genopretningsmål på 30 pct. inden 2030, hvor Greenpeace ser det som en alvorlig svækkelse, at målet vedrører det samlede areal af alle omfattede naturtyper, frem for at målet gælder for hver enkelt gruppe af naturtyper. Greenpeace ser det ligeledes som en alvorlig svækkelse, at naturtyper hvor tilstanden er ukendt, ikke skal anses for at være i dårlig tilstand, da man ikke finder, at manglende tilstandsvurderinger må gøres til en undskyldning for at udskyde hvad man ser som nødvendige genopretningstiltag, baseret på hvad man anser som tilstrækkelig viden p.t. Greenpeace finder det derudover højest problematisk, at regeringen i sin beregning af de erhvervsøkonomiske konsekvenser kun sætter værdi på tab for trawlfiskeriet, og ikke sætter værdi på det øgede potentiale for garnfiskeriet. Man finder, at det giver et meget skævt billede af de økonomiske konsekvenser, når der kun sættes beløb på tabet for trawlfiskeriet. Greenpeace er tillige meget kritisk over for regeringens tilgang til indførelse af en væsentlighedsgrænsen i forhold til kravet om at undgå forringelse, og finder at dette vil være på kant med eksisterende forpligtelser i henhold til habitatdirektivet. Greenpeace finder det ekstremt problematisk og bekymrende, at regeringen støtter, at krav til udtag af lavbundsgrunde nedjusteres, da lavere mål kan stå i vejen for Danmarks muligheder for at nå klimamålet om at gå i netto-nul efter 2030 og udelukke de store synergieffekter mellem klimahandling, klimasikring og naturgenopretning, der ifølge organisationen findes ved udtag og vådlægning af lavbundsgrunde. Greenpeace finder ikke, at beskrivelsen af højdiversitetslandskabstræk bør justeres, således at pleje af græs- og naturarealer kan medtælles som landskabstræk med høj biodiversitet. Dette, da man finder det afgørende, at kun reelle naturgenopretningstiltag tælles med i forhold til opnåelse af målet om genopretning af landskabstræk med høj biodiversitet. Man anser ikke græsning for i sig selv, at være en garant for biodiversitet. I forhold til skovøkosystemer finder Greenpeace det problematisk, at kun mængden af dødt ved og almindelige skovfugle fastholdes som obligatoriske indikatorer for skovøkosystemer. Hvis vi vil have skove med høj biodiversitet, skal indikatorerne ifølge Greenpeace reflektere både skovens komposition, struktur og funktion – og derfor bør aldersstruktur, sammenhæng af skove og lagre af organisk materiale som minimum fortsat bør være obligatoriske at måle på. Greenpeace finder regeringens holdning til, at medlemslandene skal have en længere tidsfrist for udarbejdelse af nationale genopretningsplaner under al kritik, da man understreger behovet for hurtig handling. Endvidere finder man, at det vil være meget problematisk, særligt i forhold til at nå målene i 2030, hvis overvågningsfrekvensen ændres fra 3 til 6 år, så der ikke er mulighed for at holde øje med fremdriften løbende.

Verdens Skove finder det dybt kritisk, at Danmark fortsætter med at modarbejde en ambitiøs europæisk indsats for at genoprette naturen i Europa. Verdens Skove fremhæver de samfundsøkonomiske fordele ved naturgenopretning, herunder i forhold befolkningssundhed og klimaindsatser og finder ikke, at de angivne omkostninger står mål med de økonomiske gevinster. Verdens Skove savner fokus på og inklusion af økonomiske fordele ved naturgenopretning og høj biodiversitet for landbruget og fiskeriet. Verdens Skove finder ikke at energiprojekter bør generelt undtages og mener at undtagelser fra naturgenopretning bør ske på enkeltsagsniveau. Verdens Skove finder det problematisk, at kompromisforslaget fra det svenske formandskab vil ændre det overordnede mål fra at være for hver enkelt naturtype til at være et overordnet mål, da man finder, at det kan flytte fokus fra genopretning af de naturtyper der trænger mest. Verdens Skove finder det bekymrende, at kompromisteksten fra det svenske formandskab lægger op til at fjerne kravet om, at

der ikke må ske forringelse. Man finder det også bekymrende, at naturtyper, hvis tilstand vi ikke kender, ikke længere er underlagt forsigtighedsprincippet og dermed ikke antages at være i dårlig tilstand. Verdens Skove finder det endvidere problematisk, at kompromisteksten nedjusterer en række af Kommissionens foreslåede mål, herunder udlægning af lavbundslande, samt forlænger tidsperioderne og rapporteringsfrekvensen (fra 3 til 6 år). I forhold til skovøkosystemer finder Verdens Skove det bekymrende, at kun mængden af dødt ved og almindelige skovfugle fastholdes som obligatoriske indikatorer for skovøkosystemer. Hvis man vil have skove med høj biodiversitet, skal indikatorerne ifølge Verdens Skove reflektere både skovens komposition, struktur og funktion – og derfor bør aldersstruktur, sammenhæng af skove og lagre af organisk materiale som minimum fortsat bør være obligatoriske at måle på.

Landbrug & Fødevarer (L&F) bakker overordnet set op om regeringens generelle holdning om, at den finder det centralt, at forslaget negative statsfinansielle og erhvervsøkonomiske konsekvenser nedbringes væsentligt. L&F finder umiddelbart, at formandskabets kompromisforslag fremstår som en delvis forbedring på flere centrale områder, men det er L&Fs holdning, at der fortsat er grund til at opretholde regeringens klare forbehold på en række områder. I forhold til regeringens holdning vedr. krav om at undgå forringelse af naturen, bakker L&F op om, at der indføres en væsentlighedsgrænse, og at der fokuseres på, at genopretningsbehovet ikke stiger. Man havde gerne set, at der sikres en overensstemmelse med eksisterende EU-forpligtelser på området, så kravet om at undgå forringelse i første omgang målrettes Natura 2000 områderne. I forhold til genopretning af landbrugsøkosystemerne finder L&F det dybt bekymrende, at regeringen vurderer, at det ikke er muligt at skønne omfanget af udgifter, som vil kunne ramme landbrugserhvervet som følge af krav om sommerfugleindeks, agerlandsfugle m.v. Dette, da man finder, at det i høj grad viser netop de usikkerheder, som forordningsforslaget er behæftet med i forhold til konsekvenserne for de berørte erhverv – forhold som man finder det helt afgørende belyses bedre inden der træffes beslutninger. L&F finder ikke, at det vil være hensigtsmæssigt at lade vidtrækkende nye krav blive finansieret af midlerne i landbrugspolitikken, da disse i høj grad allerede anvendes til at finansiere en lang række centrale områder i forhold til fødevarer og bæredygtighed. L&F finder således, at der vil være et stort behov for, at området, hvis de ambitiøse krav fastholdes, tilføres nye midler ud over den fælles landbrugspolitik. L&F finder, at regeringen bør holde fast i, at krav vedr. øget kulstoflager i jorden skal tilpasses, så de bliver mindre byrdefulde. L&F noterer sig med tilfredshed, at der med kompromisforslaget lægges op til, at arealer der afgræsses, kan indgå i kravet om udlægning af nye landskabstræk. L&F bakker også op om regeringens forbehold i forhold til både muligheden for udbygning af vedvarende energi, øvrige samfundsmæssige funktioner, omkostninger for fiskerierhvervet samt de administrative omkostninger ved forslaget. L&F opfordrer til, at regeringen holder fast i sine forbehold og krav til ændringer således, at Danmark ikke kan tilslutte sig forordningen med mindre, der lægges op til markante ændringer i tråd med regeringens holdning.

Danmarks Naturfredningsforening (DN) finder at regeringen med sin holdning modarbejder naturgenopretning i EU, hvilket man finder uacceptabelt. DN finder at vægtingen af beskrivelsen af de økonomiske konsekvenser af forslaget er misvisende, da den primært betoner omkostningerne og ikke ifølge DN fremhæver de økonomiske gevinster markant nok. Ligeledes finder DN, at man burde fremhæve Kommissionens beregninger af afledte gevinster ved at investere i naturgenopretning. DN ønsker at henlede Folketingets opmærksomhed på EU Kommissionens vurdering, at udmøntning af forslaget vil aflede mellem 8 – 38 euro for hver euro investeret. DN savner generelt en fremstilling af regeringens vurdering af værdien af investeringerne, som vil følge med forordningen. I forlængelse heraf finder man det derfor problematisk, at regeringen ønsker, at forslaget bør tilpasses, hvor det vurderes at være særligt indgribende eller uforholdsmæssigt byrdefuldt. Dette, da man med henvisning til Kommissionens beregninger, ikke kan tilslutte sig denne vurdering. DN mener, at kompromisforslaget fra det svenske formandskab rummer en række stærkt bekymrende lempelser af Kommissionens forslag, herunder lempelser af forbuddet mod yderligere forringelser af naturen, lempelser i forbindelse med udtag af lavbundslande, lempelser af indsatser for mere natur i byerne, en betydelig lempelse af genopretningsmålene for marine økosystemer mm. DN opfordrer derfor på det kraftigste til at regeringen ikke arbejder for yderligere udvanding af ambitionsniveauet, men at man helhjertet burde støtte Kommissionens forslag. DN mener ikke, at Kommissionens forslag står i vejen for den planlagte udbygning af VE, men

fremhæver tillige, at man finder, at det med formandskabets kompromisforslag står uden for nogen tvivl at VE anses for "væsentlige samfundsmæssige interesser", som er undtaget for forbud mod negative påvirkninger af naturen. Endvidere anser DN formandskabets forslag for at give uindskrænkede muligheder for at sikre hensynene til Forsvarets aktiviteter. DN er dybt uenig i forslaget til lempelse af ambitionsniveauet for genopretningsmål inden 2030 og finder at man bør fastholde krav til genopretning af 30 pct. af alle naturtyper, der er i dårlig tilstand. DN anser det for stærkt uhensigtsmæssigt at formandskabets forslag lægger op til, at tilstandsvurdering udsættes til 2040 for de marine økosystemer. DN er ikke enige i formandskabets forslag om, at ambitionsniveauet for genopretning af bløde sedimenter bør sænkes og fremhæver behovet for, at dette krav bør efterleves snarest i henhold til forpligtelserne herom under EU's havstrategidirektiv.

Dansk Industri (DI) understreger behovet for klarere afgrænsninger, definitioner og begreber samt afklaringer i forhold til forskellige branchers forpligtelser og konsekvenser. DI finder endvidere, at der er behov for yderligere økonomiske konsekvensanalyser af forslaget, herunder på brancheniveau. DI fremhæver, at man finder det afgørende, at muligheden for gennemførelse af forsvarsaktiviteter ikke svækkes. DI finder, at proportionalitet i forhold til påvirkning af biodiversitet og økonomiske konsekvenser/forpligtelser bør vægtes højt og fremgå tydeligt af de fremadrettede konsekvensanalyser. DI finder det afgørende med fleksibilitet i forslaget i forhold til lokale (landes) naturgrundlag mm., herunder at det muliggøres at prioritere væsentlige hensyn såsom fx energi- og fødevarerproduktion, anlæg mm. DI finder det væsentligt, at de allerede eksisterende EU-naturdirektiver samt eksempelvis vandrammedirektivet mm. danner grundlag for indsatser og, at der ligger en afgørende indsats i forhold til at sikre, at de eksisterende målsætninger og krav søges opnået. I forlængelse heraf understreger DI, at man finder det afgørende, at yderligere mål og tiltag spiller tæt sammen med de eksisterende mål, planer og forpligtelser, på nationalt og EU-plan, og at der dermed søges synergi og omkostningseffektivitet i forhold til at opfylde forpligtelser. DI opfordrer fortsat regeringen til at involvere erhvervslivet i det fremadrettede arbejde ikke mindst i forhold til udarbejdelse af nationale genopretningsplaner. DI ser med tilfredshed på EU-formandskabets kompromisforslag, i forhold til aktiv brug af undtagelsesbestemmelser samt diverse lempelser i forhold til vurderinger af naturtilstand, overvågningsindsats mm. DI er særligt optaget af, at den danske regering arbejder for en balanceret mulighed for anvendelse af undtagelsesbestemmelser i forhold til VE-udbygning og fødevarerproduktion men også i forhold til særligt forsvaret arealer. DI bakker op om, at regeringen skal arbejde for at områder med væsentlig samfundsmæssig interesse, f.eks. udbygning af VE og forsvarets aktiviteter, nationalt kan undtages for en række forpligtelser.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Medlemsstaterne har generelt budt forslaget velkommen og udtrykt opbakning til forslagets overordnede formål og ambitionsniveau. Mange medlemsstater har samtidig udtrykt væsentlige bekymringer over forslagets økonomiske konsekvenser, herunder ønske om EU-medfinansiering, samt behov for at tage hensyn til nationale forhold i forslagets genopretningsmål og –forpligtelser. Flere medlemsstater har endvidere udtrykt væsentlige bekymringer over forslagets sammenhæng med udbygningen af vedvarende energi.

Regeringens generelle holdning

Biodiversiteten er under pres i Europa og globalt. Derfor finder regeringen det centralt, at der tages effektive skridt til at styrke den langsigtede genopretning og bevaring af biodiversiteten på europæisk niveau og internationalt. Regeringen hilser derfor forslagets fremsættelse velkommen og bakker op om formålet om en langsigtet forbedring af natur og biodiversitet i Europa. Regeringen støtter overordnet målsætningen om at styrke naturgenopretningen i EU, jf. rådskonklusioner af 16. oktober 2020 om EU's biodiversitetsstrategi 2030. Forslaget vil være et væsentligt skridt i EU's efterlevelse af internationale aftaler på området, herunder COP 15 Kunming-Montreal aftalen under FN's biodiversitetskonvention.

Regeringen finder det centralt, at forslagets negative statsfinansielle og erhvervsøkonomiske konsekvenser nedbringes væsentligt. Regeringen finder, at der i forordningen skal opnås et tilfredsstillende resultat ift. forholdet mellem naturgenopretningens formål om at bevare og genoprette biodiversitet samt, at Danmark fort-

sat skal kunne prioritere andre væsentlige hensyn såsom udbygning af vedvarende energi, landbrugsproduktion, fiskeri, klimatilpasning, råstofindvinding, anlæg og udvidelse af transportinfrastruktur og forsvarsaktiviteter. Regeringen finder i den forbindelse, at forslaget bør tilpasses, hvor det vurderes at være særligt indgribende eller uforholdsmæssigt byrdefuldt.

Regeringen finder det centralt, at forordningen sikrer tilstrækkeligt fleksible og smidige regler for VE-udbygningen.

Regeringen finder, at genopretningsmålene for marine økosystemer bør ændres, da de forventes at være vanskelige at opnå i betragtning af de arealmæssige behov til planlagte og fremtidige klima- og energiaktiviteter, råstofindvinding, transportinfrastruktur og et økonomisk bæredygtigt fiskeri. Genopretning af 90 pct. af hele det danske havareal til god tilstand kan være begrænsende for politiske aftaler og mål om udrulning af vedvarende energi, som bl.a. fremlagt i Esbjergerkklæringen om anvendelse af Nordsøen.

Regeringen finder det centralt, at kravet om at undgå forringelse af naturen justeres, således at der indføres en væsentlighedsgrænse, og kravet ikke går videre end formålet om at sikre, at genopretningsbehovet ikke stiger yderligere i fremtiden.

Regeringen finder det centralt, at forordningen giver mulighed for ikke at inkludere arealer, der benyttes af Forsvaret. Regeringen finder det centralt, at undtagelser medfører tilsvarende reduktion af samlet målsætning for naturgenopretning af land-, kyst-, ferskvands samt marine økosystemer.

Regeringen finder, at genopretningsmål for landbrugsøkosystemer ift. merudtag af lavbundslande frem mod 2050, genoprettelse af landskabstræk med høj biodiversitet samt krav om øget optag af kulstof i dyrkede mineraljorde, vil være både indgribende og byrdefulde for erhvervet og bør tilpasses. Hertil kommer, at en række udgifter forbundet med kravet om sommerfugleindeks, indeks for agerlandsfugle og konnektivitet ikke kan skønnes, da udgifterne bl.a. afhænger af den nationale gennemførelse. Regeringen finder, at der bør være mulighed for finansiering af nye krav via midler under den fælles landbrugspolitik.

Regeringen finder det centralt, at administrative omkostninger reduceres, bl.a. ved at krav til overvågning og rapportering sammentænkes med eksisterende forpligtelser og giver mulighed for at belyse udvikling i naturens tilstand.

Regeringen finder, at tidsfristen for udarbejdelse af den første nationale genopretningsplan bør give tilstrækkelig mulighed for udarbejdelse af planerne, herunder bl.a. i forhold til kortlægning, beskrivelse af indsatser, høring og miljøkonsekvensvurdering.

Regeringen finder det væsentligt, at der etableres en klar forståelse af forslagets centrale begreber og forpligtelser. Regeringen arbejder således for, at der etableres definitioner og bestemmelser, som bedst muligt afspejler formålet med forslaget, giver retlig klarhed og samtidig giver mulighed for fleksibilitet, så der ved implementeringen bl.a. kan tages hensyn til nationale forhold.

Regeringen finder, at bemyndigelser til Kommissionen bør vedrøre ikke-væsentlige forhold og være afgrænset i forhold til formål, indhold, omfang og varighed.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Grund- og nærhedsnotat om forslaget blev oversendt den 18. juli 2022.

Et revideret grund- og nærhedsnotat, inkl. høringssvar, blev oversendt den 23. september 2022.

Samlenotat blev oversendt den 1. december 2022 forud for rådsmøde (miljø) den 20. december 2022.

Et revideret grund- og nærhedsnotat blev oversendt den 24. marts 2023.

| Samlenotat blev oversendt den 6. juni 2023 forud for rådsmøde (miljø) den 20. juni 2023.

Notaterne er ligeledes sendt til Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg